

УКРАЇНСЬКЕ НАЗАЩЕВО

РІК VIII

ЛИПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ 1971 Р.

Ч. 3(17)

ГЕРБ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Рисунок тризуба з хрестом згідно з законами Української Державної

Влади:

А) Української Центральної Ради: на чолі з проф. М. Грушевським:
18. січня 1918 року.

Б) Гетьмана усієї України і Військ Козацьких та Державної Фльоти
Павла Скоропадського: 18. липня 1918 р. ч. 192 та 17 вересня того року.

В) Голови Директорії Української Народної Республіки і Головного
Отамана Симона Петлюри: 3 січня 1919 р. ч. 10 та 25 січня 1919 р. ч. 79.

Г) Сойму Карпатської України: 15 березня 1939 р. протокол ч. 1, арт. 6.

Примітка: Між законами Укр. Центральної Ради 18. 1. 1918 і Гетьмана
П. Скоропадського від 18 липня 1918 р., було видано закони Української
Центральної Ради в дніях 1-го і 22-го березня 1918 року, в яких про хрест
на тризубі не було згадано.

«УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО» „UKRAINSKE KOZATSTVO”
 квартальник Veterans' Brochure
 Українського Вільного Козацтва Ukrainian Cossack Brotherhood
 Редакція колегія:

редактор Антін Кущинський, заст. ред. Михайло Петруняк
 члени — Павло Бабяк, Володимир Засядний, Василь Іващук.

Address:

„UKRAINSKE KOZATSTVO”
 2100 W. Chicago Ave.
 Chicago, Ill. 60622 — USA

ЗМІСТ Ч. 3(17)

ВІЙСЬКОВИЙ ОТАМАН ВІДІЙШОВ ДО ОСТАННЬОГО ЗВІТУ

1. Поховали Пана Отамана	стор. 2
2. Семен Левченко — Пам'яті Військового Отамана Генерала Віктора Дяченка	6
3. Кондоленції з приводу смерти Військового Отамана Генерала Віктора Дяченка	7
4. Наші ідейні засади й мета	9
5. Іван Овечко — «Якби ми вчилися»	12
6. Вячеслав Будзиновський — Жерело націоналізму Козаччини	13
7. Євген Гребінка — Про козацькі «радути» й «фігури»	14
8. Вячеслав Будзиновський — Пригоди запорожців	15
9. Михайло Брик-Дев'ятницький — Морозенко в Франекері	16
10. о. Ілля Нагірняк — Доля українського запорозького скиту на Афоні	20
11. Роман О. Климкевич — Прапорництво Українського Городового Козацтва	24
12. Іван Велівченко — Вільне Козацтво на охороні залізниці Корсунь — Біла Церква	29
13. Богдан — Друзям під Бродами	33
14. Павло Маценко — «Отаман»	34
15. Григорій Венке — Поклін Лесі Українці — поетесі козацької душі	36
16. Антін Кущинський — Чи має бути хрест на українському гербі тризубі	37
17. Павло Бабяк — Пам'яті безіменних героїв	43
18. Пугу - Пугу! — Козаки з лугу!	46
19. Посмертна згадка	54
20. Книги, журнали, часописи	54
21. Д-р М. Диміцький — Дещо про тютюн і курення	55
22. На «Козацький Дар»	57
23. Змагання за кольортаж, передплати та пресовий фонд	58
24. Хто помагає видавати наш квартальник	59
25. Увага! ВШановні пп. Чтачі нашого журналу!	60

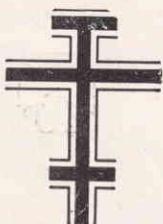

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

РІК VIII

ЛИПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ 1971 Р.

ч. 3(17)

З глибоким смутком повідомляємо всіх Членів і Прихильників
Українського Козацького Руху і всіх Комбатантів
Учасників збройної боротьби за волю й державу України, що після
тяжкої недуги відійшов у Вічність на початку 80-го року життя,
дня 26-го квітня 1971 року на Козацькому Хуторі біля Лейк Дженева
стейту Вісканзин, ЗСА

Військовий Отаман УВК Генерал-Значковий УВК

Інж. ВІКТОР ДЯЧЕНКО

кол. Командир Куріння кінного полку Чорних Запорожців Української
Дієвої Армії, а за Другої світової війни полковник 2-ої Української
Дивізії Української Національної Армії.

Лицар Запорожського Хреста 1-го степені «За хоробрість і мужність»,
Хреста Українського Козацтва з мечами й золотою та срібною
лавровими гілочками, Воєнного Хреста та інших українських
військових відзнакень.

За особисту відвагу в боях за часів служби в московській
царській армії за Першої світової війни був відзначений кількома
боєвими орденами кількох ступенів з мечами: св. Володимира,
св. Анни, св. Станислава і «золотою зброєю» св. Юрія за хоробрість.
За Другої світової війни за участь в боротьбі проти ворога України
—sovітської Червоної армії — був нагороджений за особисту відвагу
високим відзначенням — німецьким Залізним Хрестом та одержав
пропам'ятну медалю Архистратига Михаїла від Капітули братства
1-ої Української Дивізії УНА.

Християнський похорон Покійного по Його заповіту відбувся в
найбільшій скромності 28 квітня ц. р. на цвинтарі в Лейк Дженева при
почесній делегації й варті при козацькому прапорі.

Високодостойним Дружині св. п. Отамана Пані Олені й Синові Його
Юрієві і всій Родині складаємо найширіше і болюче співчуття.

Генеральна Управа УВК

ПОХОВАЛИ ПАНА ОТАМАНА

Військовий Отаман УВК Генерал-Значковий Інж. Віктор Дяченко і Почекний Козак УВК (* 14.III.1892, † 26. IV.1971)

Дня 26 квітня 1961 року по довгій і тяжкій недузі відійшов від нас у вічність наш любий і дорогий Побратим Військовий Отаман Генерал-Значковий Українського Війська в УВК Інженер Віктор ДЯЧЕНКО, за збройної Визвольної Боротьби України за Волю й Державу Полковник і командир дивізіону полку Чорних Запорожців...

На стягу Запорозького полку навколо українського державного герба тризуба Св. Володимира, очоленого хрестом, було вигалтовано такий напис: «**З вірою твердою в конечну перемогу вперед за Україну!**»

А присяга новітніх запорожців мала такий поетично складений текст:

«**Тобі мій краю дорогий
Складаю я свою присягу
Тебе любить, Тобі служить
За Тебе вмерти біля стягу.
І прапор наш жовто-блакитний
Клянусь до віку боронить**

**I за народ забутий, рідний
Останню кров свою пролить».**

І ось в спіску старшин запорожців в книжці Б. Монкевича сотника В. З. «Похід Болбочана на Крим» на ст. 254 записано, що Дяченко Віктор був Сотником, пізніше Підполковником Чорних Запорожців».

Заповіт вигалтований на запорозькому стягу і слова присяги новітніх запорожців св. п. Віктор Дяченко носив у своєму серці і своєму святому сумлінні до останніх днів свого життя, кінчивши його на чужині на службі національній, ніким непереборимій Ідеї Українського Козацтва, в якому він від 1946 року займав становище Генерального Осаула Військових Справ Генеральної Управи УВК, потім Наказного Отамана, а від 1969 року Військового Отамана УВК.

Ми не маємо документальних актів про життя Покійного, бо виключні обставини, описані в його спогадах Козака Невмираки (ч. 1(15) нашого журналу) «Бог не без милості, козак не без щастя» примусили його Високодостойну Дружину Пані Посестру Олену, спасаючи життя свого чоловіка, спалити всі ті акти й листи.

Знаємо з картотеки реєстру УВК, що Віктор Дяченко походив з козацької старовинної шляхти Дяченків і народився 14 березня ст. ст. 1892 року в м. Березова Лука Миргородського повіту на Полтавщині і крім військової старшинської школи закінчив політехніку та був інженером шляхів і агрономом садоводом.

Його характерне наставлення, як вояка від кости й крові, найкраще показує слідуючий уступ з цитованої вже праці Сотника Б. Монкевича зі ст. 93, який Покійний залюбки загдував і ним керувався в своїх поглядах. Ось той уступ: «**9** цвітня прибув до Харкова представник Військ. Міністерства, молодий отаман (прізвища його

не памятаю) зі спеціальною метою о-
знайомитись з настроєм Запорожців,
їх ПОЛІТИЧНИМИ поглядами і робо-
тою комісара Павла Макаренка при
військові.

Цей добродій в своїй промові до
старшин штабу дивізії підкresлював,
що військо мусить бути ДЕМОКРА-
ТИЧНИМ, воно мусить виявляти в
своїй загальній масі ті самі бажання
і ті самі стремління, які має Уряд.

Зазначив, що уряд не терпить жад-
ної реакційної і антидержавної думки
війська і знайде засоби для її знищен-
ня.

Полковник Болбочан, бажаючи за-
терти сумнє і прикре вражіння від цієї
промови на старшин, підкresлив у
своїй відповіді, що військо мусить бу-
ти аполітичне і що всякі заходи ввес-
ти до війська політику і партійність
будуть у самій основі своїй викорінен-
ні. Просив передати Урядові горяче
бажання Запорожців, щоб він занявся
організацією міцної армії на загально
військових підвалах і тим поклав
головну основу для нашої правової
одержави»...

Цей уступ Генерал св. п. В. Дяченко
часто мені вказував як ту напрямну,
якою маємо керуватися в проводі УВ-
Козацтва, коли хочемо, щоб козацтво
було кадром традиційної української
парамілітарної сили.

Генерал В. Дяченко по своєму полі-
тичному світогляду був гетьманцем
ДЕРЖАВНИКОМ в лішому й точно-
му розумінню цього слова. Він не мав
вузько-партийного підходу, але зав-
жди радо співпрацював у загально-у-
країнських справах з кожним чесним
і правдомовним українцем не залежно
від політично-партийного світогляду
співбесідника чи його близчого
співробітника. Він умів шанувати й
бути лояльним до інакомислячих а в
тому і до провідних державних осіб
погиблих чи ще живих, що офірували
свою працю для Української Виз-
вольної Справи. Зневажливо наслі-
мі

хався в приватних розмовах про тих
діячів, що нападали на нашу органі-
зацію УВК, називаючи її — одні —
«прибудівкою УНР», а другі — «геть-
манською філією». Дивувався їхньому
недержавницькому підходу, що забу-
вали чи не хотіли розуміти, що Ко-
зачий Рух є виявом парамілітарної
ідеї всієї української нації і що за по-
рогами Батьківщини ми лише маємо
стреміти зберігати той дух, як ідейну
основу майбутнього новітнього укра-
їнського війська, а не бавитись у по-
літику.

За такі погляди і напрямні вказівки
своїм підлеглим Покійний мав особистих
неприхильників, але від своєї думки
не відступав. За це, як признавався
що і його рідний Брат Ген. Штабу Ге-
нерал Петро Дяченко називав його
«слабим дипломатом».

Після знайомства моого з Покійним
Отаманом за часів побуту в Европі,
тут в Чікаго ми зійшлися вже дуже
близько як однодумці і в інтимних
справах та в службових нарадах на
протязі 11 років близької співпраці.
Тому сміливо подаю Його благородні
риси й простолінійні погляди на побу-
тові обставини життя й праці в ком-
батантських і політично-громадських
обставинах на еміграції.

Генерал св. п. Віктор Дяченко був
глибоко релігійною людиною, але не
міг холоднокровно ставитись до того
роздрату й поділу на кілька дієцезій
православних українців. Часто казав,
що хожу зрідка до церкви, бо грішу,
коли чую проповіді про взаємну лю-
бов і всепрощення і при тому знаю
про взаємну нелюбов і навіть нена-
висть між нашими єпископами. Тому,
коли заходив до церкви, то ставав все
ззаду навіть в притворі. Але цінив свя-
щеників з відповідним освітнім ста-
жем і службою і тому заповів, щоб йо-
го поховав о. Протопресвітер Федір
Білецький, який свого часу приводив
до присяги частини 2-ої Української
Дивізії за 2-ої світової війни з брига-

Остання знямка Військового Отамана Генерала Віктора Дяченка вже хворого, при нараді з Генеральним Писарем Полк. Антоном Кущинським дня 22 лютого 1970 року в Чікаго

дою Українського Вільного Козацтва.

Покійний критично ставився до майнових підвищень в старшинських рангах, що запровадив Військовий Ресорт Виконного Органу УНР і що також мало місце і в УВК. Але дивився на те, як на «необхідне зло», щоб однім дати те, що вони заслужили за своєї боєвої служби, але були обійдені через обективні обставини при закінченні війни або через політичні несимпатії з боку тодішнього політичного проводу. Признавав також, що по старовинній традиції, що в ко-

зацтві також надавались гонорові звання, але вимагав, щоб те ставалося за дійсні визначні заслуги. Сам приняв підвищення аж після трьохкратного нагадування про те і то після уваги йому, що «повторний наказ начальника в даному разі командарма УНА, вояк має приняти його до виконання» не відповідаючи за наслідки такого наказу. Дуже насміхався над «скороспеченими» полковниками, а то й генералами без належного стажу, а то й дехто і без закінчення військових старшинських шкіл, а просто

з «прапорщиків запасу» або і без того. Таких старшин в приватних розмовах називав «старшинами без рангів», а коли то були його особисті приятелі, то їм в очі витикав їхні «фан фарні» ранги та дорікав брак совісти й субординації знання елементів воєзької дисципліни. Сміявшся з полковників, що не уміли написати найпростішого рапорта. Отаким Він був рулякою в слові, коли приходилось говорити на такі з ним теми.

В роках 1960-х ген. В. Дяченко був кілька років головою Об'єднання б. Вояків Українців в Америці відділу в Чікаго і за час його головування «підтягнув» чинність того відділу. Його ж ініціативі належить проект встановлення прапору ОбВУА та засновання Міжкомбатантського Комітету українських ветеранських організацій в Чікаго для координації чинності аж семи різнородних таких організацій. Першим головою того Міжкомбатантського Комітету став Побрратим Богдан Кашуба, якого Ген. Дяченко нагородив двома томами «Історії України» Дмитра Дорошенка. Секретарем прийшлося бути авторові цих рядків.

Стремління Покійного зводити до співпраці, а не до розбрата громадських сил проявилось і на полі Гетьманської Організації, де він заснував Координаційний Комітет пяти місцевих відділів тієї політичної групи. Однаке той комітет довго не проіснував, бо частина відділів не була спосібна до спільної репрезентації і ухилялась від координації своїх виступів у загальних акціях і тому, щоб не привести до розколу й отаманії той Комітет було ліквідовано.

В останні роки свого життя Ген. В. Дяченко придбав собі невелику посілість в стейті Вісканзин недалеко від містечка Лейк Дженева, очистив дикі зарослі коло занедбаної хатки, добре її відремонтував, завів огорожу, зasadив садок, що вже взірцево їх проводив при невсипучій праці своєї дружини

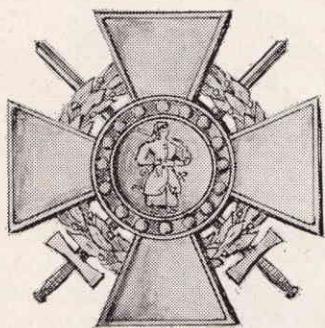
Пані Олени та за допомогою сина Юрія. Огорожа і садок вже давали обильні урожаї, якими любив Покійний гостити своїх знайомих і навіть випадкових гостей. Гордився своїми досягненнями. З умілістю заправного агронома запровадив щоденні записи погоди, спостереження змін в природі та своїх садівничих і огорожних праць. Це все давало йому радість і заспокоєння. А над усе це весь час жив і тримав в своїх руках та спостерігав за проводом Козацьким Рухом, що беззупинно, хоч і поступово розвивався і все більше приймав в свої лави щиріх державників-патріотів, зросши від однієї станиці до 18 в кількох країнах Вільного Світу та ще з зародками кількох нових осередків в різних країнах Вільного світу. Дуже цінів і радів успіхами видання нашого журналу «Українське Козацтво».

Залишив цей світ Генерал Віктор Дяченко у своїй хаті на Козацькому Хуторі. Залишив нас взірцевий вояк, носій найкращих чеснот українського козацького старшини, що вірність ідеї доказував відважними чинами на полях боїв та рішучим простолінійним поступованням у службових справах, прикладом субординації у відносинах зі старшими начальниками, пошаною до заслужених державних мужів та добрим серцем до своїх підлеглих, яких навіть називав при своїх наказах ласкавим словом «серденко полковнику».

За службу Україні був відзначений як лицар Запорозького Хреста 1-го ступеня «за хоробрість і мужність», яке відзначення дістали, крім нього лише: Генерал П. Шандрук, Генерал М. Крат, Ген. К. Смовський-Полк. Ів. Дубовий, Пполк. Ф. Силенко-Кравець, Пполк. С. Догаль, Сот. Інж. О. Мартинів, Сот. Іван Лютій, Сот. Іван Миколаєнко, пор. М-гр Ів. Галушка, Пор. др Іван Драбатий і Хор. Петро Головко.

Крім того, Покійний був лицарем

Хреста Українського Козацтва з мечами та золотою й срібною лавровими гілочками на стьожці та нагороджений багатьма іншими вояцькими пропам'ятними відзнаками-хрестами й медалями Українського Війська та Комбатантських організацій. За особисту ж відвагу за часів служби в московській царській армії за Першої світової війни в боях проти німців був відзначений боєвими орденами кількох ступенів з мечами й бантами св. Володимира, Св. Анни, Св. Станислава і «золотою зброєю» Св. Юрія з написом

Відзнака Запорозького Хреста 1-го ступіння

«за хоробрість». А за Другої світової війни за участь в боротьбі проти союзницької Червоної Армії дістав за особисту відвагу високе відзначення — німецький Залізний Хрест та пропам'ятну медаль Архістратига Михаїла по постанові Капітули Братства 1-ої Української Дивізії УНА, бо був учасником організування 2-ої Української Дивізії нашої національної армії.

Семен Левченко

ПАМ'ЯТИ ВІЙСЬКОВОГО ОТАМАНА, ГЕНЕРАЛА ВІКТОРА ДЯЧЕНКА

Пішов од нас у Вічність невідому...
Лишив у смутку й жалобі всіх нас!
Могила свіжа - слід лишивсь по ньому
Ta ще Ім'я, що не зітре і час...

Відчуваючи наближення смерти св. І. Військовий Отаман прислав нам такого короткого листа 7. квітня: «Дорогі Запорожці! Мушу ствердити, що я не тільки не поправляюся, а мені ще погіршало» та, як вояка на останній стійці дав свої зарядження своїй Родині та в останню хвилину 14 квітня вже третячою рукою підписав наказ про передачу своїх обовязків своєму засупникові підписаному нижче Наказному Отаманові, заповівши триматись приписів статуту УВК та виконати його послідню волю поховати в найбільшій скромності, бо зроду не любив напіщених парадів і амбітних репрезентацій і стратив притомність. Похорон тлінних останків Отамана відбувся 28 квітня 1971 р. на цвинтарі Лейк Дженеви в кількох хвилинах їди від Його Козацького Хутора в присутності найближчої Родини, приятелів та делегації УВК з козацьким прапором.

«Мертві нас залишають тоді, коли ми їх забуваємо!» — так каже чеське прислів'я. На вістку про смерть св. п. Генерала В. Дяченка наспіло багато листів з запевненням вічної пам'яті про Спочилого та з взвеслими оцінками Його заслуг. Щоб Покійний не залишив нас своїм духовним проводом та передсмертними побажаннями й напрямними для дальшої служби Козацькій Ідеї, подамо тут і кілька з тих пропам'ятних співчуваючих листів.

«Вояк не вмирає, він тільки відходить».

Хай же живе між нами славна й вічна про Нього пам'ять!

Антін Кущинський

Скромненький цвинтар на Женева
Ляке.

Ні мармуру, ні мавзолеїв ту нема!

**Ta «Запорожський хутір» Твій так
недалеко!**

**В якому Ти думки свої снуває...
З якого ними Ти летів на Україну,
І щирі слізози Ти, в згадках, часами
лив!**

**I з шаблею, нераз, в думках Ти линув!
Не довелось, однак, побачити степів..
Не довелось Тобі Дніпра-Славути
привітати!**

**«Козацький хутір» свій туди
перенести!**

**Й дуби й садок ізнов плекати,
Що в «Запорожськім хуторі» —
росли...**

**У їхнім шелесті — піснях — Ти будеш
жити!!!**

**В чужих, байдужих, звижнених
світах...
Туди, осиротілі побратими —
До Отамана линуть у думках...**

**Кондolenції з приводу смерти Військо-
вого Отамана Віктора Дяченка.**

«Невимовний жаль огорнув мене на вістку про смерть нашого невіджалуваного Військового Отамана Генерала-Значкового Інж. Віктора Дяченка.

Приймімо, Дорогі Побратими й Посестри, цю трагічну вістку з почуттям гіркого але й ідного братерського жалю-горя й нехай ця трагічна смерть послужить для дальншого нашого обєднання і скріплення та поширення наших Козацьких Рядів, про що так мріяв і для чого так віддано працював Покійний Військовий Отаман.

Нехай приязна Земля на чужині заступить Йому Рідну Землю і буде для Нього легко. А за Його великі заслуги для Козацького Руху покладімо собі в обовязок в наших Козацьких Рядах все в річницю смерті Покійного про Нього пам'ятати.

Дорогі нам і Достойній Родині Покійного Військового Отамана складаю найсердечніші вислови співчуття.

Покійному Військовому Отаманові УВК Генерал-Значковому Інженерові Вікторові Дяченкові нехай буде Вічна Память!

Квітень, 27. 1971 р. Трентон

**Павло Шандрук Ген-Штабу Генерал-Кошовий
УВК.**

З невимовним болем в серці довідуєсь про невіджалувану смерть св. п. Військового Отамана УВК Генерал-Значкового Інженера Віктора Дяченко.

Відійшов від нас в кращий світ один із найкращих представників «старої війни», великий патріот і українська людина в повному значенні цього слова. Лави Українського Вільного Козацтва понесли велику втрату, але вклад Його праці — буде завжди служити нам побратимам і посестрам великим прикладом.

Високодостойній Родині покійного Військо-

вого Отамана складаю мої найглибші співчуття. Хай американська земля буде Йому легкою! Вічна Йому память!

Балтимор, Мд. 5. 19. 1971

Петро Самутин — Генштабу Ген-хор.

З великим сумом довідався з Вашого на-
казу ч. 4 про ненадійну смерть Генерал Знач-
кового УВК, Військового Отамана сл. п. інж.
Віктора Дяченка.

Прикро і болюче було довідатися, що не
стало цього славного Бояка, який ціле своє
життя присвятив справі визволення України.

Особа добре відома мені з часів Визволь-
ної Боротьби, а спеціально з часів Зимового
Походу, коли «Чорні» і 3-й Окремий Кінний
Полк майже завше були сусідами і разом вер-
шили колись славні діла.

Лише цим двом кінним частинам завдячує-
мо взяття м. Вознесенська. Коли захиталася
піхота під шаленим огнем большевиків, то во-
ни бравурним наступом зліквідували ворожу
піхоту і тим врятували долю Української Ар-
мії в Зимовім Поході весною 1920 року.

Закінчували нашу службу Україні в Окремій
Кінній Дивізії з остаточним пострем в
польському «обузі інтернованих» у Вадови-
чях.

Всі ми втратили надзвичайно хороброго, рі-
шучого і славного Бояка Української Армії.

Складаю на Ваші руки щире і глибоке спів-
чуття цілому Українському Вільному Козац-
ству, Вам, як найближчому співробітникові
Покійного і Високоповажаній Родині Покійно-
го з приводу цієї тяжкої і болючої Втрати. З
глибоким сумом

**Віктор Вакуловський
Філадельфія, 25. травня 1971 р.**

«Відчуваючи глибокий жаль і біль, бажаємо
зложити наші щирі співчуття з утратою на-

шого любого Військового Отамана — Сл. П. Генерал-Значкового Віктора Дяченка.

З наказів УВК, довідалися ми, що наш Покійний Отаман, в обличчі смерти, був сильний духом, задержав спокій і з батьківською любов'ю і журавливістю передав кадрам Українського Козацтва свої останні накази, свій останній заповіт!

Нам українським воякам відомий шлях життєвий Покійного Отамана — шлях цей постійної боротьби за Державну Незалежність. Ми твердо віримо, що не лише Козацький Рух, який Він очолював, але вся Україна втрачає в Його Особі Великого Патріота Борця!

Залишений Військовим Отаманом Заповіт — це вічний наказ для нас, а Його останню волю — ми виконаємо нашою службою для України до кінця нашого життя.

Висказуючи наші глибокі співчуття Достойній Родині Покійного, прибитій горем, жалем і смутком, Генеральній і Головній Управі, та всьому Козацькому Товариству, ми молимось до Всешишнього за спокій душі Покійного Отамана.

Його великий Дух — буде в наших збройних рядах, коли вступимо у вільний Київ!

У глибокій пошані і з привітом від наших членів

Воля Україні!

Слава Козацтву!

От. Станиці: Я. Різник, Стан. Писар: В. Поповський, Заст. От. Стан. і Обл. Контролер: Д-р О. Менцинський, Військовий Референт УВК: К. І. Медвідь.

Перт (Зах. Австралія) 28 травня 1971.

Повідомляю, що Вашого листа з 21. 5. і залучник (наказ ч. 4) зі сумною вісткою про несподівану й невідкажувану смерть Військового Отамана Генерал-Значкового УВК, бл. п. Віктора Дяченка, я одержав учора (25.5.),

Згідно з Вашим бажанням і наказом відправлю Панахиду за Покійного Отамана в неділю, 30. травня ц. р. і поміщу некролог у «Душпастирських Вістях» сіднейської парafii.

Оцим висловлюю мої щирі співчуття для нашої Станиці, для ВШ Вдови по Покійному Отаманові й для цілого Руху УВК у великій

втраті в Особі Покійного Отамана.
Сідней 26. травня 1971 р.

о. Іван Шевців

В перше прошу приняти від нашої Станиці ім. Президента Карпатської України о. Августина Волошина в Едмонтоні, Алберта, від мене особисто й від усего членства наші горячі співчуття висловує смутку по Сл. Пам. Покійного Військового Отамана Інж. Віктора Дяченка, незабутного Провідника УВК, який душою був завсі з нами. Хай спочиває на чужій землі спокійно до часу перенесення Його на Вільну Україну! Хай буде Йому чужа земля легкою пером.

Головну Управу просимо приняти наші сердечні співчуття та передати наші співчуття Достойній Пані Добродійці та Шановній Родині.

Воля Україні!
Іван Воробець-Карпатський — Значковий Укр. Війська, Станичний Отаман УВК.

ПАНАХИДА ПО ГЕН. В. ДЯЧЕНКОВІ

Управа Станиці УВК в Торонті висловлює сердечну подяку всьому нашему патріотичному громадянству за численну участь у Панахіді в церкві св. Покрови при Лідс вудиці і засвідченні глибокої пошани і любові до своїх високих військових старшин, які ціле своє життя невтомно працювали для визволення дорогої Батьківщини.

Та впершу чергу наша сердечна подяка належить о. Володимирові Жолкевичеві за його гідний наслідування душпастирський і соборницький підхід до Панахиди, як теж Всч. о. Ференцеву і о. Харині за їх патріотичні проповіді.

Таку ж саму подяку віддаємо усім нашим Ветеранським організаціям, що взяли участь в Панахиді, щоб своєму Побрратимові, Генералові Вікторові Дяченкові, віддати останню прислугу, останній салют.

За Управу Станиці УВК в Торонті:
Осип Семотюк — Курінний УВК, Станичний Отаман, Ірина Кореневич — Станичний Секретар.

НАШІ ІДЕЙНІ ЗАСАДИ І МЕТА

Статут УВК, затверджений на Великій Козацькій Раді 1969 року на підставі попередніх статутів, опреділює ці засади в розділі ІІ-му в артикулах 4-му й 5-му так:

4. УВК є станові парамілітарна громадська, НЕ ПОЛІТИЧНА і НЕ ПАРТІЙНА організація. УВК лояльно ставиться до всіх українських самостійницьких угруповань і ПРАЦЮЄ ДЛЯ ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ ДЕРЖАВИ, не зважаючи на форму устрою і влади в майбутній звільненій від окупанта Україні, крім, розуміється, комуністичної.

Про форму устрою і влади у вільній Україні рішатиме український народ на Рідних Землях у вільно вибраному Сеймі, або способом вільного і таємного всенароднього референдуму.

5. Метою УВК на чужині є:

а) творення з відповідних елементів лицарських кadrів станового козацтва на традиційних засадах з 1917-18 років, які б пам'ятали про те, що «ми браття козацького роду» та які б в основу своєї діяльності поклали власні сили для зміщення ідеї Української Самостійної Соборної Державності і для утримання козацьких традицій в справі оборони та боротьби не за владу в Україні і на еміграції, а за суверенність і за фізичну й духову волю України та соборне співжиття і співпрацю еміграції, відкидаючи взаємну внутрішню боротьбу, як найбільше зло і шкідливе явище в життю Українського Народу, завжди пам'ятаючи про те, що УВК є власністю цілої нації, а не окремої її частини, партії чи групи;

б) творення з членів УВК організуючого стану для служення українському народові за його вільне фізичне й духовно-культурне життя та розвиток;

в) сприяння розвиткові Української Нації згідно з козацькими традиціями та звичаями.

Ta помимо такого ясного определення провідної мети існування УВК, в практичному житті нашої організації та в праці нашої редакції приходиться зустрічатись з цілим рядом запитань а то й закидів в справі ідейного напряму нашої чинності. Тому вважаємо за доцільне подати тут ширше вяснення нашого наставлення на цілий ряд проблем заторкнутих в тих запитах чи закидах.

Найперше хочемо пригадати, що УВК є традиційна, історична і найстарша українська парамілітарна й громадська організація. Її існування в своїй основі продовжується безперервно від постання спонтанного козацького відродженого руху 1917-го року. Інші бо ветеранські товариства зорганізувались лише пізніше на еміграції по кількох роках після зникнення дотичних військових формаций. Ці ветеранські організації не являються продовженням своїх формаций, як таких, а лише братствами колишніх учасників тих військових частин, бо до свого складу не приймають «нових» членів, що в тих військових формaciях ніколи не служили. Тому воно хоч поволі «старіються» і поступово зменшуються в своєму складі та робляться фізично безсилими. В той же час УВК безперервно приймає в склад свого членства все нових і нових адептів Української Козацької Ідеї і тому козацька організація живим доки живиме українська нація. На цьому місці подаємо наступні артикули з розділу ІІ-го статуту УВК про членство:

6. УВК складається з членів: звичайних, почесних і старшого та молодшого юнацтва.

а) Звичайними членами можуть бути українці та українки з походження посягненні 18-річного віку та члени козацьких народів і чужинців, оскіль-

ки їх прохання про прийняття одобрить Військовий Отаман.

в) Членами старшого юнацтва можуть бути особи українського походження обох статей від скінченого 15-го року до закінчення 18 років життя.

г) Членами молодшого юнацтва можуть бути діти українського походження молодші 15-ти років.

8. Членами УВК можуть бути і не лише колишні вояки, чим забезпечується ширше переємність і тягливість традиційної парамілітарної Козацької Ідеї.

Другим питанням, що ми його одержуємо в формі двох взаємопротилежних закидів є те, що УВК, мовляв, є по «переконанню» одних — організацію «гетьманською», а по «переконанню» других — «уенерівською». Голоси з першими «переконаннями» чуємо переважно з теренів Канади, а голоси з другим «переконанням» — з теренів Зєднаних Стейтів Америки. Вже взаємна протилежність цих закидів вказує на їх неоправданість і на штучне «натягання» відповідно до наставлення проти УВК авторів тих закидів, або їхньої нехоті знати правду про Козацьку Ідею і Козацькі Рухи, що були, є і будуть виявом всеукраїнського духу мілітаризму та що УВК тому належить українській нації, а не якій будь одній групі українського суспільства. Інші ветеранські організації, на жаль, не всі затримали в собі таке позагрупове наставлення, але набрали духу прихильтності тільки до тої чи іншої політично-партийної концепції. Згадані ж закиди по нашій адресі пускають наші неприхильники тому, що хотіли б, щоб і УВК було прибудівкою тої чи іншої політичної групи, або з заздрості на безупинний зріст УВК. Та УВК не є політичною організацією. Тому, що вона є традиційно-національною державницькою, то ставиться толерантно до всіх самостійницьких політичних українських угруповань і шанує їхніх лідерів загинув-

ших і живих за позитивні заслуги перед Українською нацією а не занімається «широкими аналізами» їхніх вільних чи невільних промахів і гріхів.

Коли постане вільна Українська Держава, то в ній не буде диктаторської влади, а серед українських громадян будуть і консервативні групи і націоналістичні і демократично - республіканські, як то є і тепер на еміграції і державницько - думаючи ми не сміємо їх не узнати. Тому можемо радіти, що і в рядах УВК є представники всіх тих світоглядових течій. Ті ж панове, що хотіли б бачити нашу козацьку організацію тільки «гетьманською» чи тільки «уенерівською» і тому не хотять нас підтримувати і вступати в наші лави, щоб спільно працювати з нашими побратимами, яких ми цінимо в першу чергу за те, що вони є українці, нагадують нам того козака, що за козацькою приповідкою казав: «Ex, якби піч на коні, а я на ній, то добрий бі і я козак був!».

Маємо ще такий заміт, правда, що обережно повторюваний, що УВК розвиває єдність, про яку так декламують всі і вся, але кожний по своєму. Це також неоправданий закид. Ми ро-
-ємо проблему єдності в держ-
ницькому аспекті, а не в підпорядко-
ванню всіх українців одній якісь кон-
цепції, бо того природно не може
статися. Замість того ісповідаємо єд-
ність чину членів УВК в нашій органі-
зації а не уніфікації думки й персо-
нальних політичних поглядів, бо ж ми
не готуємося бути політичною новою
групою, а лише кадрами козацької ор-
ганізації. Для цих завдань і мети наші
члени різних політичних світоглядів,
що належно цінять значення Козаць-
кої Ідеї співпрацюють в такій саме єд-
ності чину. Тому артикул 7-й статуту
УВК каже:

7. Члени УВК, незалежно від місця походження, можуть належати до різних віровизнань, як рівнож можуть належати до інших організацій, політич-

них партій чи угруповань, але не ворожих Ідеї Української Самостійної Соборної Державності. УВК не служить якій будь партії чи групі, а працює для загальної Української Державної Ідеї, як про це зазначено вище в розділі II, 4 і 5 цього Статуту.

Ми для нашого внутрішнього об'єднання зробили в УВК перший крок: позбавились нетерпимості, що не дозволяє українцям, що стоять в різних політичних таборах, знаходити шлях один до другого. Тому не боймось просіяти руки до всіх чесних українців, з будь-яких політичних таборів, бо тільки в процесі спільної практичної роботи зникне те, що нас розіднує.

Розуміємо, що неможливо всю українську національну роботу втиснути в рамці одної організації, підвести під одну формулу. Тому кожний конструктивний вияв того руху в інших організаціях професійних, політичних, культурно - громадських, що існують для спільногоД для всіх українців визвольного діла, ми цінимо, як хочемо, щоб цінили й завдання нашого УВК.

Ми віримо в майбутнє нашого народу, в його здорові й творчі сили. Віримо, що здірова національна стихія наша змете з народного тіла заразу московського большевизму. Віримо, що відродиться знову, як то бувало вже кілька разів в нашій історії, Козацький Рух і всі українці державники знайдуть шлях один до другого й, об'єднавши під проводом Керівної Ідеї, у творчім пориві здобудуть і відбудують нашу Козацьку Україну, бо ж ми браття козацького роду.

Отже, ідея Українського Вільного Козацтва походить і належить до всього українства і вірно служитиме Українській Державі без огляду на те, яку форму державного устрою встановить сам український народ на звільнених землях України, а не ми тут на еміграції.

Свою ж допомогу і стремління в

службі Українській Державній Ідеї починаємо з боротьби за головну позицію, яку ще не здобуто — за Вільну й Незалежну Соборну Українську Державу всіма способами, що тут можемо їх використати. Починаємо з обов'язків і дисципліни, а не з перебільшених понять про персональну амбіцію, про амбіцію своєї партійної організації. Для цього треба хотіти Україні так, щоб боротьба за неї стала головною ціллю нашого життя.

А в тій праці надіяється на перемогу без плекання національних авторитетів це значить обдурювати самих себе. Тому ми мусимо підносити ідею історичних авторитетів, так занедбану в нашому народі, бо того не дозволяли наші окупанти. Знищити авторитет розкладовою роботою дуже легко, але створити його чи підтримати буває дуже тяжко. Остерігаймося негативних прикладів з минулого, коли на за служених державних мужів чернь кидали жахливі обвинувачення. Це ж про Гетьмана Богдана Хмельницького казали, що «він сам шляхетський син, із шляхтою злигався і знов на народ старе ярмо накладає»... Це ж Гетьмана Івана Мазепу навіть запорозькі козаки називали «зрадником»... Тільки пізніше, коли минули часи революційних зворушень, нащадки тих сучасників, що кидали такі обвинувачення, спокійніше й розсудливо зрозуміли обставини, при яких ті державні мужі примушенні були зробити ті чи інші хибні чи помилкові на думку сучасників рішення і так зрозумівши, увінчали ореолом слави і Богдана Хмельницького і Івана Мазепу, перестали їх обвинувачувати в «послушності» чи «прихильності» до Москви, а почали їх звати Великими Гетьманами...

Нарешті, ще про Християнський світогляд Українського Козацтва, що має бути основою Визвольної Боротьби. Не можемо ми, бездержавний народ, мислити про національну перемогу,

коли ціла визвольна боротьба наша не буде побудована на моральних, етичних і релігійних підвалинах, особливо перед обличчям такої розкладової сили, як большевизм - комунізм. Таку основу може дати тільки християнський світогляд. Тільки він може бути вихідною точкою кожного нашого суспільно - політичного чину. Бо без цієї бази ми швидко розгубимо й ті наши

національні скарби, що їх з великими труднощами доводиться збирати. Це традиційна й провідна ідея як давнього запорозького й городового козацтва, так і теперішнього Українського Вільного Козацтва, що наперекір чужим і своїм ворогам існує від 1917 року, час від часу переборюючи ті ворожі наступи чи неприхильні впливи своїх неприхильників.

Іван Овечко

ЯКБИ МИ ВЧИЛИСЬ

«Якби ми вчились так, як треба,
тэ й мудрість би була своя...»

Т. Шевченко

Якби ми вчились так як треба,
Як нас Поет-Пророк учив,
Ми не чекали б «манни з неба»
— Змели б давно всіх палачів!

І не проснулися б запізно
Батьки, окрадені в огні,
І наші діти в час цей грізний
Не виростали б в чужині.

Була б одна сім'я велика
Без пихи, чварів і сварні.
Північних орд навали дикі
Були б Вікрайні не страшні.

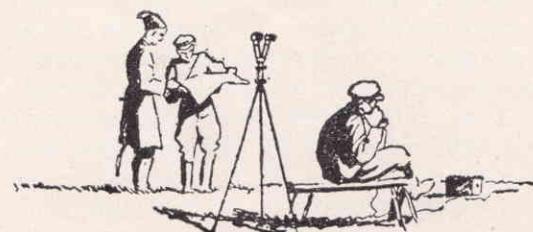
Якби ми вчились так, як треба,
Як більш ста літ нас вчить Тарас,

Ожив би приспаний Мазепа
В серцях у кожного із нас.

І легко всім було б пізнати,
Як треба вивчивши «Кобзар»,
Де рідний брат в жайданах ката,
А де — модерний яничар.

І стали б ми до бою спільно,
Як стати нам давно пора.
І зажили б навіки вільно
На схід і захід від Дніпра.

Якби ж ми вчились так, як треба,
Своєї мудрості... Якби!
Благослови ж нас, Боже в Небі,
До навчання і — боротьби!

В. Будзиновський

ЖЕРЕЛО НАЦІОНАЛІЗМУ КОЗА ЧЧИНИ (З «Введення в історію України» Львів 1925 р.)

Історія розвою національної думки в козаччині Подніпров'я аж до державного прапора Хмельниччини, повинна була навчити наших народних діячів, чим ту національну думку вони повинні гартувати.

В кожній нинішній нації, отже й в українській, були часи, коли тілько деякі суспільні верстви творили державу, боронили її, і, наслідок анексії їх землі чужою державою, стреміли до відбудови власної держави і боролися за відбудову. На українських землях утворила державу княжа династія при помочі боярства. Се боярство було двигарем української думки державної. Те саме можна сказати про міщанство головних міст України, що за українську державу клали свої голови.

Інтерпеляція посла Козицького внесена в соймі дня 17. березня 1925 р. Львівська прокураторія сконфіскувала в «Українському Слові» і той уступ, його тут подаємо повністю, як цікавий історичний документ.

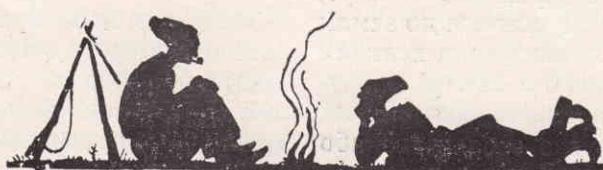
«Коли українськими землями заволоділи Литва й Польща, двигарями української державної думки були далі бояри (котрі перемінилися в шляхту на польський лад) і міщани. Коли Польща від Литви забрала українські землі і коли на Подніпров'я козацтво виросло в велику силу, двигарями української державної думки були: В Західній Україні ті суспільні верстви в котрих жили традиції давної української державності, себто недобитки у-

країнської шляхти і міщанства. В східній Україні зразу також останки боярства і шляхти. Згодом ті шляхтичі і міщани, серед котрих ще була жива традиція української державності, пристали до козаків і свої традиції внесли в козачу масу. Вихована в політичних традиціях міщанства і шляхти, козаччина стала двигарем української державної думки. **В козаччині захищалася давна українська традиція і державна думка.** Тим, що й саме козацтво боролося за відбудову української держави, воно не лише відсвіжило і нам передало в спадщині давні традиції, але ще й створило і передало нам дорогу відумершину, нову традицію, традицію геройської боротьби за відбудову української держави в межах держави Володимира Великого.

Кожний український діяч народний повинен був подумати:

«Коли традиції давнього державного життя України відсвіжені в козачій масі духовенством, учителями шкіл, міщанами і шляхтою, що пристали до козаків, зробили козаків борцями за відбудову тої державності, то відсвіження сих традицій і нових козачих традицій в нинішнім поколінні, повинно би його кинути до бою за українську державу».

Але наші діячі народні сего не подумали, наших історичних традицій не відсвіжували, не завели загального культу сих традицій.

Євген Гребінка

**ПРО КОЗАЦЬКІ «РАДУТИ» Й «ФІГУРИ»
(З історичної повіті «Чайковський»)**

На границі Гетьманщини, вздовж лівого берега Дніпра, починаючи од усія Орелі до Конки-річки, як сторожа проти нападів татарів побудовані були коло самої води заїздні двори, що звались «радутами»; двори були обгорожені міцним частоколом; всередині стояв просторий будинок для людей, критий соломою або очеретом, і стайні; в кожному радуті містилося п'ять-десять чоловіка гетьманських козаків з осаулом, котрі творили погранічну сторожу, і що-року змінялися. Радути завжди будувалися так, щоб з одного було видно другий, і були один од одного, відповідно до того, де котрий знаходився, верстов на двадцять-десять або й менше. Коло кожного радута, не близче як чверть верстви, іноді трошки й дальше, для безпечності від огню, були «фігури» складені наче вежі або дзвіниці з смоляних бочок; задля цього поливали землю смолою і ставляли сторч шість смоляних бочок, що мали дно тільки зі споду; бочки ставляли тісно обну коло другої і звязували міцно насмоленими верівками, пильнуючи, щоб усередині зробилася кругла порожнява, ніби казан: на цей круг ставили другий, та-кий самий, тільки з п'ятьох бочок, на цей клали ще дві, а на сам верх, мов трубу на самовар, одну порожню бочку, що не мала ні горішнього, ні додішнього дна.

У цю бочку впускався залізний тря-мок, а через нього перекидався мотуз, оба кінці котрого спускалися до землі; до одного кінця привязували великий пук лика, вивареного в салітрі і напу-щеного всяким запальним матеріалом. Коло фігури раз-ураз стояли два або три вартові.

Осаул викресав огню, поклав губку в жменю сіна — розмахав його руками, і як сіно зайнілося, підпалив віхоть, привязаний до верівки, і потягнув верівку за другий кінець: огняним снопом знявся палаючий віхоть угроу, штурхаючись о бочки і обсилаючи фігуру іскрами, ввійшов у порожню бочку на самім верху фігури; миттю горішня бочка запалала, як з комина високим стовпом знялося з неї яскраве полум'я, і живо загорілася вся фігура, чарівно відбиваючися в темних водах Дніпра. За кілька хвилин недалеко наліво загорілася друга фігура, направо третя; за нею ще і ще, і весь Дніпро освітився зловісними огнями. Табуна-ми знялися перелякані птиці з саг та очеретів, розтинаючи повітря крилами, табуни диких коней, що дрімали коло Дніпра, шарахнули в степ, збуджуючи далеку околицю голосним то-потом. Не один селянин застуканий в лісі або в полі на очілігу страшними фігурами, хапався додому рятувати старен'ку матір, або молодих діток від смерти, або ганебної татарської неволі; не одна матір з жахом поглядала на зловісний пожар, боязько притискала до грудей дитину і босими ногами, в одній со-рочці, по жалкій крапиві, по колючо-му тернику пробивалася в непроходи-му лісову гущину; не одна дівчина зо страхом згадала про свою красу, про свою молодість, тремтючи перед охочим до жіноцтва татарами...

**

Ззаду пів неба було облите загра-вою від фігур і од часу до часу чулися вистріли. Спереду стелився степ; та вже не мертвю пустинею лежав степ; там то сям розлягалися безугавні ок-лики; зійшло сонце і освітило трівож-

ний образ: коло дороги чумаки, уставивши з тяжких возів чотирокутник, виглядали зза нього, як з фортеці, блискаючи цівками мушкетів і рушниць, без котрих тоді ніхто не вибірався з дому; селяне живо гонили з степу в села стада волів і табуни ко-

ней; заставляли візди до сіл рогачками, ховали в землю всяке добро та збіжже, завязували в шкуратяні мішки, забивали в бочівки гроші і спускали їх у глибокі криниці, в стави і на дно річок; з мостів здіймали дошки і затягали човни в непроходимі очерети.

БЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ

ПРИГОДИ ЗАПОРОЖЦІВ

(Вступ до історично повісті, що появилася третім виданням у в-ві д-ра М. Сидора-Чарторийського)

З усіх українських земель Запорожжя найдовше задержало державну самостійність. Аж у 1775 році російські війська зайняли запорозький край. Столицю Запорожжя Січ взяли підступом і зруйнували. Частина запорожців, що не хотіла жити в московськім ярмі, покинула рідний край і втікла до турків на Балкани, що тоді були під турецьким пануванням. Турки дали запорожцям край над Дунаєм аж по саме море. Зібралось там понад 40.000 запорожців, не числячи їх жінок та дітей. Перша Січ на дарованих турками землях була в Катирлезі, друга (від 1814 р.) в Дунавці. Як уже не раз чернь була причиною розгрому козацького лицарства- так і тут, на новій землі чернь зробила те, чого не могла вдіяти московська сила. Цим разом зрада черні запорожців добила.

В 1827 р., коли заносилося на російсько-турецьку війну, кошовим став провідник черні, потайний прихильник повороту запорожців під московську владу. Коли розпочалася війна, він зібрав до 500 охочої до повороту голоти, втік з нею з Січі так, що козаки про це нічого й не знали- і пристав до російської армії. Коли турки почули про цю зраду, стали потерпти, що й запорозьке лицарство перейде до москаля. Вони кинулися на Січ і зруйнували її при чім багато запорозького народу згинуло. Турки вже не вірили жадному запорожцеві. Де були які від-

діли запорожців, турки розброяли їх і до кінця війни держали під вартою. По війні порозселявали їх по всіх усюдах, щоб тільки запорожці ніде не зурувалися більшим числом. Таким способом оселя запорожців знайшлися також біля міста Солуня.

Визвольна боротьба християнських народів Туреччини й агітація московських агентів на Балканах дуже привели турків, що оселі запорожців стануть основами цеї агітації. Цю небезпеку турки усунули таким способом що тих запорожців, які жили оселями, вивезли до Малої Азії, де окрім турків жили найрізніші півдні народи. Це нині можна найти оселі запорозьких недобитків між оселями туркменів, вірмен, курдів, татар, арабів і інших народів Малої Азії.

Про перенесення одної запорозької оселі до Малої Азії знаю з оповідання наочного свідка, вислуженого полковника австрійської воєнної моринарки. Коли він був ще молодим старшиною, його корабель стояв у Солуні. Саме тоді турки заладовували запорожців з-під Солуня. Використовуючи це оповідання і декілька епізодів поданих в «подорожах» Карла Мая по Азії, я намагався сконструювати картину до історії скитальства тих героїв нашої бувальщини, що в злиднях гинули на чужині і ще нині до решти вигибають, але які мають право сказати про себе: «наша слава не вмре, не загине!».

Михайло Брик — Дев'ятницький

МОРОЗЕНКО В ФРАНЕКЕРІ

*Ой Морозе, Морозенку
Ти славний козаче...
За тобою Морозенку
Вся Вкраїна плаче.*

Тільки пісня осталася про того славного запорозького лицаря- Корсунського полковника гетьмана Богдана Хмельницького, Станислава Мроздвицького-Морозенка, якого то за поданням літописця «поляки більше чим морозу боялися». Якось то ніхто з українських істориків, за виїмком тільки Вячеслава Липинського і Теофіля Конструби не взявся досліджувати життя того лицаря. Хто він був? Де він народився? Хто були його батьки? Дуже і дуже мало знається про це. Під грубим покривалом пилу лежать може ще старі документи дотепер недосліджені. А може і їх знищили вороги і минулі війни?

Та пісня залишилася незніщимою. Передавалася вона з роду в рід через століття. Передавав її народ як якісь святощі, як спомин про того лицаря Морозенка, сина галицького міста Теребовлі, де він народився і провів свої юні роки. Де то пізнав життя не тільки селян і міщан, але також дрібної шляхти і вельможних магнатів. І мабуть дуже полюбив він ту чарівну Українську землю, бо пізніше покинувши всі шляхетські привілеї, став козаком! Став правою рукою Великого Гетьмана Козацької Держави, Богдана Хмельницького, що то підняв боротьбу проти польських «королевинят». І в тій боротьбі зложив це найдорожче що людина має — своє життя на вівтар Вітчизни України.

Випадково переглядаючи старі архіви, натрапив я деякі дані про життя Морозенка як студента в 17-му століттю у Голландії, де тоді то існували Високі Школи, названі Академія-

ми. В них то студіювали не тільки голландські студенти, але й багато чужинців. Такі то Академії тоді існували в Ляйдені, Франекері, Утрехті, Гронінген і Гардервейку. Деякі з них як в Ляйдені, Утрехті і Гронінген перетворилися пізніше на Університети, а другі, як: в Франекері і Гардервейку були пізніше зліквідовані. В давнину, одна че це були знані і поважні школи. Про це згадує автор монументальної хроніки Фрізійської Академії Буленс.

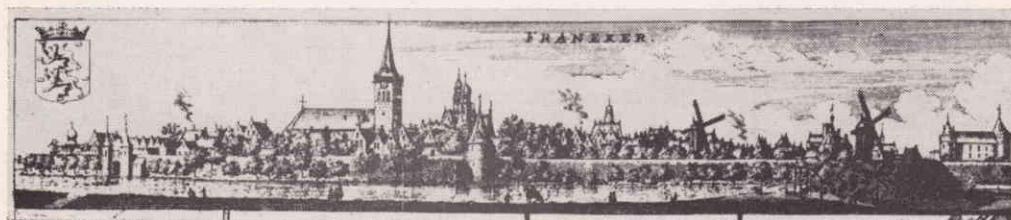
(Album Studiosorum Academia Lugduno Batovo Leiden)

Ті студенти чужинці старалися поширити своє знання на тій Фрізійській Академії в місті Франекері. Поміж ними натрапив я також на невелику скількість студентів, які походили з тодішньої Польської Корони, а поміж ними і на деяких українських юнаків шляхетського роду. Хоч вони в оригіналі не записані українцями, але сарматами, або прямо «польонус» а в додатку «терра Кійовієнсіс» чи «терра Подолієнсіс філіюс». Так само литовці записані як «літуані». Але що всі тоді були горожанами Польської Держави, то найбільше таки фігурує «польонус». І з цим треба погодитися, бо так було записано в їхніх пашпортах.

Хочу одначе зупинитися тут на так званій «Фрізійській Академії» — в місті Френекері. Ця Академія була своєрідним протестантським університетом, де мали право студіювати всі, за виїмком тільки єзуїтів. Основано це Академію в 1585 р. за згодою і допомогою Фрізійських Стейтів і їхнього управителя. Постала ця Академія в часі Визвольної війни Недерляндів

проти Еспанії. В історії носить ця війна назву «вісімдесятлітньої війни», бо тривала вона таки 80 років. Вже в 1613 р. знаходимо перших студентів з Польської корони, іматрикульованих

Крім науки, студенти творили собі свої Кружки-Товариства. Тобто студенти з різних країн держалися окремо. Маючи за членів лише своїх земляків. Місцями таких зібрань були

Місто Франекер

на цій Академії. Є ними брати Горай-Горайські по вірі кальвіністи з Холмщини (W.B.S. Boelens „Frieslands Hoogeschool en 's tijks Athenaeum”. Deel I en II 1885. Leeuwarden Archivum Universitetas Groninganas). і їхній учитель Ян Маковські. Останній став пізніше професором Фрізійської Академії і фігурує як Йоганнес Макковюс. Був швагром маляра Рембрандта, бо був одружений з старшою сестрою жінки Рембрандта). Один з братів Горайських є також пізніше і-матрикульований на Університеті в Ляйдені. На сторінці 126 в Альбум Студіосорум є він записаний як барон Збігнєус Горай-Горассціюс польський 20 р. життя. Отже коли він записувався на Фрізійську Академію, то мав 17 років.

За цілий час існування Фрізійської Академії в ній студіювало багато чужинецьких студентів, і між ними з Польщі, Литви й України 190 студентів.

Фрізійська Академія мала чотири факультети; теольгі, право, медицина, старі мови і вільне мистецтво. Крім того при Академії були ще приватні лектори, що давали лекції; фехтування, (бій на шаблі), оборони міст, укріплення валів (саперство), їзди на коні і т. п.

корчми. Часами між членами поодиноких Кружків приходило до непорозуміння а то й бійки. Ось в Архіві знаходиться такий документ: «Під час сутички братів Огінських з Вільна і студентами фрізійцями, смертельно поранено одного студента фрізійця. В часі переслухування братів Огінських як виновників, вони заявили, що студенти фрізійці перші накинулися на них з шаблями. (А треба нам знати що часи в той час були дуже сурові. Голляндія перебувала в стані війни з Еспанією. І майже всі студенти були при зброї). Вони вицофуючись, відбивались від напасників, при тому сталося то нещастя, що був поранений смертельно їхній противник фрізієць. Після довгих досліджень справи Огінських звільнено від карі. «Колиб вина була по стороні Огінських, вони згинули б на шафоті від катівської сокири. Бо такий був тут закон».

**

Мрозд - Мроздовицький - Морозенко в Голляндії

Син шляхтича Мрозд - Мроздовицького Гербу Сас III, Станислав. Дмитро, уродився в Теребовлі на Поділлю. Батько його походив з дрібної підляської шляхти і служив в польського магната Поток-Потоцького. Мати Анна Олена Коритинська була шляхтян-

Фризійська Академія в Франекері де студіював Морозенко

кою католичкою. І між Сташком і матірю нераз приходило до суперечок. Під впливом матері яка хотіла бачити свого сина чимсь інакшим, як звичайним худопахолком вирішив батько молодого Станислава післати до школи а потім до королівської канцелярії, як освітчену людину до дипломатичної служби. Загадкою залишиться для нас, чому Морозенко вибрав собі Франекер за місце студій? Бо відомо, що пізніше студіював він ще в Падуї і в Римі. Можливо що Морозенко був прихильником аріянізму, на який в той час була мода серед шляхотських родин. Це тільки моє припущення. Бо тут у Франекері також перебував і інший шляхтич українець з Київщини Юрій Немирич, який навіть був перейшов на аріянізм. Цей Юрій студіював

також в Ляйдені і Оксфорді і був дуже високо освіченою людиною. Повернувшись на Україну став дорадником Гетьмана Богдана Хмельницького а потім і Гетьмана Івана Виговського. Тоді і повернувся він до православної віри. Цей Юрій був автором т. з. Гадяцьких Пактів. Він то радив Гатьманам передбудувати Козацьку Державу на зразок Нідерландських Штатів. Тобто злучити всі українські провінції під центральним гетьманським урядом, залишаючи при тому провінціям велику самоуправу. Під його впливом, поділив Хмельницький Україну на полки. Кожний полковник був свого рода на казним гетьманом в даній провінції — полку. Він не тільки командував підлеглим йому військом, але був найвищим головою цивільної Управи. Таке

бумо і в Нідерляндах. Штадговдер (управитель) провінції, був намісником Штадговдера Держави князя Фан Орлеан Нассав.

Морозенко прибув до Франекеру в 1634-35 році з Данцигу, де студіював перед тим. Замешкав у Франекері не в Бургіа на приватній квартирі, маючи з сою до послуг українського хлопця з Поділля. Студенти з Польської Корони удержували себе на свій кошт. Українська земля давала в той час золоту пшеницю, яку вивозили до Західної Європи і золото плило до шляхетських гаманців.

Два роки пробував Морозенко в Франекері. Крім звичайних студій брав ще лекції фехтування в майстра (Магістер Артіс Глядіаторум) Пітера де

Фріза і його сина Петруса Ісбрані Фрізіоса. Отже не дивно, що Морозенко маючи таких славних інструкторів, був пізніше неперевершеним рубакою-фехтувальником.

Покинувши Франекер, Морозенко виїздить до Італії. Про це є також документи. Коли повертається на Україну? Про це мені не відомо. Мабуть більше за дипломатичну службу полюбив він вільне козацьке життя. Бо бере він часто участь у сутичках з татарами в Диких Полях. З Хмельницьким знався вже мабуть цілі роки перед повстанням. Бо разом з ним їздив в Крим до хана прохати помочі проти ляхів. Дипломатичний вишкіл показав він в Криму. Хан погодився дати поміч. Бере участь в бою над Жовтими водами, під Корсунем. Де за заслу-

Україна земля козацька на голландській мапі з XVII століття

ги дістає Корсунський полк. Аж під Збаражем при облозі замку де замкнувся князь Ярема Вишневецький, спіткало Морозенка нещастя. В липні 1649 році важко поранений відійшов у вічність. Був улюбленим полковником. І тому козаки ховаючи його зложили пісню, яка і сьогодні живе. «Ой, Морозе, Морозенку».

Ось таїй жмут причинків до нашої історії. Як бачимо вже в давнину були звязки між Україною і Голляндією. Та спомин про це припав пилом за-

буття. Буду старатися той пил відгорнути і знайти під ним дещо більше. А його мабуть є ще багато.

**

Чи знаєте, що Гетьман України Іван Мазепа рівно ж перебував один рік у Голляндії, де учився штуки Артилерії? Мазепа був і тим, що порадив московському цареві Петру Первому, щоб поїхав до Голляндії на nauку. Сам Мазепа говорив по голляндськи і до кінця життя читав голляндські часописи.

о. Ілля Нагірняк

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОРОЗЬКОГО СКИТУ НА АФОНІ

(У 225-річчя основоположення Запорозького Манастиря на Святій Горі Афон)

У 18-тім столітті Україна переживала велике лихоліття. На Правобережжі поляки мордували українське населення і жахливо переслідували православних українців за їхню віру, а на Лівобережжі цар Петро, а пізніше його наслідники, жорстоко мстились над «мазепинцями». Цар Петро, володар лютий і немилосердний, завзвісся зруйнувати Україну до краю. Козаки, що до того часу були вольні лицарі, працювали тепер як каторжники під доглядом московських наглядачів. Найбільше докучили козакам роботи при будові нової царської столиці Петербурга, яку цар ставив на багнистому ґрунті, серед болот і озер. Там козаки мерзли по болотах, хорували тяжко і умириали сotками. На Україну цар Петро послав московські полки і то не тільки по городах, але й по селах, де вони страшно нищили українських селян: забирали худобу, коні, хліб, сіно, крали все, що було під рукою, — одним словом знущалися над бідним народом гірше бусурменів. Українці горіли гнівом і ненавистю й тільки че-

кали нагоди помститися за кривду рідного народу.

Коли гетьманом став Іван Мазепа, він хотів врятувати Україну від її сумної долі, а тому порозумівшись з Шведами почав війну проти Москви. Але 8-го липня 1709-го року під Полтавою гетьман програв бій з Москвою і був змушеній покинути Україну з частиною своєї старшини і війська. Тоді повстала за кордоном досить численна українська еміграція, а в наслідок цього багато козацтва прийняло турецьке підданство і оселилося по Дунаю, особливо в Добруджі. Хоч усі ці події піднесли національну свідомість української людності, але всі бажали собі миру і спокою.

І в цей грізний час для України звернено увагу на Афон, як на спокійне місце для життя і подвигу, де Православної Віри ніхто не переслідує.

Афон — Свята Гора, це найдалі на Схід висунена віднога Халкедійського півострова. В VIII-му столітті осіли тут анахорети і вже в 963 році збудовано тут Лавру св. Атанасія і заведено

рід чернечої держави під управою «Протоса» й Ігуменів. Згодом дійшло тут до 20 монастирів із 6.000 ченцями. Багато було тут й затворників. В монастирях були численні бібліотеки з 10.000 рукописами, й безцінні скарби мистецтва.

Україна здавна стояла з Афоном у тісних релігійно-культурних зв'язках. Афонські ченці приходили на Україну, а українці йшли до Афону на церковно-аскетичну практику й науку. Навіть основоположник чернецтва на Україні Преподобний Антоній (в мірі Антип), родом з Любеча на Чернігівщині, для більшого успіху в чернечім житті в юнацьких роках удався на гору Афон і прийнявши там чернечий постриг на ім'я Антоній, навчався на Афоні чернечого життя і подвигу, а повернувшись на Україну став подвижником спершу в печері в трьох верстах від Києва, а пізніше став основоположником чернецтва на Україні. Помер Преподобний Антоній десь коло 1073 року. Чернецьку школу на Афоні перейшло багато українців, як Іов Княгиницький, Іван Вишенський та інші.

І навпаки, коли треба було афонських ченців на Україні, то вони приходили сюди. Нам відомо, що Військо Запорозьке часто брало афонських ченців для настоятелів Церков, що знаходилися на землях Війська Запорозького.

У справі спокійного життя і подвигу на Афоні, де Православної Віри ніхто не переслідує, писав з Афону в 1614 році ігумен Дерманського Монастиря на Волині Ісаакій Борискович для українців, що жили під Польщею: «Благодатію Христу моєго достиг до Афонської гори, опочих мало от трудов непомірних. Нині увидіх пристанище Причистия Матері Божія, іде же веліє безмолвіє: ни єретици клевещуть, ни мнящіся християне — кафолици навітують, ни ласканієм и дарами неутверджених прельщають, ниже прельщаємого зде обрітають, ни

воплю, ни кличу на церков Христову. Воистину пристанище не от чловік созданое, но от Божія смотрения».

Українці рано з'явилися на Афоні, — ще десь у першій половині XI-го століття, а вже року 1169-го заклали собі окремого монастиря т. зв. Русикон. Але цей монастир рано стратив свій український характер, і з бігом часу став монастирем спільним, російським — українським, а з часом і зовсім російським.

Українці йшли на Афон бажаючи в спокої, в молитві і подвигу закінчити своє життя. Але того спокою вони тут не знаходили. Вони не могли примиритися з чисто російським напрямком монастиря Русикон і захотіли мати собі свого окремого, чисто українського національного монастиря. Між тим емігранти — козаки з бувшої армії гетьмана Мазепи помалу прибували на Афон, бажаючи й собі в молитві і спокою закінчити своє життя. Звичайно, вони шукали собі такого місця, де вони могли б і національно нарешті мати спокій, живучи в рідному оточенні.

І саме в цей час повстає на Афоні, на гарних землях Пантократового монастиря чисто український Скит св. Пророка Іллі, т. зв. Козачий, або Запорозький Скит. Заснував його Паїсій Величковський, син Протопопа Полтавського Собору.

Паїсій Величковський народився в Полтаві 1722 року. В молодих літах Петра (світське ім'я Величковського) помер йому батько і його виховувала мати. Прагнення чернічого пустельницького життя дуже рано проявилося в сироті Полтавського Протопопа. З Київської Академії, де він закінчив 4 роки навчання, Величковський, що змалку мав великий потяг до монашого життя, вже як 17-літній юнак вступив до Любечського монастиря на Дніпрі, а два роки пізніше перейшов до Медвідівського св. Миколаївського монастиря на Київщині. Але й

тут довго втриматися не зміг, бо тоді скрізь було жорстоке гоніння на православні монастири від католиків. Величковський вертається до Печерської Лаври в Києві і вже в 22 роки свого життя він постригається в схиму одержавши ім'я Паїсій.

Але його ревність до життя суворочернецького і аскетично-подвижницького тягне його на південний Схід. Спочатку помандрував він до Волошини, де в одному Скиті подвизався 3 роки. Дальше пробивається Паїсій на Афонську Гору.

Десь 1744 року Паїсій Величковський прибув на Афон. Тут Паїсій оселився у біdnій калитві (колибі) «Кипарис» біля Пантократорового монастиря і ввесь віddався аскетичним подвигам. Чутка про молодого українського подвижника скоро рознеслася по Афоні й поза ним, і до Паїсія почали сходитися ченці, головно українці, а по частині молдавани. Найбільше прибували до Паїсія «мазепинці», тобто козаки - запорожці з бувшої армії гетьмана Мазепи. Скоро біля подвижника Паїсія зібралось стільки братії, передусім «мазепинців», що й стало дуже тісно при його вбогій каливі і Паїсій був змушений просити з Пантократорового монастиря більшої садиби. І по довших переговорах Пантократоровий монастир 1756 року віddав Паїсієві занепалий стародавній монастир св. Пророка Іллі й від тоді повстало загально відомий **Св. Іллінський Козачий або Запорозький Скит на Афоні**.

Падвижник Паїсій Величковський був суворий аскет, а в своїм Скиті запровадив спільножитній устав, ченці мали все спільне: їжу, одежду, працю і молитву. Мати якебудь власне майно їм заборонялося. Паїсій був досвідчений ігумен і твердою рукою провадив свій Скит. Та подавляюча більшість його ченців були вільноподвижники, що вміли вимагати, але не вміли слухатись, а тому проти подвижника Паїсія скоро повстало незадоволення,

що сильно знеохтило його до свого Скиту й до українців. Тому Паїсій 1763 року покидає свого українського монастиря на Афоні і на запрошення молдавського Господаря (князя) прибув до Молдавії, осівся в монастирі Драгомирна і звідти керував переорганізацією молдавських монастирів, де в той час не було порядку. За Паїсієм подалася й більша частина Іллінського Запорозького Скиту, 64 ченців. Коли Драгомирна перейшла під Австрію, Паїсій перейшов до монастиря Нямецького (Нямцу) і там продовжував свою працю. Ще на Афоні Паїсій утворив цілу школу учнів — перекладачів св. Письма з грецької на словянську мову. Паїсій зі своїми учнями поклав багато праці в перекладі св. Письма і з друкарні Нямецького монастиря вийшло багато цінних видань церковно-словянським письмом. Року 1790-го Паїсій одержав сан Архимандрита, а два роки пізніше, в році 1794-тім, перейшов у вічність.

Покинутий Паїсієм Величковським 1763 року Іллінський Запорозький Скит занепав і майже запустів. Українці — ченці, що своїм непослуходом змусили Паїсія покинути ним заснованого Скита, самі не могли дати собі ради.

Аж коли 1775-го року цариця Катерина II-га наказала підступно зруйнувати Запорозьку Січ, — запорожці розійшлися по різних місцях. Багато їх осіло по Дунаю, в Добруджі, на Кубані та у Чорномор'ї. Багато запорожців і то з великими маєтками подалися й на Афон, і Свято Іллінський Запорозький Скит з ігуменом Парфенієм на чолі, відразу заповнився й віджив та був врятований від загибелі. І від цього часу Іллінський Скит став офіційним Запорозьким Скитом.

Звичайно, запорожці принесли до Іллінського Скиту всю свою національну ідеологію, усі свої звичаї з Запорозької Січі, де вони так само жили братерським життям та без жінок. Принесли

вони сюди й свої вільноподібні думки й поступування. Але доброго спокою поміж ченцями — запорожцями, як не було доти, так не було його й далі. Запорожці — ченці не могли так легко забути минулого, а це робило їх неспокійними і мало слухняними. Січові звички були занесені й до Святого Скиту і з цими звичками ігумен Парфеній не міг собі дати ради. Ігумен цей багато витерпів за свого життя, але Скиту ніколи не кинув.

Найбільшими святощами Іллінського Запорозького Скиту стали мощі св. Апостола Андрія Первозваного, які запорожці старанно здобули для свого Скиту.

Але російсько-турецьке напруження, а потім війна, накликало нещастя на весь Афон, а в тому й на Іллінський Запорозький Скит. Запорозький ігумен Парфеній, забравши частину найціннішого добра, утік на Чорномор'я. За вісім літ свого господарювання (1821 — 1829) на Афоні турки сильно поруйнували Іллінського Запорозького Скита і він майже запустів. Аж коли в 1829-му році був підписаний Адріянопольський мир, Іллінський Скит став знову відживати. До Скиту вернувся ігумен Парфеній й ченці — запорожці в скорому часі наповнили свій Скит, який відновив своє українське чернече життя. Колишні запорожці з Кубані, з над Дунаю і Чорномор'я щедро складали пожертви на свій Запорозький Скит на Афоні.

В 1841-му році в Іллінському Скиті став новий ігумен Паїсій 2-ий, з походження басарабський болгарин, який 30 літ твердо правив Скитом і Скит не зменшувався. Помер ігумен Паїсій 2-й 1871-го року. Видно, ігуменові Паїсієві 2-му не легко було правити Запорозьким Скитом, бо він залишив завіщення, щоб по його смерті не обирати ігумена з українців, якого українці слухатися не будуть, а конче з чужинців.

І так, не зважаючи на не легку свою

долю, Іллінський Запорозький Скит на Афоні таки пережив удари і дотримався зовсім добре аж до першої Світової Війни. По першій Світовій Війні політичні відносини не були сприятливі для розквіту Іллінського Запорозького Скиту й ці самі політичні відносини унеможливили переселання для Скиту дарів — пожертв від колишніх запорожців. Скит почав занепадати. Також багато старих ченців вмирали, а молодого доросту не було відки взяти.

Залежав Іллінський Запорозький Скит від грецького монастиря Пантократора, своєї землі не мав, тобто ввесь час живе на виарендуванім ґрунті. Матеріально Скит стояв зовсім добре: мав свої виноградники, городи, млини і рибниці на Дунаї, як спадщина від запорожців. Іллінська ризниця була повна коштовних шат, посуду, книг і т. п. — усе дари головно колишніх запорожців.

Іллінський Скит має дві величні церкви: Соборний Храм в ім'я св. Пророка Іллі, побудований ще запорожцями над Дунаю та Кубані, і церква в ім'я Митрополита Воронізького. 1903 року було тут коло 500 ченців, переважно українців.

Іллінський Запорозький Скит — це справді український закуток на Афоні, ніби чудом перенесений сюди з України. Положений він у чудовій лісистій місцевості, а сам Скит увесь покритий пірамідними тополями. Українці, як відомо, люблять свою батьківщину зо всіма її ознаками, а тому в Іллінському Запорозькому Скиті був поставлений навіть вітряк, єдиний на ввесь Афон. Тут риплять також наші колодязі з журавлями. Скрізь було чути мелодійну українську мову, а до своїх гостей господарі були завжди чесними та гостинними.

Року 1964-го о. Архимандрит Іов Скаkalський (теперішній Єпископ УПЦеркви в ЗСА на Полудневу Америку) відбув паломництво по Святих Ми-

сцях Сходу, бував на Святій Горі Афон і при цій нагоді відвідав також св. Іллінський Запорозький Скит. Ось що він пише у своїй праці про згадане паломництво про цей Запорозький Скит.

«Перед обідом Отець Настоятель повів мене в головний Собор Св. Іллі, щоб я міг поклонитися Святыням. Коли я ввійшов до того Храму Божого, то мене просто охопив страх і неzmірний подив: такої краси, яку я там побачив, я ще ніде не бачив на світі! Все тут вкрите золотом та коштовними брильянтами. Я сам не знов де я: чи на Небі, чи на землі... Великі Ікони, а особливо Ікона Чудотворної Матері Божої, вся сяє золотом і брильянтами. Все тут стародавнє, перестояло довгі віки, але свою красу затримало повністю, і кожний паломник, який сюди приходить, не може вийти з дива, що на світі ще є така краса!.. Після обіду О. Настоятель познайомив мене з братією Скита. Всіх іх тепер є там... 4 чоловіка, а були часи, коли було понад 400 осіб. Велика різниця... Колись тут вирувало життя, видно, що жили тут сотні монахів, але тепер все це стойть пусткою і поволі само від себе руйнуються... Є там неоціненої вартості бі-

бліотека, але тепер немає кому нею користуватися і вона стойть без найменшого вжитку... В бібліотеці є дуже дорогі книги всіми мовами світу, чимало є старих давніх рукописів і невідомо, що з ними станеться в недалекому майбутньому, коли відійдуть до Вічності решта тих монахів, що тут ще живе... У Скиті живе ще всього тільки чотири монахи, яких справді можна назвати духовними лицарями, які вірно стоять на Службі Божій. Самі вони вже немічні, старі, але повно дотримуються всіх уставів і правил, які від віків засновані на Св. Горі. На жаль, через теперішнє зіпсувте людство немає кому їх заступити, щоб продовжувати їхнє святе діло...

Оглянувши з Настоятелем усе устаткування Іллінського Скиту, пішли ми до вітальні. Це величезна зала, дуже гарно умебльована. На стінах повно портретів колишніх Настоятелів Скиту. На передній стіні пишається величезний портрет на весь ріст основоположника цього Скиту, славного нашого земляка з Полтавщини Паїсія Величковського...» (Архимандрит Іов Скаkalський: Паломництво по святих місцях Сходу, Стор. 144-150).

Роман О. Климкевич

ПРАПОРНИЦТВО УКРАЇНСЬКОГО ГОРОДОВОГО КОЗАЦТВА

«Присвячую Побрратимові Антонові Кущинському»

Прапорництво українського городового козацтва належить до найкращих сторінок історії всього українського знаківництва. Рівночасно воно ще завсіди належить до мало просліджених і недоцінених історичних в'язів української духовости. Розвиток українського прапорництва можна поділити на п'ять діб: 1) давню, себто середньовічну, з її двома частинами, -

київською, що дуже саморідна й самобутня, та галицько-волинською, що вже позначена західно-европейськими впливами; 2) першу перехідну (ХУ-ХVI століття), яка проявилася особливо в земському прапорництві, але значно віддалася від староукраїнських традицій; 3) середню або козацьку, яка позначилася відродженими новоствореними суто національни-

ми ціхами; 4) другу перехідну XIX-го до початку ХХ-го століть, що знову підпала під чужинецькі впливи, та 5) нову (від Національної Революції), яка ціхується відродженням і дальшим розвитком національних особливостей, як теж плеканням українського прaporознавства. Козацьке прaporництво почало розвиватися рано, а саме на переломі ХУ-го на ХҮІ-е століття, отже ще під час першої перехідної доби. Воно стало проявляти чимраз сильніше свої притаманні ціхі, які по державному відродженні 1648-го року опанували його під усіми оглядами - мистецтва, вжитку, правопорядку, назовніцтва й т. д. Бачимо, що кожний розвиток чи занепад українського національного прaporництва був дуже тісно пов'язаний зо станом української державності. В висліді устрою української державності ХҮІ-го до ХҮІІ-го століть прийшло теж до своєрідного розділу українського козацького прaporництва на дві галузі - запорізького та городового козацтва. Ця остання роєвинулася куди краще, а її мазепинські й помазепинські часи вважаємо якраз одною із найкращих сторінок українського прaporництва. Самозрозуміло, що з огляду на тогочасний територіально - адміністративний поділ Гетьманщини на полки, сотні й т. д., як теж з огляду на тодішню провідну українську верству, духовість тої доби проявилася найвиразніше й передусім у ділянці військового прaporництва.

Прaporи - корогви й знамена - городового козацтва визначалися величним розміром і їхня довжина при відповідній ширині досягала двох метрів або й більше. Значки й прaporці були, очевидно, менші. Переважали чотири види полотнищ: а) чотирокутний (квадратовий, частіше прямокутний, а часами теж з заокругленими кутами на вільному кінці); б) такий же з клиноподібним вирізом на вільному

кінці (часами цей виріз був заокруглений); в) клиновий (чистий або з розтином до половини довжини на вільному кінці), що виступав майже виключно на списках кінноти, в значках і в прaporцях (в середньовічному українському війську він переважав); г) прямокутно - трапеційний, що був особливим витвором козацтва; таке «скошене» чи «скісне» полотнище було зріване на вільному кінці згори донизу або рідше навпаки (гл. рис 1 і 2), а часами цей зрізок був заокруглений, як теж досягав долішнього кінця прaporного хребта при держаку. Були ще й інші види полотниць й дуже рідко примінювані. Ці притаманні для городово - козацького прaporництва «скошені» полотнища переважали, що бачимо з двох докumentів, що збереглися в Державній публічній бібліотеці ім. М. Є. Салтикова-Щедріна в Ленінграді. На них маємо автентичні зображення й описи 25-ох прaporів чернігівського й київського полків, як теж київського самоврядування, якими користувалися козаки до 1651-го року. Серед них бачимо 12 скощених полотниць, 9 чотирокутних і 4 з вирізом.

Під оглядом примінених речовин були полотнища різні: полотняні, китайчані, кіндякові себто бавовняні, гарасові (вовняні й найчастіше червоні) й інші. На т. зв. «крижі» (лишти, смуги дошиті з одного або з кількох боків полотнища) вживалися теж різномірні тканини або рідше мережива. Зображення на полотницах були або націті або намальовані.

До часів гетьмана Мазепи переважали червоні полотнища, що самозрозуміле, бо ця барва представляє боєздатність і хоробрість. Вона виступала в різних відтінках, що в описах означені як червоні, світловишневі, цеглясті, кармазинові, бордові, малинові й т. д. На вище згаданих двох документах бачимо 9 червоних полотниць, 1 червоно - чорне, 4 білі, 2 сірі,

2 жовті, 1 чорне, 1 біло-сіре і 1 біло-блакитне. Не бачимо серед них зеленого, але знаємо, що напр. зеленим було полотнище корогви Миргородського полку. Прапорні зображення (хрести, постаті й т. д.) були переважно білі (включно з рідшими срібними), опісля червоні, чорні й жовті (включно з золотими), а дуже рідко блакитні й зелені (так напр. на згаданих вище 25-ьох прапорах бачимо аж 11 білих зображень). Лиштви (обвідки або «крижі») були найчастіше білі або блакитні, рідше чорні й дуже рідко інші. В висліді цього розгляду бачимо, що основний зразок городового козацького прапора (головно сітленого) домазепинської доби виглядав ось так: в червоному й згори донизу скісно й заокруглено зрізаному полотнищі з червоною лиштвою більш широкораменний козацький хрест (якраз прапор з такою ж барвосполукою із таким же зображенням згаданий очевидцями козацького війська під Гомелем 1651-го року). Приблизні пропорції подаємо на рисунку ч. 1. Улюбленими прапорними знаками домазепинської доби були передусім різновидні хрести (широкораменні козацькі, грецькі й інші), опісля небесні світила (звізді, півмісяць і сонце), а крім них інші зображення. Так напр. на згаданих вище чернігівських і київських прапорах бачимо хрести 19 разів, небесні світила 14, нап'ятій лук (правдоподібно спрощене зображення київської міської «Куші») 3, а по одному разові св. Юрія, руку з вогнем чи полум'ям мечем, укоронованого орла, квадрат з обвідкою й двобарвні смуги. На одному прапорі бачимо пришиту прикрасу (т. зв. «штучку») до намету східного типу (їх виготовляли в Україні переважно вірменські ремісники). З інших джерел знаємо ще такі прапорні зображення, як св. Михаїл, рука з хрестом, земські й міські герби та інші. Часті були теж сполучки вичислених зображень (напр.

хрест супроводжений або оточений небесними світилами).

В мазепинських і помазепинських часах прапорництво городового козацтва частинно змінилося. Величина й вид полотнищ осталися вправді такими ж самими, однаке значно змінилися зображення й барвосполука. Пріорідне місце червоних полотнищ зайняли блакитні різних відтінків, що в описах окреслені як блакитні, сині, світлесині й лазуркові. Колишні улюблени червоні лиштви й прапорні зображення уступили місце жовтим, золотим і золотавим. Різнородні хрести сталися ще більше улюбленими прапорними знаками, ніж це було до мазепинських часів. Покищо нам трудно відповісти на питання, чому жовтоблакитні сполучка хрещатих прапорів стала новим виразником духовості городового козацтва; воно вимагає дальших і глибших дослідів. Видатний український знакознавець М. Битинський припускає, що це могло статися за Шведчини шляхом наслідування шведських блакитних прапорів з жовтими хрестами. Воно могло б бути можливим за мазепинських років, однаке ми сумніваємося в тому, що таке запозичення відзнаки мазепинського союзника могло б перетривати 1709-ий рік та вдержатися без якогось іншого пояснення в часах постійно зростаючого російського утису. Крім того золоті хрести в блакиті не є відокремленим явищем у тогочасному знаківництві Гетьманщини, що дотичить лише військових прапорів: такими ж гербами користувався вже за Гетьманщини ряд міст лівобережних (напр. Миргород, Зиньків чи Погар) і слобідських (напр. Охтирка). Золоті, золото-срібні чи срібні гербові титла в блакитних щитових полях бачимо в гербах більшості лівобережних гетьманів (Івана Брюховецького, Івана Мазепи, Пилипа Орлика, Данила Апостола і навіть у головній частині герба Кирила Розумовського).

Більшість лівобережних міст витворила за Гетьманщини свої герби, в яких у блакитних полях виображені золоті титла - крім уже згаданих хрестів - і ці титла притаманно козацькі (булави, шаблі, небесні світила тощо). Виглядає на те, що золото-блакитна барво-сполука сталася улюбленою в усьому (військовому, міському, родовому й т. д.) українському знаківництві Лівобережжя ХVІІІ-го століття. Годі припускати, що традиція староукраїн-

ських державних барв Романовичів жила в Галичині довше, ніж до ХV-го чи ХVI-го століть, і що в ХVІІІ-ому столітті принесено її на Лівобережжя, тимбільше, що не бачимо її слідів на тогочасному Правобережжі. Це таємниче й безсумнівно важне питання мусимо залишити покищо без розв'язки. Ця барво-сполука сталася навіть тогочасною державною, бо новий порядок, що вимагав, щоб на полкових і сотенних прапорах вміщувався на

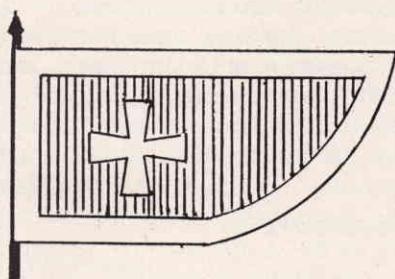

Рис. ч. 1

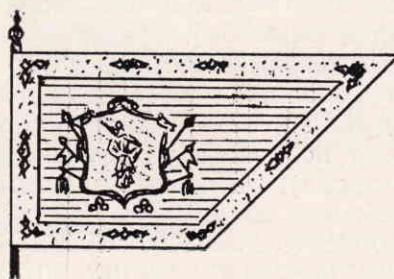

Рис. ч. 2

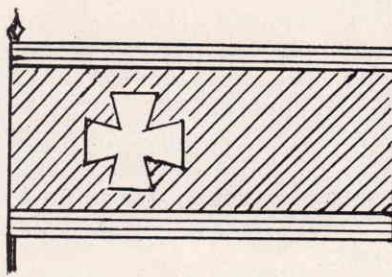

Рис. ч. 3

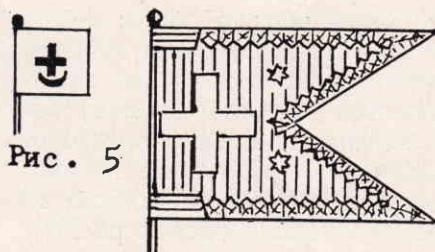

Рис. ч. 4

Пояснення рисунків

Рис. 1 — Основний зразок гірдово - козацького прапора XVII-го ст.

Рис. 2 — Основний зразок чолової сторони гордово-козацького прапора XVIII-го століття, а саме національного прапора.

Рис. 3 — Один із прапорів у Чернігівському полку XVII-го століття (полотнище малинове, широкорамений хрест білий, лиштви блакитні).

Рис. 4 — Один із прапорів у Київському полку XVII-го століття (полотнище червоне, грецький хрест, шестираменні звізди й мереживо білі, лиштовка біля держака блакитна).

Рис. 5 — Один із значків у Київському полку XVII-го століття (хрест і півмісяць чорні, полотнище біле).

чільному боці національний, а на другому полковий чи сотенний герб, усталився вже в половині ХVІІІ-го століття. Цим національним гербом - і так його дослівно називають тогочасні звіти й інші документи військових канцелярій - було виображення «Лицаря-козака зо самопалом», який мав бути вимальований у переважно золотому щиті «пристойними» кольорами (себто приписаними чи встановленими, отже такими, що «пристают») на блакитному полотнищі з жовтою чи золотою лиштвою. Козака мальовано завжди в червоному жупані. Полкорим чи сотенним гербом на другому боці пррапора була або традиційна емблема даної військової частини, або герб даного полкового чи сотенного міста («города»). На лиштві чільної сторони містився звичайно надпис, як напр. «ЗНАМЕНО МАЛОРОСІЙСЬКОГО ПЕРЕЯСЛОВСКОГО ПОЛКУ СОТН ДОМОНТОВСК» (корогва з 1762 р.). В висліді вищого розгляду можемо відтворити вигляд чільного чи національного боку городово - козацького пррапора помазепинської доби: в блакитному згори донизу рівно зрізаному полотнищі з жовтозолотими лиштвами (званими теж лиштовками) бароковий золотий оздобний щит, оточений козацькою арматурою, а в ньому козак у червоному однострою зо самопалом (основний зразок рис. 2).

Всі полки й сотні мали свої корогви й значки, що були значно меншого розміру та призначенні для щоденного вжитку. Значками (або «знаками») користувалися теж курені й дрібніші військові частини. Полковий пррапор і пірнач одержував полковник після вибору (часами теж призначення) на посаду як символ своєї влади; сотник одержував після свого призначення сотенний пррапор.

Існували теж відповідні військові служби й уряди, а саме: 1. Генеральний хорунжий (рідше хоружий) - почетний охоронець великої військової

корогви, який мав теж інші обов'язки, як завідування різними військовими справами, виконування доручень адміністративно - економічного характеру, службу гінця з повідомленнями пов'язаними з важливими військовими справами, провід над відділом надвірного гетьманського війська й т. д.; II. Полковий хорунжий перший і другий (перший був охоронцем полкової корогви, а другий полкового значка), який теж мав інші завдання, як очолювання окремих загонів під час походів, завідування адміністративно - економічними справами, виконування конкретних доручень полковника, як теж частинне поєднання з обов'язками полкового обозного (відання артилерією й полковим обозом та евентуальна служба «наказного полковника» під час походів); під проводом першого полкового хорунжого стояли теж т. зв. «значкові товариши», які в дійсності не були ні охоронцями ні носіями значків; III. Сотенний хорунжий, якого обов'язки були подібні до обов'язків полкового хорунжого (сотенний пррапор зберігався в церкві, а під час походів перевозився з сотнею). Поруч вище згаданих військових урядів були ще два відповідні уряди в артилерії - генерального й полкового хорунжих артилерії - та один в охочекомонніх полках — полкового хорунжого.

Першої й другої гетьманської коругов не розглядаємо в нашій статті, бо вони, як клейноди всеукраїнського державного суверена, стояли рівночасно понад пррапорництвом городового, як теж запорізького чи низово-го козацтва (це стосується теж частинно уряду генерального хорунжого). Не розглядаємо теж пррапорних держаків і наконечнів, бо наші відносні досліди ще не закінчені.

Пррапорна урядова термінологія не була ще остаточно усталена. Корогвами (або хоругвами) називано частіше полкові, а знаменами сотенні пррапори.

Існував теж термін «прапор» (теж прапір), головно на Запоріжжі.

На закінчення хочемо підкреслити ще один важливий факт. Тогочасні полки, сотні й курені були рівночасно територіально - адміністративними одиницями Гетьманщини, отже створені городорим козацтвом прапори були не лише військовими, аде рівночасно державно - службовими й земськими. Ця провідна українська верства дала своїй батьківщині не лише гарне й національне під оглядом форми й змісту та належно впорядковане державне прапорництво, але теж створила найвищий виразник всенародної самосвідомості й гордості - тогочасний золото - блакитний гербовий національний прапор.

Іван Велівченко

**ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО
на охороні залізниці Корсунь —
Біла Церква.**

Організація Вільного Козацтва в селі Комарівці, де я учителював, була взірцева. Це була моя улюблена дитина, здійснення мрій з юнацьких літ. Я сам його організував в червні 1917 року і сам ним керував. Бувши за помішника повітового комісара на Канівський повіт, я в кожному селі повіту заснував Селянську Спілку і Вільне Козацтво. І ці саме організації аж до приходу німців у 1918 році в Канівському та Звенигородському повітах вдержували порядок по селах і не допускали до анархії. Завдяки Вільному Козацтву грабіжницькі банди москаля Муравйова могли гуляти тільки вздовж залізницею, на селах ж носа не показували. У Вільних Козаках були найсвідоміші й найпорядніші селяни.

У липні 1917 року в Чигирині обрали Головний Штаб Всеукраїнського

Важніша використана література

Битинський М.: Українські військові прапори й корогви. «Вісті», чч. 109 і III. Мюнхен 1963.

Ісаєвич Я.: Бойові прапори козацького війська. «Український Історичний Журнал», ч. I. Київ, 1963.

Апанович О.: Збройні сили України першої половини XVIII ст. АН УРСР (Інститут Історії). Київ, 1969.

Андрусяк М.: Емблеми. «Енциклопедія Українознавства», т. I., стэр. 30-33. Мюнхен — Нью-Йорк, 1949.

Історія Українського Війська (збірна праця). II. видання. Вінніпег, 1953.

Klimkevich R. O.: Notional Emblems. „Ukraine A Concise Encyclopedia”, Vol. I, pag. 31-36. Toronto 1963.

Крім того автор користувався ще неопублікованими матеріалами з архіву Українського Генеалогічного і Геральдичного Товариства.

Вільного Козацтва з осідком в Білій Церкві і йму підлягали всі організації. Встановлено також грошові членські вкладки на кожного козака. Головний Штаб до всіх організацій розсылав інструкції та літературу.

На другий день Різдвяних Свят дістав я з Білої Церкви наказ від Головного Штабу прибути до штабу для одержання зброї для своєї сотні.

Взявши з собою двох козаків, вийхав я до Білої Церкви. Там у штабі дали нам 100 рушниць і до них 2.000 набоїв та вказівки на випадок большевицької небезпеки.

Трудно змалювати ту радість і втіху, з якими вільні козаки одержували привезену зброю. Шістьдесятлітній козак Іван Пилипенко, коли я дав йому рушницю, зі слізами в очах сказав: Ох, тиж моя матіночко рідненька яж з тобою до гробу не розстанусь,

при цих словах поціував рушницю. Треба сказати, що вільний козак Іван Григорійович Пилипенко був порядний господар на вісімох десятинах землі, користувався повагою селян та був відважний. Після розвалу фронту три сини його були у Вільному Козацтві і всі три підстаршини російського війська.

**Священик о. Іван Велівченко
Отаман УВК в с. Комарівці**

Діставши рушниці вільні козаки немов би відродились: кожний з них почував себе оборонцем волі своєго народу, його прав та Рідного Краю і один одного підтримували в дисципліні й послуху. Відколи рядило Вільне Козацтво, по селах був спокій і порядок. Увесь непевний елемент сидів так, якби його на світі не було. Злодійства і грабежів по тих селах, де було Вільне Козацтво, під час анархії і

при навалі на Київ московських бандитів ніде не було. Москолі довідавшись, де в селі є Вільне Козацтво, боялись показувати свого носа.

В Комарівці було 109 вільних козаків, свідомих свого завдання й дисциплінованих. Управа Вільного Козацтва, містилась у школі у двох кімнатах учителя. Сам я мешкав у власній хаті. По селі не тільки вночі, а й у день ходила варта з рушницями з призначених вільних козаків, вона й пильнуvalа спокою.

За цю працю ніхто не побирає ніякої заплати.

Так ішло життя в Комарівці. Одного дня по обіді я взявся за спрощення в зшивках учнівських задач. Аж ось загавкала собака і я побачив у себе на подвір'ї двох верхівців. То були Сила і Самохощацький зі Стеблева, вільні козаки. Увійшли до хати, привіталися й подали лист. Лист був від п. Кириченка, комісара Міністерства Торгівлі при Центральній Раді, який завідував цукроварнями. Комісар просив мене прибути у Стеблів і може я схочу з своїми козаками взяти охорону залізниці від Корсуня до Білої Церкви.

Сила п'єшив, і... у Стеблеві у штабі Вільного Козацтва криється від московських бандитів комісар Центральної Ради п. Кириченко. Він дістав повідомлення, що більшевики уступають перед наступаючими на Україну німцями і з України вивозять що попало. За якої півгодини я, вільні козаки Чаплинський Іван (підпрапорщик) й Петренко Йосип (старший-унтер-офіцер б. армії) сіли на фіру й поїхали до Стеблева.

Штаб Стеблівського Вільного Козацтва містився в парку, в палаці дідича. В Стеблеві потребували охорони цукроварня, фільварок, гуральня, валюшня, млин на 24 валці, містечко і лікарня. Вільних козаків було 52. Заслав я комісара Кириченка (офіцера б. рос. армії), ще одного капітана і Ру-

денка Махтєя, засланого в 1905 р. на Сибір, що з початком революції щойно повернувся у Стеблів.

Пан Руденко представив мені Кириченка і капітана.

Пан Кириченко, маючи звязок з урядом одержав повідомлення, що Центральна Рада замирилася з німцями і ті погодились вигнати большевиків з України. І ось, німці йдуть в Україну а москалі утікають з неї і вивозять майно. Отже, щоб не допустити до вивозу його, треба організувати охорону залізниці. Я тут розвідав, докінчив Кириченко, що Ваша організація Вільного Козацтва в Комарівці найбільше дисциплінована, то я в імені уряду, прошу прийміть на себе охорону залізниці від Корсуня до Білої Церкви.

Добре, відповів я — на Вашу, пане комісаре, пропозицію погоджуясь, всіх козаків з села не можу забрати, бо треба охороняти й село, а з собою можу взяти тільки 50 козаків. Але що ж цих людей? Хоч большевики недисциплінована банда, а все ж їх багато і вони мають і кулемети і гармати і гранати; боротись з ними жменці людей без належної зброї дуже ризиковно. Відмовитися я не можу, але й виступати з малою кількістю козаків, при тім ще й неозброєних, боюся. Та ще я людина невійськова і в моїй частині не маю старшини.

На цю мою заяву п. Кириченко сказав, що військову команду візьме на себе старшина Н., і показав на капітана, що сидів тут же.

План охорони залізниці мав виглядати так: харчування Вільних Козаків взяв на себе п. Кириченко, а також і придбання потрібної зброї. Малося з козаками на ст. Корсунь, захватити її (бо там були большевики), а тоді взяти у начальника стації паротяг з вагонами, поїхати до ст. Сухоліси, звідти до Узенської цукроварні, взяти дві гармати, декілька кулеметів та ін-

шої зброї і їздити залізницею взад і вперед.

В канцелярії штабу ждали на мої розпорядження мої два козаки. Підійшовши до них я сказав: Зараз же їдьте до дому, зберіть всіх вільних козаків і скажіть, що уряд просить, а я з свого боку дуже прошу, нехай Комарівське Вільне Козацтво пожертвує деяким часом на охорону залізниці, того вимагає патріотичний їх обовязок. Залишати села без охорони теж не можна, а тому я наказав, щоб на охорону залізниці їшло п'ятьдесят людей. А п. Руденко додав пятнайцять Стебелівських Вільних Козаків.

Нарешті була друга година, прибули Комарівські Вільні Козаки і разом з Стебелівськими сгварився загін, яким командував капітан Н. На збірці промовив до козаків комісар Кириченко: Любі Вільне Козацтво, нащадки наших дідів і прадідів! Наша молода держава не встигла зорганізувати свого війська, яке б могло протистояти на валі москалів і показати їм стежку до Москви. А та хижка зграя грабителів і рабує на нашій землі що попало і безборонно вивозить до Москви. Отже в імені нашого уряду прошу вас, панове як синів України, поможіть йому, не дайте вивозити наше майно, як державне, так і приватне. На той час, доки будете охороняти залізницю, харчувати і доставляти зброю буду я. Нехай же відгукнутися ваші серця на поклик нашої Матері України і нехай знає ворог, що ще є в Україні вірні сини, які зможуть оборонити свою Матір. Слава Україні! Козацтву Слава!

Повечеряли в шестій годині вечора, а в половині сьомої приїхало з фільварку дванайцять підвод. Командир дав наказ сідати на вози і виїхали до Корсуня.

Приїхали на Красне, корсунське передмістя. Була 11 година ночі. Заняли будинок міліції. Начальник міліції був своя людина. Довідались, що на стації є 28 червоноармійців, комісар жид

і воєнком жид. В самому містечку за- сідає в цей час Корсунський ревком. Зараз же вислали заставу з чотирьох козаків на край містечка, на дорогу до стації, двох козаків і міліціонера на телеграфну стацію, двох і міліціонера на пошту. Командир з 25 козаками захватив і арештував ревком. При арешті відібрано 11 револьверів. Між арештованими були — матрос і 13 корсунських жидів.

Після арешту ревкома, загін вирушив на стацію Корсунь, залишивши на пошті і телефонній стації міліціонерів доти, доки зі стації не повідомить начальник міліції, щоб зняти варту.

Виходячи з міста до стації знято заставу і прилучено до загону. Командир виділив чотири козаки в передню стежку, решту розділив на дві групи. Над першою групою команду обійняв капітан, а другу доручив підхорунжому Чаплинському, наказавши йому вирушити вперед по упливі пів години.

Дійшовши до стації група Чаплинського стала. В двірці тихо: ні стрілу, ні крику. Ясно, що її зайняла група командира. Коли ми прискореним кроком зайдемо в салю III класи, то в кутку вже стояли обезброєні большевики.

Комісар Кириченко, звернувшись до начальника стації сказав: Зараз же прошу Вас, дайте нам паротяг, три клясні вагони і дві площадки. В Корсуні було депо.

Незабаром до салі увійшов залізничник і доповів, що потяг уже готовий і стоїть на запасовому торі. Та за- вантажитись ще не могли, бо з Миронівки виїхав ешалон з демобілізованими. От і добре! сказав командир на те. Якщо фронтовики прибудуть, значить козаки гарно озброяться! Бо я з такими козаками, як наш загін, вогонь і воду піду! А що ще значать оті шлики на шапках! Так здемобілізована юрба самих шликів перелякається.

Ледви-що потяг, почав приставати, як розляглася команда і ввесь загін

вмить ока кинувся до дверей вагонів.

Минуло не більше, як дві хвилини, і почали з вагонів летіти рушниці, шаблі, набої, сакви й револьвери а з одного вагона внесли 2 кулемети Люїса. По відході потягу, козаки почали зносити до купи трофеї. Так начислили рушниць 59, шабель 28, револьверів нагана 77 і бровнінга 13, бомб 154, 2 кулемети Люїса, набоїв до 40 пудів.

Під перон підійшов потяг: попереду паротяга плятформа, за ним два клясні вагони, за ними вантажний вагон, а з самого заду теж плятформа. На передній плятформі умістили чотирьох козаків з 2 кулеметами.

Підійшов начальник стації, повідомив що з Миронівки виїхав потяг з мукою й цукром, 23 вагони. Він передав на Таганчу, що зараз виїдує потяг з Корсуня до Таганчі і щоб були обережні, бо іде охорона залізниці, а яка то не сказав. Той потяг затримають у Таганчі до нашого приїзду; його охороняють 18 червоноармійців. Ми подякували начальникові, попрощалися і потяг рушив. Доїжджаючи до Таганчі побачили семафор відкритий, на торах вантажний потяг, а на пероні червоноармійці. Потяг зупинився і козаки почали виходити з вагонів, пішли в розстрільну. Червоноармійці, як тільки побачили козаків зі шликами, всі вскочили у двірець. Козаки обступили навколо стацію і обезброяли їх. Кириченко наказав завезти на сліпий тор потяг з мукою і цукром, а паротяг причепити до потягу охорони. Коли все було зроблено, потяг виїхав до ст. Миронівка. В Миронівці семафор був відчинений. Потяг малою ходою, став наблизатися до водотягової вежі і спинився, порівнявшись з нею. З вагонів на обидва боки зіскакували козаки. Не встигли зіскочити з вагонів як від двірця донеслася сальва: то залігши перед двірцем, стріляли большевики. Почулась команда командира: Лягай! По наступній сальві большевиків команда:

Кулемети вогонь! і затарахкотіли по большевиках кулемети. По цім привітанню большевики вже не стріляли так жваво, а пізнійше зовсім затихли. Почулась команда: Козаки у наступ! Козаки зірвались і побігли до двірця. Я з Кириченком з револьверами в руках і собі побігли за ними. Большевики побігли на північ від стації, де тяглась дорога до Канева, міркуючи тією дорогою втікти. Козаки за ними. На нещастя большевиків тою дорогою з 25 козаками іхав київський повітовий комісар Центральної Ради Андрій Сліпченко. Сліпченкові козаки, побачивши таку справу, зустріли бандитів огнем. Ті побачивши, що нема де дістатись, стали кидати зброю. До них підбігли і наші козаки обезбройли їх і пригнали назад до двірця. На стації під двірцем лежали два забиті та чотири ранені большевики. Комісар і воєнком, щоб не датись живими до полону, пустили в себе кулі. Комісареві Сліпченкові припало перебрати ранених і здорових большевиків, поховати забитих, також перебрати від нас привезених з Корсуня большевицьких комісара й воєнкома. По цім усім загін завагонувався й потяг рушив до пе-

рестанку Карапиші. На перестанку потяг не зупинився, а пішов далі до Рокитного а звідтам до ст. Сухоліси. Як тільки наш потяг став і козаки почали вискачувати з вагонів, якісь люди з рушницями почали тікати. Козаки погналися за ними. Почувся крик: «Стій!» і стрілянина. Тікали большевики, які охороняли вантажний потяг. Козаки двох тікаючих поранили. Почекали огляdatи потяг, чим був навантажений. Вагонів 25 було з мукою і цу кром, а один з церковними золотими і срібними речами. Були також і тарелі, столові ложки і ложечки. Комісар Кириченко роспорядився, запровадити навантажений потяг на сліпий тор.

З Миронівки передав знайомий телеграфіст, що звідти вирушив ешелон озброєних большевиків в погоню за нашим загоном.

Ми відчепили паротяг, який віз навантажені вагони та спрямували на головний тор. Командир звелів машиністам пустити паротяг самий без обслуги проти большевиків, що гналися за загоном; так і було зроблено.

(Скорочено з «За Державність», збірник ч. 9. за 1938. р.).

Богда

ДРУЗЯМ ПІД БРОДАМИ

І знов жита на Брідських полях наливається золотом так, як колись в ці горе-славні липніві дні, коли цвіт вітки нашого народу став до нерівного бою з великаном червоним Молохом!

Сотні, тисячі полягли, бо встояти не було сили!

За могилами не глядім, бо там їх не має, тільки кругом хвилює золоте море, а волошки, немов очі загинувших, тут і там глядять синіми чічками у небо і маки, ох ці маки як горять червінню, бож виросли із насиченої кровю землі!

Кругом царить тишина... Навіть Бо-

жий співець-жайворонок, що точкою чорніє на небі, не побачивши відвічного господаря — ратая цих нив грудкою впав долів, щоби прислуховатись до цих, які з піснею в устах ішли до бою, щоб згинути або здобути волю!

І сумує рідне поле... Та недовго! Бо прийде час й настане день, коли над Брідськими полями залунає пісня переможних когорт, що зупиняться там віддати пошану тим, які для новонароджених поколінь стали світочем і дороговказом життя!

А нарід?.. Нарід збудує недалеко Підлісецької Білої Гори другий па-

м'ятник, бож вони (упавші) заслухані в соловійній спів Маркіяна, пішли грудьми боронити Його землю і білим трупом встелити закрівавлене поле!

А ці, що остались в живих на чужині? Ми рік-річно вшановуємо Вас, не забутні Друзі, в молитовних святкуваннях. І літом в тиху в тиху липневу

іч, коли вітер леготом несеться ген-ген в далеку, а так близьку нам Батьківщину, шлемо Вам у глибині наших сердець щире і ніжне:

Сліть, хlopці, спіть...
Про долю - волю України сніть...
Про долю-волю Вітчини;
Чи ж можуть бути кращі сни?

Павло Маценко

«ОТАМАН»

(Фрагмент із спогадів про Олега Ольжича, що був членом Вільного Козацтва під псевдом «Лелека»).

Олег Кандиба разом із своїм другом Є. С. часто зустрічали мене на двірці Горні Червонощіце (коло Праги) й допроваджували до с. Дольні Мокропси, де я тоді жив. Дорогою, чи часом і до пізної ночі в полі, велісь безконечні розмови - допити.

Молоді люди, які щойно пару років як приїхали з під Советів, хотіли довідатись про боротьбу України, про причини поразки, про геройів визвольних змагань. Вони також хотіли бути активними, бути у вирі боротьби й, не дай Боже, як боялись, що та боротьба їх, як молодиків, може оминути.

Любили вони слухати про українське військо і завжди, із жадобою слухали про нічні бої, в лісі, в одвертому полі, в містах. . .

Я полюбив цих молодих людей, відчув до них якусь особливу пошану і часто, крадучи дорогі години від своїх студій, на порожній студентський жолудок, годинами задовольняв їх справу — оповідав про все, що вони хотіли знати і про те, що я сам знов.

В такому співжитті я й не спостеріг, як вони почали кликати мене «Пане Отамане». Я на те не звертав уваги, думаючи: їм так подобається, то й щож! Однак, як виявилось пізніше, молоді люди в «отамані» бачили не

тільки ось собі прізвище, а, кличучи мене так, в своїй уяві створили з мене не абиякого знавця й певного роду військового фахівця. . .

Якось у вельми хмарну й душну літню ніч, коли я вже почав дрімати (а студенти лягали пізно!), почув я обережний стук у вікно моєї кімнати й приглушене: «Пане Отамане, вийдіть на хвильку!»

Я розпізнав голос Олега Кандиби і аж затурбувався думаючи, чому так пізно, чи не сталося чого?

На дворі двох друзів обступили мене й заявили, що хочуть мати зі мною поважну розмову і то десь в полі, далі від людей. І я пішов. Знайшли місце і вигідно розсілись. Тоді Олег К., Лелека, як його кликав батько, почав пристрасно оповідати про свої переживання й друзів, про їх безпотрібність і нічим невиправдану недіяльність. — Як так можна жити! — говорив він. Там, в Україні ворог знущається над народом, вивчає молодь на зрадників, а ми тут учимось. . . Ми хочемо бути активними! Нам потрібно бомби! Ви розумієте, п. Отамане, що нам соромно, що москвокомуністи вигідно розсілись на Терезіянській вулиці в Празі, в тій головній кватирі комунізму на Чехію і другі краї, що

зветься амбасадою. Нам треба бомб і просимо вас, п. Отамане, нам ті бомби виготовити. За нас будьте спокійні!».

Оце тобі «пане Отамане», думав со-бі. Признався їм, що бомб ніколи не робив і тепер того не вмію.

?

— Ви — Отаман і не вмієте робити бомбу?! —

Так, казав, не вмію і не вмів. Бомби нам привозили готовими...

Вже благословилось на світанок, як зажурені й перемучені молоді люди вертались додому без бомб. Тяжко було їх переконувати в недоцільності їхнього побажання.

При черговій зустрічі з ними, щоб відхилити їх увагу в інший бік, я змінив тему розмови й запускався в оповідання про бачені краї, народи, про їх звичаї, про боротьбу за свободу. Це їх цікавило, а найбільше захоплювали їх оповідання з української бувальщини та історії Харківщини (О. Олесь родився в Сумах на Харківщині, а Е. С. також походив з Харківщини).

Пригадую ось одне з тих оповідань яке їх знов привело до тих же бомб...

Я родився й жив — оповідав їм — в козацькій слободі, де й вулиці звались сотнями: перша, друга, третя... А частини слободи носили типові назви: Кобзарівка, Ляшівка, Майдан... Були й смішні, а то й глумливі назви, по назві першого поселенця, якого сувора громада за якусь моральну провину виселила за слободу. На Кобзарівці жили собі поважні козацькі роди, Нечай, Грицаї, Карпусі, Обухи, Рогачі (що перезвались в Рогачевських), Линники, (потім Лініцкі), Ластівці та інші.

Наймолодший синок моого сусіда Нечая таке мені оповідав. У Страстну Суботу, ніж іти на Великодню Відправу, що починалась в 12 год. ночі, старий Нечай, який міг би захопити своїм коазцьким виглядом і одягом Репіна

чи Васильківського, чогось теємниче замкнувся в коморі. (Комора — це гарна будова з обаполів, часто з високим ганком). В цій коморі стояли повні добра ковані скрині, де-не-де пишалось і зеркало, а інколи й засіки з мукою та іншим добром.

От в такій коморі й замкнувся Нечай. Це дуже зацікавило його синка й він, хоч і боявся суворого батька, знайшов десь у стіні просвіт, і ось що побачив.

На одній скрині горіла свічка. Над другою відчиненою скринею схилився Нечай і щось із неї добував. А коли витяг, побачив Нечаєнко в руках батька стару козацьку шаблюку. Старий витяг з піхви клинок, перехристився й поцілувавши промовив: «Ще й для тебе прийде свято»... Всунув шаблю назад, заховав її в скрині й пішов до церкви.

Нестерпів Нечаєнко й запитав: «Чому ви тату, цілували шаблю й говорили, що й для неї прийде свято?».

Розгніався старий, що син посмів підглядати за батьком, але сталося...

— Так, сину, робив мій дід, а потім і батько, що заповів і мені так робити. Колись і ти був би про це довідався, але ти підглядів, то й знай про це тепер».

— А чому треба казати, що «ще й для тебе прийде свято!»

— То я, сину, не знаю, мабуть так треба»...

Минали роки. Ріс Нечаєнко, бавився з товаришами за колишніми охоронними козацькими шанцями «у війну».

Прийшла перша світова війна, революція і для Нечаєвої шаблі прийшло також свято.

В прегарному козацькому строї, з дідівською шаблюкою збоку, з перевернлим оселедцем на добре обголленій голові, зайшов до нас попрощатись і «похвастатись» молодий Нечай-

енко, що він відходить із загоном гайдамаків боронити Україну.

Потім я вже про нього ніколи не чув. Мабуть зложив свою буйну козацьку голову, як і багато його моїх друзів з козацьких сотень слободи... .

— Бачите, п. Отамане, той Ничаєнко своє виконав, а ми хіба не з таких же слобід, і не з діда-прадіда козаки?! Чому не хочете нам помогти? — зачіничили мої молоді друзі.

І знов доводилось переконувати, що треба вчитись, багато вчитись, вибиватись в широкому світі в люди і з трибун світових університетів голосно говорити про правду України, бо ж її мало хто знає, бо її оббріхали, обікрали, загарбали її старовинну й близкучу культуру, обжебрали її! Чи ж мало роботи? А як прийде пора й ви попрацюєте і може багато корисніше ніж з одною-другою бомбою... .

Бо ж недарма і старий козак Грицай в суботу, ніж почне дзвонити до вечірні, витягав добре вигострений клинок від коси й ставши перед кусником зеркальця, що замуроване в стіні, голився, аж кректав. Коли я його запитав, пощо він себе так мучить тим клинком, він відповів:

— «Перед лице Боже треба з'явитись як личить козакові. Чисто зодяг-

нутим, з помашеним оливовою волоссям, обголеним та приготованим до святощів»

Грицай ішов перед лице Боже чистим назовні і з глибокою вірою в душі в правду Божу.

Перед лице України українці мусять також іти чистими й приготованими до всього, аж до смерти, а найдоцільніше будуть служити їй ті, які найкраще до того будуть приготовані. Тому й кажу, нам треба вчитись і вчитись... Такі виводи впливали на нашадків козацьких родів. Притухала в них на деякий час мрія про бомбу й шукали вони в книгах інших, вразливіших для ворога бомб... .

(Олег Кандиба був собі тоді досить високий (як говорилось «довгий»), худий, з великими й довгими руками й ногами, рухливий. Коли говорив, хилив голову направо й пріжмурував очі. Вираз ясно-блакитних очей мав спокійний і для юнака дещо твердий. Любив в колі друзів пожартувати, випробувати силу своїх та свого друга Є. С. м'язів. Волосся мав яснорусяве й м'яке. Взагалі мав вигляд ще не зовсім розвинутого фізично юнака. Друзі його любили й поважали. Батько його кликав Лелека).

Григорій Венке

ПОКЛІН ЛЕСІ УКРАЇНЦІ — ПОЕТЕСІ КОЗАЦЬКОЇ ДУШІ

Біжать руслом дні за днями
Сторіччя минає,
Твої твори — світло правди
Внуکів поучає!
Щоб понад усе своїм серцем
Любили Вкрайну,
Та відкрили свої очі:
Хто робить руїну?!

В найтрудніших обставинах
В серці все збирала
І клич борьби завзятої
Для нас написала

Невмирущі для Вкрайни
Твої сильні твори;
Такі ясні та прозорі,
Як з кришталу гори!

Твої вірші, мов із криці
Є духом багаті!
Ти вщепила в наші серця
Клич «До бою stati!»

Поклін Тобі по вік вічний
Всі разом складаєм
І Твої твори невмирущі
Всім серцем приймаєм!

Антін Кущинський

ЧИ МАЄ БУТИ ХРЕСТ НА УКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ГЕРБІ ТРИЗУБІ?

«Хресту Твоєму поклоняємось, Владико!....

Відповідь на це питання дають нам закони, що їх видано українською владою за часів Української Центральної Ради під головуванням проф. Михайла Грушевського, за Гетьманської Держави Павла Скоропадського, та за Директорії УНР на чолі з Головним Отаманом Симоном Петлюрою.

Перший дотичний закон було видане за чотири дні перед проголошенням ІУ-го універсалу УЦР про самостійність України. Це було 18-го січня 1918 року. Тоді Виконавчий Комітет Української Центральної Ради (так звана Мала Центральна Рада) з ініціативи міністра Морських Справ Дмитра Антоновича затвердив проект українського морського прапора, вироблений Українською Морською Радою. Прапор мав такий вигляд: полотнище складалося «з двох смуг - вгорі жовта, внизу синя, на синій - золотий знак кн. Володимира - тризуб з хрестом угорі». (Про це див. працю заспівника голови УЦРади проф. Дмитра Дорошенка «Історія України 1917-1923» том I. стор. 384, Ужгород 1932, а також працю проф. інж. С. Нагая «Ще про український герб та прапор» - див. «Український Літопис» ч. 4 сторінка 21-24, Augsburg 1947 р.)

Через півтора місяця 1. березня 1918 р. Укр. Центральна Рада видала другий закон, про який наводимо цитату за текстом згаданої «Історії України» Проф. Д. Дорошенка: «Тоді ж (1. березня 1918 р.) було ухвалено й герб Української Народної Республіки, за який було прийнято родовий знак династії Володимира Святого, т. зв. тризуб, який бачимо на монетах Володимира, Ярослава та інших великих київських князів» (331 стор.) Ці відо-

мости проф. Д. Дорошенко подав за «Вісником Ради Народніх Міністрів УНР» ч. 14, Житомир 1918 р. Отже, в наведеному тексті нема дослівної вказівки, чи встановлений другим законом УЦР тризуб мав хрест чи не мав. Але в тому тексті точно сказано що то був «знак Володимира Святого» та що він був на понетах Ярослава. Тому тільки логічно треба думати, що то мав бути той тризуб, який вживався за князя Володимира Великого після охищенння його, — отже з хрестом, — який лише й надибуємо на монетах князя Ярослава Мудрого. Але з революційні часи логіка й мудрість не завжди мають місце, право й раціональне примінення.

Третім державним законом про тризуб був закон УЦРади з 22 березня 1918 року, що ним лише було затверджене рисунок тризуба як державного герба України по проекту мистця В. Крічевського.

Тут цікаво буде знати про наступне. На монетах Володимира Великого переважають тризуби без хреста, бо монети цього володаря карбовано ще до офіційного прийняття християнства. Але один з найновішіх дослідників старовинних українських монет нумізмат Орешників подає одне чітке зображення тризуба, в якому середній зуб завершено хрестом. Це вказує на те, що цю монету карбовано по прийнятті християнства. І якраз цей тризуб, найкращий рисунок між усіма тризубами Володимира Великого, прийнято тільки без знаку хреста за державний знак УНР по закону 22 березня 1918 р. Мабуть мистець, що копіював цей тризуб, піддався тодішній «моді» і, зрисовуючи тризуб із згада-

ної монети, не подав вповні ідентичної копії його і хреста не зрисував. А закон той видано за революційних подій, що розвивалися під проводом соціалістичних ідей. Адже відомо про байдуже ставлення тодішніх наших провідних політичних діячів до релігійних засад при державному будівництві, так яскраво висловлене В. Винниченком, що заявив делегатам Церкви: «будуємо державу без попа і кадила». . . (Вищеподані відомості про досліди Орешникова подаємо за працею відомого геральдика Д-ра Романа О. Климкевича «Християнська символіка державних інсигній України» - див. календар «Провидіння» на 1958 р.).

Четвертим законом української влади якому згадується про державний герб, був закон за часів Гетьмана Павла Скоропадського, офіційно датований 18 липня 1918 р. під ч. 192/44. Подаємо головніші частини його за такими джерелами: С. Шрамченко — «Піднесення українського прапора в Чорноморській флоті», див. «За Державність», збірник 2. ст. 96, 97 і 124, Каліш 1930 р. та того ж автора — «День свята Української Державної Фльоти», див. «Літопис Червоної Калини» ч. 6, Львів 1933. стор. 13-15).

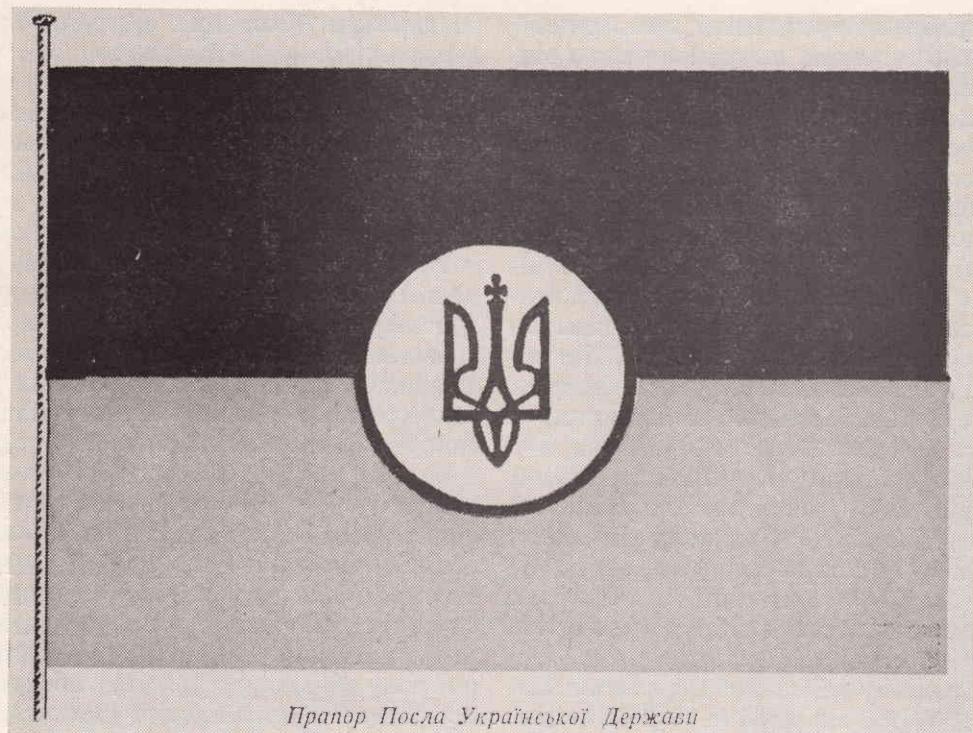
«. . . Ясновельможний Пан Гетьман в присутності Своїй у місті Києві 16 липня, зізволив затвердити малюнок Військового прапора по прикладеному описанню. Оголошууючи про це, приписую на Військових суднах підняття цей прапор, з'являючийся одніні емблемою нашої Держави». . . Далі йшов опис того прапора: полотнище поділялося на чотири рівних частини, верхня з них, коло держака із блакитної і жовтої горизонтальних смуг, . . . «в центрі якого (прапора) містииться золота печатка Св. Володимира з хрестом». Той закон було підписано Морським міністром Генеральним Бунчужним Рогозою.

П'ятим законом в цій же державній справі був закон, оголошений нака-

єом по Морському Відомству 17 вересня 1918 р., який має особливо важливе, провідне й принципове значення, бо він відповідає вимогам міжнародної традиції. Цим законом встановлено прапори посла та посланника Української Держави. За цим законом прапор посла — це національний прапор, в центрі котрого є біле коло, обведене вузькою золотою смugoю; посередині кола — золота печатка Св. Володимира: тризуб з хрестом. Прапор посланника — теж національний прапор, у лівому верхньому крижі якого на білому полі є золота печатка Великого Князя Володимира Святого — тризуб з хрестом. (Ці дані про п'ятий закон позичено з праці С. Шрамченка — «Закон про державну українську флоту та його виконавці», див. «За Державність», збірник 5, стор. 128, з кольоровими таблицями до неї. Каліш 1935, вид. Українського Воєнно - Історичного Товариства).

Цього закону не було змінено наступною владою України — Директорією УНР. Отже, він залишився в силі донині.

Авторитетний знавець справи і співтворець вироблення того закону Капітан - Лейтенант С. Шрамченко в статті «Морська термінологія та суходільна психіка» (Новий Шлях» ч. 53, стор 2. Вінніпег, 5 липня 1957 р.) пояснює, що «у справі державного прапора по всіх державах світу єдиним міродайним чинником є морське відомство, яке виробляє ці прапори». Як член комісії в 1918 році та голова комісії в 1919-20 роках, що виробляла проекти законів у цій справі, він твердить, що за Української Держави в 1918-20 рр (за Гетьманської Держави і за Директорії УНР) в ту комісію, крім морських старшин, входили два представники від Військового міністерства та по одному від міністерства Закордонних Справ, Фінансів, Пошт і Телеграфів і т. д. Отже, цей закон 17 вересня 1918 р. був обов'яз-

Прапор Посла Української Держави

**Прапор Посла Української Держави, синьо-жовтий з золотим тризубом
(Знімка зі збірника «За Державність» ч. 5 Українського Воєнно-Історичного
Товариства, Каліш 1935 року)**

зуючим для всіх державних установ як за Гетьманату, так і за Директорії УНР, бо ця нова влада не змінила цього закону.

Навпаки, як показує черговий — шостий державний акт у цій справі, виданий після повалення Гетьманату, і підписаний Головою Директорії і Головним Отаманом Дієвої Армії Симоном Петлюрою, гетьманські закони були підтвердженні. Найчиткіше про це говорить наказ, що його цитуємо дослівно і повністю за «Літописом Червоної Калини» ч. 6, стор. 13-15, Львів 1933 р., а саме:

«Наказ по Морському Відомству З січня 1919 р. м. Київ. Чис. 10/І (По Морському Генеральному Штабу).

Наказую лічити прапором Воєнної Фльоти Української Народної Республіки

бліки прапор, затверджений 18-го липня 1918 року. Зазначений прапор не гайно підняти на усіх воєнних кораблях і інституціях, відповідно до ухвали, прийнятої Директорією.

Головний Отаман Військ і Фльоти Української Республіки Петлюра.

Морський Міністр Старший Лейтенант Фльоти М. Білінський.»

Отже, Головний Отаман Симон Петлюра офіційно підтвердив закон з 18 липня 1918 року, що його було видано за Гетьмана Павла Скоропадського, який ми цитували, як четвертий закон з описом тризуба.

Так Голова Директорії УНР Симон Петлюра підтвердив те ж саме зображення тризуба з хрестом, покликуючись на дотичний Гетьманський закон. Тож константуємо, що ці два держав-

ні мужі, так протилежні в своїх політичних поглядах, почиваючи свою відповіальність перед Богом, Батьківщиною, народом і історією з ішліся в одному погляді, що святе знамено хреста має очолювати наш герб. Яка шкода, що їхні послідовники не все знаходять подібну єдність християнської думки, за якою прийшла б і єдність думки державницької, а практика вживання незаконного зображення нашого герба без хреста була б замінена на вживання тризуба з хрестом. Повернувшись до хреста ніколи не пізно і «не соромно». . .

Найцікавішим є сьомий офіційний документ — закон про український воєнний прапор, в якому докладно вказано про герб-тризуб з хрестом, що має бути вміщений на прапорі. Цей закон затверджено Директорією УНР 25 січня 1919 року під чис. 79 і поміщено у «Віснику Державних Законів УНР», випуск 5-й, в 1284-ій статті «Своду Воєнно - Морських Постанов», звідки робимо наступні виписки:

«Воєнний прапор - білий з синім хрестом, який ділить прапор на чотири рівні частини. . . В крижі ж, відступивши 1/8 ширини хреста від його боків міститься гюйс - національний прапор держави (складений з синьої і жовтої горизонтальних смуг), в центрі якого міститься золотий тризуб з хрестом, такої ж ширини, як хрест і в 1 і 1/2 рази вищий своєї ширини. . .»

В згаданих чотирьох останніх законах маємо підтвердження, що в них іде мова про український державний герб, що його зобов'язані вживати не лише посли, а й інші державні установи, а також не лише у флоті, а й взагалі в українському війську, бож закон Директорії з 25-го січня 1919 року говорить про «Воєнний прапор».

Та й чи ж існує в якісі державі таке, що у державного посла в закордонній амбасаді зображення герба ю-

го держави було одне, а внутрі його держави, чи в частині соборної держави, чи у різних частинах війська, різних установах і взагалі при різних приміненнях того державного символу, його зображення різнились би в детайліях його рисунку!!!?

Невже логічно думаючи, можна собі уявити, щоб український посол закордоном в своїй амбасаді мав герб тризуб з хрестом, як символ нашої християнської держави, а внутрі нашої держави, чи серед різних державних установ, чи по різних частинах нашої соборної держави вживались би тризуби без того християнського символу? Або чи логічно можна уявити, що флота матиме герб наш тризуб з хрестом, а піхота чи артилерія, чи летунство оборонятимуть нашу державу і на своїх прапорах, печатах і різних відзнаках вживатимуть герб іншого рисунку - без хреста?!!! Це абсурдне допущення і не відповідне до існуючих останніх законів, в яких подано опис нашого герба - тризуба Святого Володимира з хрестом.

Для повноти переліку законів, у яких згадується про наш герб, подамо ще такий восьмий закон. Коли в 1939 році постала держара Карпатська Україна, то її Сойм законом 15 березня 1939 року число 1-ше артикул 6-тий ухралтив:

«Державним гербом Карпатської України є дотеперішній краєвий герб: медвідь у лівім червонім півполі і тризуб Св. Володимира з хрестом на середньому зубі». (Цей текст закону цитуємо з протоколу 3-го засідання Сойму Карпатської України в Хусті за працею д-ра Ст. Росохи заступника голови Сойму, див. «Сойм Карпатської України» ст. 79-81, Вінніпег, 1949 року.)

Щоправда цей закон зобов'язує лише громадян цієї невеликої, але славної й героїчної Української Держави за Карпатами. Але його видано напевно не лише в інтенції підкреслення

християнської традиції української нації, а й за аналогією з останніми, і то з більшістю, законів, виданих урядами Української Соборної Держави 1918-19 років, бо ж з семи дотичних державних актів, про тризуб з хрестом говорилося у п'ятьох актах, а в тому числі — підкреслюємо — в чотирьох останніх: 18 липня і 17 вересня 1918 р. за Гетьмана та 3-го січня і 25 січня 1919 року за Директорії УНР.

**

За вживання Українського державного герба Св. Володимира з хрестом говорять не тільки формальні, законні мотиви, що ми їх подали, навівши в хронологічному порядку державні про те акти, видані за часів нашої самостайної держави на Рідних Землях. До того мають нас спонукати й покликати із Савлів зробитися Павлами ще й історичні та ідейно - християнські мотиви, що їх тут подамо.

Зі старого Заповіту знаємо, що колись Давид ішов боротися з Голіятом. Голіят був одягнений у залізо, весь опанцерений і з мечем та списом. Давид же мав в руках тільки палицю та пращу і, дивлячись на Голіята, сказав: «Ти наступаєш на мене з мечем, списом та щитом, а я йду на тебе в ім'я Господа». І Голіят згинув, а Давид переміг.

Наші перші провідники за часів відродження Українського державного життя 1917 року, хоч і були примушенні взятий за меч в обороні Батьківщини, але про хрест на державному символі — гербі забули. Почали боротьбу без того знамени. Правда трохи згодом, як вже знаємо з переліку законів, хрест було піднесено на наш державний герб, але братовбивча боротьба за владу та міжпартійний розбрат не дали можливості вкорінитися на практиці до ширшого вживання хреста на тризубі аж до теперішніх навіть часів. Наша державна сила, не освячена хрестом ослабла, ворог тим скористався і ті і другі, що

боролися за владу, опинилися на чужині, а вся Україна мучиться в тяжких кайданах безбожної Москви.

Римський імператор Константин Великий, не мавши абсолютної певності щодо висліду битви проти Максентія, просив Бога про поміч і благав про якесь знамено. Нараз перед заходом сонця побачив на небі сяючий хрест і над ним слова із зірок: «Цим переможеш!». А у сні йому з'явився Христос і повелів йому зробити прапор з хресним знаменням. Константин послухався і його війська під тим знаком хреста перемогли.

Але голова нашої першої влади Винниченко того не пам'ятив і на молебні в наміренні успішного існування Української Народної Республіки ухилився, не схотів прикластися до хреста, коли його давав йому поціловувати священник в кінці Богослужби. Так він вдруге показав свою нехіть до християнської релігії.

Авраам Лінкольн, великий президент ЗСА, казав: «Тільки ті народи щасливі, що їх володарем є Бог».

Французький філософ світової слави Руссо спостеріг, що «ніколи не була заснована будь-яка держава,, коли вона не була побудорана на релігії, як на фундаменті.»

Та видно, що не було такої свідомості про значення релігії при будові держави у тих, хто злегковажували значення символу християнської релігії — хреста — при узаконенню тризуба як державного знаку новітньої української держави, коли її починали будувати, а свою увагу звернули на тризуб поганської доби і його ввели і при дальшій практиці, а деято і тепер не хоче бачити хреста на тризубі помимо виданих законів, критикуючи ті закони або по «своєму»—по партійному, або користаючись з того, що на еміграції ми не маємо екзекутивної влади, яка б заставила дотримуватись тих законів. . .

Дуже промовляючі мотиви за вжи-

вання хреста на нашому державному гербі знаходимо в працях д-ра Романа Климкевича, знавця науки геральдики, в його двох спеціальніх працях: «Християнська символіка українського родового знаковництва» та «Християнська символіка державних інсигній України». Радо ними тут користаємось, щоб злагатити наш реферат і його думками.

Інсигнії (знаки влади) по своїй суті є відзнаками, що символізують могутність і достойність. Тому самозрозуміло, що численні держави християнського Заходу користувалися та користуються християнською символікою для висловлення тих двох високих прикмет. Найчастіше виступає вона на державних прапорах, гербах і печатах у зображенію хреста, бо згідно християнського світогляду ніщо не може краще висловити могутності, як хрест — знак найбільшої перемоги в історії людства, а саме перемоги вічного життя над смертю, і ніщо не в силі краще виявити достойності держави, ніж цей знак, що виявляє повсякчасну готовість освяченості християнським духом держави служити своїм високим цілям. . .

Україна належить до християнського Заходу не тільки, як тисячелітня християнська держава і одна з найстарших країн Європи, але передусім, як передмуря християнства, як його оборонець і його рівноапостольний носій на просторах Східної Європи. Ця минувшина й це завдання Українського народу мусіли позначитися на найвищих інсигніях його державності - на гербах, прапорах, печатах. . .

На Заході з'явилась християнська символіка в наслідок Хрестоносних Походів, а опісля у наслідок церковних надань. В Україні ж з'явилась вона як виразник прийняття християнства на зарані Київської Держави за Володимира Великого Святого, а за доби козацько-гетьманської — як ви-

разник збройної боротьби в обороні християнства».

А згадаймо ще й про те, що це ж на наших Київських горах Святий Андрій Первозваний поставив хрест і прорік, що тут засіє благодать Божа. Невже ж той символ Божої благодаті ми можемо занехтувати і не уживати на нашему українському державному гербі?!!!

Тому — . . «справа вміщення хреста над середнім зубом сучасного національного герба України. . . є справою християнського наставлення провідної української верстви. . . » А ми додаємо, що це мало б лежати зокрема на серці проводу нашої Церкви та церковних організацій. . .

В заключенні всіх наведених міркувань треба ще признати, що зображення тризуба з хрестом має першенство перед усіма іншими, вживаними сьогодні тризубами ще й з таких слідуючих причин.

На переважаючій більшості знамен київських великих князів і галицько-волинських королів від X-го до XIII-го століть вживався хрест, злучений з тризубом або іноді з двозубом. Отже, українська державність користалась своєю найвищою інсигнією із знаком хреста значно довше, ніж тризубом без хреста, як то було в роках 1918-20 або як вживається переважно в практиці й тепер.

Тризуб, завершений хрестом, є виявом традиції староукраїнського знавківництва, бо староукраїнські родові знамена, що існували за поганських часів, освячувано по принятті християнства за загально розповсюдженім тоді звичаєм в цілій Європі, додаючи до них знамен хрест.

Наявність хреста в державному гербі пов'язує його теж із традиціями славної Української Козацько-Гетьманської держави ХVII і ХVIII-го століть, бо на гербах, прапорах і печатах був одним із головних виразників національного стилю й самобутності

української геральдичної культури козацької доби - це знамено хреста.

Тризуб, завершений хрестом, має теж свою історичну й державно-правну основу з часів відродження української державності, як то ми показали

наведеними в цім рефераті восьми засоцями, з яких шість останніх згадували про хрест.

Хрест над тризубом, державним гербом України, виявляє духовість давньої християнської нації.

Павло Бабяк

ПАМ'ЯТІ БЕЗІМЕННИХ ГЕРОЇВ

„Життя померлих продовжується у споминах живих”.

Маркус Ціцеро

Минають роки й минаються люди. Відходять у засвіті учасники наших Визвольних Змагань, відходять командири армій, старшини й підстаршини і відходять рядові козаки, з яких не один своєю геройською участю у затяжній боротьбі з ворогами Українського Народу може стати небуденним прикладом для прийдешніх поколінь у безпереривному змагу, щоби здобути волю для поневоленої Батьківщини. Наші мемуаристи старались і ще стараються увіковічнити в своїх споминах військових начальників, що є самозрозуміле, бо ж вони очолювали нашу визвольну боротьбу, вони разом з політичним проводом були мізком і сіллю нації й цілком природно й заслужено належиться їм перше місце в нашій історії. Кождий народ, наш та кож, шанує і згадує свій провід — політичний і військовий та герой слова — поетів і письменників, славиться їх ділами й у своїх споминах та вроčистих святкуваннях продовжує їхнє вічне життя перед свого народу. І щастливий цей народ, що видав із себе правлячих й умових світочів, які у відповідній хвилині творили історію свого народу, навіть і тоді, коли «встоялись не було сили».

Замало, дуже мало присвячується місяця у споминах рядовому козацтву,

що з любові до країни своїх батьків складали молоде життя у важкій боротьбі з ворогами на просторах цілої України й поза нею, часто в дуже небідрадних умовинах, в холоді й голоді. Сез відповідної одежі і взуття та що важніше — без відповідної збрії. Вони йшли у бій послушні наказам своїх старшин, без будьякої неохоти чи нарікання, відбували довгі марші, стояли на передовій стійці, завжди усміхнені й приязні до всіх, зовсім так, якби це не була війна, якби смерть від кулі чи гранати не заглядала їм увічі кожної хвилини, сповняючи свій святий обов'язок супроти Матері-України. Їм не ставлено пам'ятників, їх хоронили звичайно у збірних могилах, часто як безіменних стрільців, в найкращому випадку висипали могилу невідомому воякові. Багато, дуже багато розкинуто їх по нашій і чужій землі й даремно мати виглядає сина, що «як ішов у бій то співав і співаючи вмирав». Їх геройських чинів не списувано, може тому, що їх були тисячі, десятки й сотки тисяч тих «найменших» гордих синів України в якої ім'я вони боролись і гинули.

Про одного такого воїна-героя, двадцятирічного юнака, сина Збаражської землі, села Івашковець, хочу сьогодні згадати. Стасишин було йому на

прізвище, кріпко збудований, високий, найвищий в сотні, з сірими очима, обов'язковий і завжди усміхнений. Не пригадую собі, щоби коли-небудь був невдоволений, а причин для цього було немало. Постійно у поході або в стрілецькому рові, без правдивого відпочинку, одним словом тверде життя вояка-боєвика. Та мав він також одну невигоду фізичної натури. Найвищий ростом мав також довгі стопи й тому постійний клопіт із взуттям. Стоячи напротипольському фронті під Львовом зужив домашнє взуття і вправді дістав нові й великі черевики, але взути не міг і носив їх привязаних до наплечника.

Це була весна й наближалось літо 1919 року. Вже у травні під натиском свіжих польських сил, що прибули із Франції, та з браку амуніції, зачався наш відворот з-під Львова й наша частин — 7-ма Львівська Бригада — спинилась аж за Чортковом в селі Свидова. За цей час стопи «найвищого» вояка прибрали кольор чорної землі й босих ніг навіть не мож було завважити. Та й хто ж тоді звертав увагу на таку «марницю», коли почалась Чортківська Оfenзива, народ тішився і плакав з радости вітаючи своїх борців серед яких запанував такий під'йом, що всякі інші недомагання зовсім забувались, бо ж ми йшли нестримно вперед за перестрашеними галлерцями. Стасинський був не одинокий, що босоніж гнав перед собою хвалковите польське «рицерство», одягнене й обуте у французькі й англійські мундири і взуття. Нестача набоїв змусила нас залишити галицьку землю й перешовши річку Збруч, стрінулись ми в боях з найбільшим ворогом України червоними москвичами. Не було часу на будь-який відпочинок, щоб звернути увагу на свій зовнішній вигляд, що так багато мав до побажання. В часі короткого постою в Лятичеві нам заповіли відвідини голови Галицького Уряду Дра Евгена Петрушевича і Началь-

ного Командира УГА Ген. Мирона Тарнавського. Був клопіт з босим вояцтвом, бо всі вони хотіли бачити Великих Гостей й не можна було ім цього відмовити. Рішено їх «декувати» першим рядом краще умундированим. На щастя відвідини було відкликано й раз же зачався дальший похід з боями за втікаючими москвичами. По дозорі зайняли ми містечко Романів, де була фабрика взуття й там ми запаслисш шкірою і взуттям. Стасин дістав найбільші чоботи, на жаль й ті були для нього замалі й знайшли своє місце на наплечнику побіч черевиків, а він далі виконував босоніж свій вояцький обов'язок.

Літо було напричуд гарне, перестражені москвичі не відержували нашого напору й наші армії посувались кожного дня вперед. Другому Корпусові УГА, а в тім і нашій Бригаді назначено зайняття Ново-Константинів, Хмельник, Бердичів, Чуднів, Житомир й спрямовано на Корostenь. Корпус Перший і Третій УГА разом з частинами Армії УНР прямували з боями на Київ й тут стрінулись з підступними денікінцями, що й спричинило відступ наших Армій з Києва й це потягло за собою також відступ 2-го Корпусу з під Корostenя. Відступаючи з боями, спинились ми дещо довше перед селом Катеринівка недалеко Бердичева. Був кінець вересня й початок жовтня. Більшовики на нас натискали й хоч у полі, але ми трохи відпочивали. Котрісь ночі мені захотілось переночувати в теплій хаті. Мій чура приготовив нічліг і я, провіривши наше становище, передав службу й пішов переспатись в крайній хаті села. Чи довго я спав — не знаю, бо мене збудила скорострільна тріскотня, я вискочив з хати й почав бігти до своїх. Сіріло й відчувалось свіжий морозний ранок. Стрілянина притихла й лише час до часу давались чути окремі рідкі стріли з крісів. Мене бентежила тиша і я не був певний, чи мої хлопці є

на цьому самому місці? А що, як їх полонив ворог або вони відступили в іншому напрямі? Чи не йду часом ворогові в руки? Маю грижу совісти за «хатний відпочинок», йду дуже обережно здергуючись виждаюче, бо ж починає тільки дніти й далеко нічого не видно. Небо починає рожевіти й заповідається гарний осінній день. Стає щораз видніше, на стерні сріблиться іней і я помало наближуєсь до наших становищ. Та чомусь нікого не бачу? Ще кілька хвилин ходу і бачу здалека стоян або стовбур зломаної деревини, чого перед тим там не було. Чи не йду я часом в іншому напрямі? Підходжу ще близче й завважую, що «деревина» ніби рухається. Ще кілька-десять кроків і вже пізнаю стійкового Стасишина, що для зміни стоїть на однії нозі, щоби другу піднесену зогріти. Я є злий, бо як можна босу людину дарвати на стійку? Десятник виправдується, що він післав на стійку взутого, що потверджує сам стійковий, якого чоботи (до речі вже допасовані) трохи стиснули й тому він роззувся та призвичаєний до зимна приморозі не відчував.

**

Минуло кілька місяців. Нас ще в жовтні перекинули під Брацлав на протиденікінський фронт. До нас почав добиратись інший, не менше грізний ворог, що без бою скошував одного воїна за другим. Це був тиф поворотний і сипний. На сам Святий Вечір 1920 року, в селі Олександрівка Гульчинського району, я відчув при вечері високу горяч і приявний наш лікар Др. Гинилевич ствердив у мене сипний тиф. Ще перед тим я хворів чотири рази поворотним тифом. Що дальше було зі мною — нічого собі не пригадую — із-за високої гарячки. З оповідання знаю, що після нашої угоди з Денікином, ми відступили на південь в сторону Одеси. Це був властиво похід мерців, бо не було майже ні одного вояка, щоби не хворів на

тиф й смерть мала тоді велике житво. З трьох корпусів УГА, після вигаснення епідемії, далось зложити із виздоровців неповних три бригади. Нас хворих безли серед студіні на санях і возах тамошні селяни, вони й рятували нас від смерти, обтулюючи своїми кожухами і перинами. Я опритомнів аж в Ольгополі, де згодом почав приходити до здоров'я. З розповіді про своїх хлопців я довідався, що й воїн Стасишин захворів сипняком, перейшов кризу та після ситої баранини, що нею вгостила господиня, в якої він квартирував разом з кількома стрільцями, дістав наворот сипняка й помер і на цвинтарі в Ольгополі похоронений. Я не міг віддати йому останньої прислуги, бо сам лежав без пам'яті в гарячці. На цьому ж цвинтарі спочив також чотар Воробій, комендант скорострільної сотні.

**

Химерна доля злучила нас з більшовиками і в березні 1920 року нас перекинено як Першу Бригаду ЧУГА на протипольський фронт навпроти Любара. 28-го квітня 1920 року нас оточили поляки і забрали в неволю. Мені вдалося вирватись з їх хижакьких рук і після ріжких пригод я дістався з Київщини пішки до своїх батьків.

Минає з цього часу 51 рік й часто навіднують мене спогади з давніх, гейби вчера минулих літ, коли ми боролись під своїм проводом й під рідними прапорами за свою Рідну й Вільну Державу. Перед очима пересуваються старшини й постаті рядового козацтва. Не легка було боротьба, але була своя Держава, свій Уряд, своя Військова Команда і була молодість зогріта Найвищою Ідеєю. Хай цих кілька слів буде нагородою для ще живучих, які боролися під рідними прапорами і пам'ятю для тих, що як і герой Стасишин, склали своє молоде життя на жертовнику Дорогої й Рідної нам Батьківщини — України.

ПУГУ — ПУГУ! КОЗАКИ З ЛУГУ!

(По десяти роках УВК за океаном)
НАШІ МОЛОДІ ЧЛЕНИ ГЕНЕРАЛЬНОЇ УПРАВИ УВК

Генеральний Осаул для окремих доручень Військового Отамана
Значковий УВ в УВК Юрій Дяченко

к. Капрал інженерної групи 8-ої Армії ЗСА в рр. 1951-53, учасник боєвих операцій проти комуністів за Корейської війни в районі Пончан
Керівник експедиційного відділу радіо-телевізійної фабрики Зеніт в Чікаго. Лицар Хреста Українського Козацтва з мечами і золотою лавровою гілочкою на орденській стяжці

Генеральний Осаул Зовнішнього
Звязку
Значковий УВ в УВК Інж. Володимир
Фещенко - Чопівський

к. Капрал спеціальної частини 2-ої Армії ЗСА в Європі. Громадсько - Політичний діяч з рамени УККА та Голова Комітету Поневолених Націй на Аризону. Делегат ЗСА в рр. 1967-69 на Конвенції Антикомуністичної Ліги в Формозі, В'єтнаму і Таїланду, де був гостем Короля. Лицар Хреста Українського Козацтва

АПОЛІНАРІЯ БАРВІНОК - КАРАБІНЕВИЧ

Наша дорога Посестра Адм. Значкова станції УВК ч. 10 ім. Великого Князя Володимира Святого подала приклад завзятої підтримки видання нашого журналу «Українське Козацтво», склавши княжий дар на його пресовий фонд в сумі СТО долярів.

Висловлюючи найщирішу подяку нашій Посестрі за такий щедрий дар, вважаємо за достойне подати нашим читачам хоч короткі відомості про її ідеальну службу Українській Справі.

Аполінарія Карабіневич є правнучкою козака Чернігівського куріння і донькою священика, народилася 7. серпня 1898 р. в Борзні на Чернігівщині. Ще з молодих літ всна з ентузіазмом захоплювалась українським театральним мистецтвом і своєю працею в тій галузі нашої культури мріяла відроджувати національну свідомість серед українських мас. За часів відродження України вона вже була артисткою українського державного театру, що його директором і режисером був Микола Садовський. Одночасно вона студіювала в драматичній школі М. Лисенка. Спочатку виступала в другорядних ролях в таких творах, як «Гирса», «Останній сніп», «Мартин Боруля». З наростанням таланту вже виступає в «Боярні» Л. Українки, в «Казці старого млина» і інших, і то все в театрі Садовського.

Прийшли гіркі часи еміграції з Києва і нашу ювілятку зустрічаємо в Камянці Подільського.

ському а ще пізніше в театрі Садовського в Чехословаччині. Чари Карпатської України затримали її в Хусті і там вона зорганізувала «Наддніпрянський театр» ім. М. Садовського. Талант і режисерські здібності Аполінарії Карабіневич підносять успіхи її виступів. Зі своїм театром вона обіздить Галичину й Волинь. Репертуар набирає універсального характеру. Театр її грає комедії, оперети, драми. Великі успіхи викликають постановки «Запорожця», «Катерини», «Циганського барана», «Марусі Богуславки» та інші. В рецензіях про її гру порівнюють з київською знаменитістю Анною Борисоглібською, називають Аполінарію «першою жінкою режисером і директором та жрекинею побутового театру»...

Приходять німці і при них наша ювілятка включається в громадську службу своєму суспільству. Ось вона представниця української громади на похоронах жертв замордованіх большевиками і гострим словом картає безбожну Москву. Ще пізніше вона вже завідує господарством шпиталю, член допомогового комітету для полонених, збирщиця пожертв для хворих і вдів безпритульних. Події викидають її на дальшу еміграцію і ось вона в таборах вигнанців з рідного краю втихомирює їхні сумні будні та підносить дух і надію знову зорганізованим нею театром, організує мистецьку дитячу студію, маючи до сто малих адептів аматорських виступів. В р. 1949 виїздить в ЗСА і оселилась в Рочестері, де перебуває й по цей день. І знову невтомно працює на культурно-супільній ниві. Працює в ЗУДАК-у, спікеркою радіо, провадить дитячий садочок, що повстав з її ж ініціативи, учит в школі Українознавства і.. нарешті вже виснажена невисипчулою працею для української громади тяжко захворіла і вже довший час лежить в шпиталі. Але і тепер пише нам таке:

...«Тому, що у мене козацька кров — я не здаюся. 28 березня виступали діти в монтажі «Гамалія» Шевченка, а я лежу, а діти приходять до мене і я їх учу. Доки серце мое наболіле б'ється, не складу своєї зброї проти ворогів нашої Батьківщини! З ширим привітом козацьким Ваша Посестра Люся Барвінок-Карабіневич! ...

Ось її заключні слова з листа до нашої редакції... Нічого більш взнеслого до них не можемо додати. Лише хилимо свої голови в глибокій пошані перед такою палаючою любов'ю до України правдивої славної Козачки.

Редакція «У. К.»

Дебют Станиці ім. «22 Січня»

В дні 5-го грудня 1970 р. Станиця УВК ч. б в Ньюарку виступила вперше на громадському форумі в нашому місті. Цього ж дня відштовхано спільно з Братством к. Дивізійників Свято-Андреївський Вечір, що складався із двох частин: мистецької та товариської вечері-пеперекуски. Цілий вечір був виконаний майже самими членами Станиці і проводив ним побр. Б. Дацківський, що вміло пояснював окремі точки програми, переплітаючи їх вояцькими жартами. На програму Вечора склалися точки музичні, співи, веселі монологи та точки здорового вояцького гумору. Брали в цьому участь: Посестра В. Калин, Пані І. Кононів, Побр. Ст. Магмет, Побр. О. Головацький, який диригував також хором Дивізійників, Пані О. Семенюк і Пані Л. Лисяк. Вечір відкрито піснею «Гімн Дивізії», що присутні вшанували повстанням з місць. Зчериги Почесний Отаман УВК Ген. Кошовий Павло Шандрук привітав коротким словом усіх гостей, що зібралися прийняти повстанням з місць й по закінченню слова відспівали йому «Многая Літа». Відчитано також привітальні листи від Військового Отамана Ген. В. Дяченка і Обл. Отамана ППолк. П. Бабяка та подано до відома Наказ УВК про відзначення деяких друзів Станиці.

Дует В. Калин і І. Кононів виконав дуже гарно ряд стрілецьких й повстанських пісень. Ст. Магмет виступав із «монологом на весело», що був в'єршком його доторпірішніх виступів. О. Головацький в супроводі гітари проспівав кілька тангових арій, що перенесли присутніх в часи веселої юности, таборування в Ріміні й кавалерського бурлакування. Пані О. Семенюк відчитала зворушливо новельку «Сніжинка», що її написала спеціально для нас п. Л. Лисяк та яка своєю тендінністю нагадувала саму авторку. Сердечно дякуємо за таку гарну новельку.

Між гостями (понад 150) сиділи за почесним столом: Почесний Отаман УВК Ген. Кошовий Павло Шандрук з Дружиною, Полк. УВК інж. І. Калинович, Полк. УВК І. Тарнавський голова Станиці Братства Дивізійників, Курінний Б. Лисяк голова Краєвої Управи Братства Дивізійників і хор. З. Мандич голова Станиці Братства Дивізійників з НЮ Гейвен. За іншими столами засіли разом із Побратимами ОБВУА члени обох Станиць з родинами і друзями.

Товариський Вечір закінчився біля 12-ої години ночі, залишаючи по собі надзвичайно мильне враження. Сердешна зустріч, добірна програма, милі гости й товариська дружня гутірка були справжньою наслодою Вечора, що й слідно було по Високих Гостях й усіх

Приявних, яким важко було розставатись з любими друзями і довго пращаючись з жалем відходили домів.

Звітував Бог-да.

Вісті з станиці УВК ч. 6 в Ньюарку ім. «22 Січня»

В дні 23-го травня 1971 р. користуючи з цього, що члени Станиці і їхні родини та друзі були присутні на садибі Станичного Отамана, переведено святочне відзначення смерті Військового Отамана УВК, Св. Пам'яті Генерала Поручника Інж. Віктора Дяченка. Проводив цим Отаман станиці Значковий УВК Б. Дацківський і складалось воно з слідуючої програми: Коротке слово про смерть Військового Отамана, відчитання наказу ч. 4. і апель-молитва (бсі стояли на струнко!) слідуючого змісту: «Всемогучий Боже! Присвячуємо цю хвилину світлій пам'яті Заслуженого Воїна нашого народу, Хороброго Командира й Лицаря Залізного і Козацького Хрестів, невсипущого Працівника на народній ниві, визначеного Військового Отамана УВК сл. п. Ген. Значкового Інж. Віктора Дяченка, і молимо Тебе, Небесний Владико, прийти Його зволілу душу між праведників у Твоїм Царстві, а тлінним Його останкам подай Вічний Успокій і Вічну Пам'ять!»

На закінчення відспівано «Чуєш, брате мий...», бо ж він умер в чужині з думкою про Рідний Край. Замість квітів на свіжу могилу св. п. Військового Отамана рішено переслати 10 дол. на Прес. Фонд «У. К.».

Після переведення відзначення св. п. Військового Отамана відбулась родина зустріч усіх привівних в дуже милій атмосфері і вона була ще одним кроком вперед у розвою Станиці УВК. Між іншими переведено також впра ви в гострому стрілянні з рушниць, і роздано грамоти найкращим змагунам.

Згідно рішення Річних Зборів членів, що відбулись 1-го квітня 1971 року скорочено називу Станиці до «ім. 22-го Січня», а також збільшено Управу о 2 члени, вибираючи контролером Станиці Побр. Підхор. Гр. Венке і імпревом референтом Побр. Хор. Ст. Магмета.

(Подав П. Б.)

Свято Державності і Соборності у Волей, Брит. Колюмбія

Відома на терені Великого Ванкуверу 5-та Станиця Українського Вільного Козацтва,

яка гуртується при Українській Греко-Православній Церкві на Волей, ніколи не поминає нагоди, щоб виявити своє патріотичне ставлення до українських справ та вірність українським ідеалам і традиціям.

Черговим виявом того було відзначення Великих Роковин проголошення Самостійності з Соборності України 22-го січня 1918 і 1919 рр. яке відбулося в місцевій церковній залі, в неділю 24-го січня ц. р.

Вроочисту Академію з цієї нагоди, яка відбулася з чисельною участю громадянства від 3-ої години по полудні, попереджувала Панахида, яку відслужив парох о. П. Блажук, після недільної Служби Божої.

Свято Державності відкрив той же настоятель громади о. Петро Блажук, коротким словом, в якому він звернув увагу на доцільність таких святкувань, помимо того, що події, річниці яких відзначаємо, відбулися понад пів століття тому, він сказав, що в той час, як Москва забороняє навіть саму загадку про ці події, відзначування цих роковин українцями у вільному світі «принесить широкий розголос української справи у великих державах, де перебуває найбільше число українців, в ЗСА і Канаді. Подібними відзначеннями ми інформуємо молоде покоління і вільний світ про облудність Москви і про справжні національні прагнення українського народу. Разом з цим все більше і більше здобуваємо вирозуміння у вільному світі й прихильників української справи» — сказав о. Блажук.

Після цього на гарно прибраній сцені виступав мішаний церковний хор, під дерегуванням пані Анни Залубняк, який знаменито відспівав Канадський національний гімн і дві пісні: «На стягах на блакитних», та «Україна». Після коротенької перерви слідував реферат, що його виголосив п. Григорій Подгурець. Він накреслив історичне тло тих величавих подій в історії України цього століття, а переносячи свою думку в минуле в сучасне, він сказав, що Акт 22-го січня 1918 і 1919 рр. не тільки що зобовязують всіх вільних українців і сьогодні, але і наказують їм даліше боротися за ці великі ідеали, тоді встановлені.

Боротьба даліше триває — сказав промовець — хоч може і в іншій формі. Фронт боротьби пошириється на всі країни світу і той сам ворог, що здушив нашу самостійність, воює, щоб здушити самостійність всіх народів світу. Воює він підступом, баламутством, фальшем, не говорячи вже й про збройну війну в різних частинах світу.

Свою палку, патріотичну промову п. Гр. Подгурець закінчив словами:

«І цей зазвичай лютий бій українського народу за свої святі історичні права не припиняється так довго, аж доки на Софійовській площі у Києві не залунають в друге слова «Із милосердя нашого Небесного Отця і волі, бажання та боротьба українського народу — Україна стане Самостійною, Соборною Державою.»

Черговою точкою Академії був виступ, сольо на акардіоні всім любленого Петrusya Blajuka, а після цього Михайло Коцок із вродливими йому артистичними здібностями віддеклямував по мистецьки — Серце помятає тепле» і Борцям Базару.

Церковний хор під керівництвом пані Анни Залубняк відспівав де кілько гарно виконаних українських пісень.

Змістовне кінцеве слово виголосив Отаман 5-ої Станиці Українського Вільного Козацтва ім. Гетьмана Пилипа Орлика на Волей, полк. Т. Грінченко, після чого свято закінчено відспіванням церковним хором «Ще не вмерла Україна і Боже Щастя їй».

Пропоронощиками під час свята були: Бунчужний М. Грицюк, Адм. Хорунжий В. Ткачук та чотovий Я. Стоцький.

З короткими словами-привітами виступали в програмовій частині Свята: Сотник п. Заяць Матвій, який промовляв від рамені Стрілецької Громади і відома діячка на терені м. Ванкуверу пані О. Заяць від організації Українок Канади.

Перед офіційним закінченням свята, отаман Станиці Українських Вільних Козаків, Полковник Т. Грінченко відчитав наказ про підвищення в козаці звання, заслуженої діячки на цьому терені, пані Анні Залубняк.

Українській Громаді на Волей та Станиці УВК належиться заслужене признання за цей черговий вияв її патріотизму, тимбільше, що це було чи не єдине імпозантніше відзначення Великих Роковин на терені великого Ванкуверу.

Присутній Гр. Подгурець

Шевченківське Свято у Валей, Б. К.

Складові організації при Українській Православній Парохії Успіння Пресвятої Богородиці у Валей, Британська Колюмбія, ніколи не поминають нагоди, щоб засвідчити своє патріотичне ставлення до українських проблем і свою вірність нашим національним традиціям. Черговим виявом тієї солідарності з українською патріотичною спільнотою поза межами України було справді величаве, як на місцеві обставини, Свято на пошану Пророка України Тараса Шевченка, що його силами тих організацій при співчасті в-ої Станиці УВК ім. Гетьмана Пилипа Орлика було влаштовано в неділю, 14-го березня ц. р.

Після Служби Божої того дня в місцевій церкві, парох о. Петро Блажук відслужив Панахиду за спокій душі Великого Тараса. З прaporами при цьому служінні стояли: В. Ткачук, з козацьким прaporом, І. Балан, з українським державним прaporом і М. Корнітський, з канадським прaporом.

Внедовзі по церковних відправах присутні зібралися на спільній обід в Українському Православному Центрі, який смачно приготували та елегантно подали членкині Жіночого Товариства ім. Ольги Кобилянської, що його очолює пані М. Антонішка, нововибрана голова.

Слідувала концертова програма, яку започатковано відспіванням «О, Канадо!», церковним хором під диригентурою пані А. Залубняк. Дуже змістовне слово виголосила панна Маруся Лебедович, голова місцевого відділу СУМК. Приявним було приемно слухати, що наша молодь в тих трудних часах всеж таки зберігає вірність українській правді й виявляє любов до неперевершеної носія тієї правди, Тараса Шевченка.

Церковний хор відспівав «Заповіт», а добре відомий громаді Петрусь Блажук віддеклямував автобіографічний вірш Шевченка «Мені тринадцятий минало».

Чудово випала мело-деклямація «Думомі», у виконанні хору Рідної і Недільної Школи, під директурою пані Марти Лебедович, при чому вміло деклямували молоденькі Таня Лисак і Іпатія Грицюк. Хор тієї самої Рідної і Недільної Школи відспівав згодом незабутнє «Учітесь брати мої» Тараса Шевченка.

Церковний хор під диригентурою пані Анни Залубняк відспівав дві пісні: «На високій дуже кручі» та «Заросли шляхи тернами», здобуваючи заслужені оплески слухачів.

Головний реферат Свята виголосив відомий промовець на тому терені п. Григорій Подгурець. Темою своєї знаменитої доповіді він вибрал «Шевченко і наша національно-державна незалежність». Цитуючи ясно з творів Поета, п. Гр. Подгурець представив Шевченка не лише як Апостола Правда і Науки, яким він був, але й Апостолом Волі, якого вогненні слова були тими великими пробудителями «приспаного ворогами» українського народу, що в слушні історичні моменти зірвався знову до бою за свою незалежність. Натхненна промова п. Подгурця викликала видиме зворушення серед слухачів, виявом якого були рясні оплески присутніх.

Пан Данило Мацелюх, в гарному козацькому строї, талановито і з чуттям віддеклямував популярну балладу Тараса Шевченка «Тополя», а після його виступила чарівна Да-

руся Антонішка відіграла на акордіоні пеан до Шевченка «Поклін тобі Тарасе», викликаючи гучні оплески слухачів.

Талановита і всіма люблена рецитаторка Марта Грицюк віддеклямувала поему «Світє тихий» («Розрита могила») чуттєво передаючи слухачам увесь глибокий, укритий зміст тієї одної з найбільш революційних поэм нашого Пророка.

Виступ церковного хору з піснею «Туман хвилями лягає», попереджував заключне слово, що його виголосив Отаман 5-ої Станиці УВК, полк. Трохим Грінченко. У своїй короткій та дуже змістовній промові полк. Грінченко сказав присутнім, що Дух Шевченка завжди з Україною. Він покликався на Пророка, цитуючи його слова:

«*А ти, моя Україно, безсталанна вдове!
Я до тебе літатиму з хмарі на розмову
На розмову тиху, сумну, на раду з тобою...
Порадимось, посумуєм, поки сонце встане,
Поки твої малі діти на ворога встануть!*»

Шевченко з нами, як він нам пообіцяв, сказав промовець, і він буде з нами постійно, аж поки «діти на ворога встануть», і поки, перемігши ворога, «на волі помоляться невольничі діти» і після того, «в своїй хаті, він пereбуватиме з нами вічно.

Знамените заключне слово полк. Т. Грінченка було справді гідним закінченням цього величавого Свята, яким Українська Православна Громада у Волей вшанувала свіtlі Роковини Безсмертного Пророка України — Тараса Шевченка.

Після відспівання Національних Гімнів церковним хором присутні розходилися домів з великим одушевленням, з почуттям любові до нашого Генія і, я певний, з більшим зrozумінням спільноти громадської праці для себе самих, бо того бажав наш Шевченко.

Присутній

ВИБИРАЮТЬ УПРАВУ СТАНИЦІ УВК В ЕДМОНТОНІ ім. ПРЕЗИДЕНТА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ о. А. ВОЛОШИНА

На недавніх загальних зборах едмонтонської станиці Українського вільного козацтва (УРК) вибрано таку управу: станичний отаман — значковий УВК Іван Воробець-Карпатський, заступник — значковий УВК Роман Литвинець, станичний писар — посестра-адміністраторка, чотова Стефанія Пауш; станичний скарбник — значковий УВК Іван Ільків, станичний ревізор — чотовий УВК Михайло Карпа, станичний представник до відділу КУК — чотовий Юліан Ізьо, станичний капелян — о. Юрій Ковальський.

Едмонтонська станиця має тепер 15 членів. Управу, згідно зі статутом, вибирають на 5 років. На випадок потреби можуть бути скликані надзвичайні загальні збори.

Станицю засновано 9 лютого 1969 року. Тоді вибрано таку управу: станичний отаман — побр. Григорій Турко, станичний писар — побр. Іван Воробець-Карпатський, станичний скарбник — побр. Іван Ільків, станичний капелян — побр. о. Юрій Ковальський.

Едмонтонська станиця УВК звельється «імені президента Карпатської України о. А. Волошина». Таку назву прийняли одноголосно члени станиці.

Що таке УВК? Українське вільне козацтво — парамілітарна установа, громадська, не партійна. Лояльно ставлячися до всіх українських самостійних уgrуповань, працює для ідеї української самостійної соборної держави. Про устрій вільної України рішатиме український народ загальним голосуванням.

Метою УВК на чужині є творити кадри козацтва на наших традиційних засадах, в пам'ять, що «ми, браття, козацького роду», за відбудову української суверенної соборної держави, щоб організовано стати для підтримки, коли настане потреба.

УВК складається з членів звичайних, почесних та юнацтва. Всі члени мають рівні права та обовязки за статутом. Кожний член має право носити козацьку відзнаку та козацький однострій і мати шаблю як козацьку реліквію.

Найвища влада Українського вільного козацтва — Велика Козацька Рада. Вона вибирає військового отамана, генерального писаря, генеральского суддю і генерального контролера. Є обласні отамани та станичні отамани, що їх потверджує Військовий Отаман.

Централі Українського вільного козацтва находититься в Чікаго, ЗДА.

Зацікавлених просять звертатися до станичного Івана Воробець-Карпатського, 10824 97 вул., Едмонтон, Алберта; телефон 422-0770.

ПЕРШИЙ РАПОРТ ОТАМАНА СТАНИЦІ

Н. Н.

Шановний Побратиме, Пане Полковнику Б.!

Прийміть від мене щирій привіт і від нашої Станиці. Жалую, що не в силі здати рапорт як слід з оглядів на наші умовини, що мовляв, один наш секретар слабий, другий «сик», а третій буде слабий. Ось це вам наше справоздання, а я плету кошки так як зумію і маю на це час.

Я повинен вже був здати досі бодай три raporti, а не можу зладити навіт, одного як належалося б, але я маю надію, що ви, пол-

ковнику, знайомі з американським бізнесом, що не так є як мало б бути, але ми мусимо і з цим годитись.

Тут в нашій красній окрузі і далі дещо щось в роді нашої Донецької Області, — хутори, хуторочки, села й присілки. Наше містечко нараховує около 60 тисяч населення, порозкидуваного в хуторах так, що нам важко сходитись в назначенному часі та найважче з тими новими імігрантами, бо вони багато старші в літах, а дуже молоді в американських умовинах. Поперше, що не можуть опанувати тутешньої мови, подруге — звичаїв, не мають «кар» або по їхньому авт, пішки задалеко а босом задорого. Окрім цього, де три українці — там чотири партії і три віровизнання. Очевидно, що кожда партія є «наймудріша» й нема що казати.

А церков в малому містечку маємо аж чотири: дві православні, дві греко-католицькі, а інших: свангелицьких, баптистських, презбітерянських, лютеранських та ім подібних буде з п'ятьдесят. Знов же друге місто, в більшості жидівське, де й знаходиться Українська Централія, о, то місто з високою політикою. Є тут бандерівці, мельниківці, гетьманці та найбільше так званих «крути голова». Ось мій не мудрій вправді, але щирий рапорт. Є в мене ревізор, полковник , дуже добра людина, тільки як у кожного американця, так і в нього, грошей замало. Другий, сотник ., надзвичайний козарюга, мабуть кращого нігде не знайдете, але лихо в цьому, що ані ніг до ходу нема, ані зубів до їди нема, ані очей до читання нема, а решта все добре.

Другий є щоправда людина освічена, всюди був і все знає, а приїхавши за море став священиком. Отець ., Сотник з Дівізії і все було б гаразд, та в нього ніколи не має часу, мовляв, він працює тридцять годин на добу. Третій о. . мешкає в Нью-Йорку й до нас приїжджає тільки в неділю, а в будень працює на фабриці простим робітником. Наш чотирий також дуже добра людина, лише так сказати б без очей, бо раз болять, раз сверблять і так завжди впоперек. Є в нас теж другий чотирий ., що всого один раз був на сходинах, бо часто «занедужує». Знову побратим . — це справді людина в муках, бо паралізований, нікого не пізнає й тіло його зовсім беззахисне.

Маємо також в нашій Станиці дві посестри: моя дружина і Н. Н. Вони дуже добрі, біда лише в тому, що одна завелика а друга замала і трудно допасувати на них уніформу, яку дуже хотіли б придбати.

І ще хочу вам надмінити, що ми зуміли вплинути на наших парафіян для вроцистого звеличення в місяці березні нашого генія-про-

рока Тараса Шевченка і з цього свята залучую Вам наш парафіяльний листок. Під весну думасмо в цьому відношенню зробити де-шо більше, потрібно тільки придбати більше членів до Станиці з живих, тобто з молоді.

Прапор наш буде мабуть вже готовий в Зелені Свята й ми його вроочисто приймемо, що повинно збільшити повагу серед громадян до нашого Козацтва.

В наказі ч. 3 вияснююте висоту членської вкладки. Виходить таке, що старші понад 65 років платять тільки одного долара річно. Стільки ж платять також жінки. Виглядає так, що хтось мусить платити за всіх, бо ж розвиток організації вимагає також грошей і один долар її не збудує. Отже виходить так, що ми є «добра» армія без зброї і харчів.

Пане Полковнику! Нам багато помагають в нашій козацькій праці також наші парафіяни.

Ось такий мій перший рапорт. Може не та-кий як повинен би бути, але правдивий і щирий. Прошу вибачення за помилки, їх тут можна багато знайти, але я займаюсь важкою працею й роками добігаю вже 75, отже час на спочинок. Зарівно ж прошу вислати на мою адресу Козацький Хрест Великий і Малий, бо кождий хоче видіти, що купує й Отаман мусить його мати. Прошу висилати та-ж квартальник «У. К.» також належитесть вам буде доручена відворотно.

Отаман Станиці Н. Н.

ДРУГИЙ РАПОРТ ТОГО Ж ОТАМАНА Н.Н.

Подяка за надіслані козацькі відзнаки й Хрести. Членів Станиця має 12. Касові оборо-ти дуже поважні. Подаю для прикладу, Допомога побратиму в шпиталі під час за-хворіння дол. 40.00. Членські вкладки дол. 46.75. За Хрести УВК 60.00 доларів. Журнал «У. К.» 16.00, канцелярійні видатки 7.00 дол., дві печатки дол. 17.88, 4. уніформи дол. 64.00, нашивання і гудзики дол. 34.00 та інші. Члени складають добровільні датки на пропір. На сьогодні (рапорт одержано 15. травня 1971) стан готівки в кафі станиці дол. 52.62.

Далі Отаман Станиці звертається до прово-ду Українського Вільного Козацтва такими словами: Вперше в імені Станиці маю шану зложити Вам якнайкращу подяку за цей дар, що Ви нас наділили, немов батько дітей, своїм благословенством на Празник Воскресення. Наша Станиця засилає Вам зворушене при-віт з глибини серця.

Зарівно ж маю честь і просьбу прийняти мою дочку в ряди Козацького Загона. Вона працює 16. років як мед-сестра в тутешній

лікарні, аплікацію залучаю. На жаль, і на мою ганьбу, вона не володіє українською мо-вою, бо тут рожена, батьки тяжко працю-вали на чорній роботі, а англійська школа й таке ж саме оточення допомогли забути рід-ну мову.

Маю також чотири сини, які закінчили ви-сокі школи і працюють як інженери. Всі вони служили в американській війську, розу-млють українську мову, хоч нею не говорять. Але вони є сто процентові українські патріо-ти хоч на англійській мові.

Посилаю Вам також копію здалекої Ав-стрії, куди я вислав 4. наші квартальні «У. К.» і сьогоднішню «Свободу», в якій пишеться про 23-ох Чікагських студентів, які не по-боялись 50.000-ної гущі ворогів нашого на-роду й гідно задемонстрували наші права на нашу кров'ю і потом скроплену рідну землю. Це в роді третього Базару, що 1-ий був під Крутами, 2-ий під Базарем, а 3-ий в Чікаго. Велика Слава нашим внукам-героям! Ось де наші Генерали!

Воля Україні!

Слава Козацтву!
Отаман Станиці

УСПІХ ЧЛЕНА УВК АРТИСТА-МАЛЯРА ПОЛК. КЛЕМЕНТА ТРОХИМЕНКА

З приємністю повідомляємо, що наш По-братьим Полк. К. Трохименко після участі своїми творами на виставці Союзу Професій-них Малярських Товариств Німеччини одер-жав таке узnanня, текст якого тут подаємо в перекладі на українську мову:

12 лютого 1971

В. П. Трохименко!

Мюнхенське Професійне Товариство Маля-рів, член Союзу Професійних Малярських То-вариств Німецької Республіки приєднало Вас як звичайного члена і наша Управа поста-новила одноголосно на своїм засіданні в грудні 1970 приняті Вас у звичайні члени нашого Товариства.

Збірна вистава, що тривала від 23 січня до 21 лютого у нашій галерії при Максиміліян-штрасе, де Ви виставили 85 картин надала цій імпрезі, в якій рівнож брали участь окрім ма-ляра і скульптора Оттокара Гребнера також Брандавська Група і члени нашої Управи, осо-бливо живого та малярського акценту. Пер-вобутність та сила Вашого малярського висту-пу буде мати довгий вплив на нас та на від-відувачів вистави.

Управа прощає Вас у звязку з Вашим по-воротом до Америки з найщирішими побаж-аннями дальшої творчості і намірених вис-тав.

Я, особисто, дуже дякую за Вашу співпрацю та остаю з пошаною, Ваш
Г. А. Фольквайн, Президент Союзу Образотворчих Мистців у Мюнхені.

ПРО НАШ ЖУРНАЛ ЩЕ ПИШУТЬ
(За браком місяця подаємо лише деякі короткі уривки тих відгуків)

.. «Число 1(15) нашого квартальника «У. К.» вийшло дійсно одним з найкращих!»
Козацький Хутір у Висканзіні, 14. 1. 1971 р.

Ваш Віктор Дяченко

... «Завважаю, що Ваше видання є знаменито опрацьоване».

Аугсбург, 27. 1. 71

Денис Кондрацький (79 років)

... «Видаючи «Українське Козацтво» Ви документально доказуєте продовження української державності після киянівської доби, а думки та змагання про українську державність щораз сильніше реалізуються в минулому, теперішньому і будучому віці...».

Вудсіде, Н. Й. 17 лютого 1971

Ваш Іван Дзядів

... «Журнал виглядає гарно і самий зміст його будуючий і в потребах чесний. Заклик Генерала Шандрука — «Я — Козак» надзвичайний, особливо в наші часи, коли всі стали чим будь, а не «КІМ» будь!».

Роблін 1. квітня 1971

Павло Маценко

... «Багато маєте праці з журналом, але побив усі рекорди... Гратулюю».

Тrenton, 2 квітня 71

Ваш П. Шандрук

... «Українське Козацтво» для нашої бібліотеки (Українського Військового Історичного Інституту) є цінний набуток для бібліотеки, бо містить важливі матеріали для нашої історії. Бажаємо успіхів у Вашій праці і передаємо вислові правдивої до Вас пошани...».

НТШ, Нью Йорк, 7 квітня 1971.

Ваш Кобринський

ПОПРАВКИ І ДОПОВНЕННЯ

1. На прохання автора статті «Бог не без милості, а козак не без щастя» в ч. 1(15) «У. К.» на ст. 37 треба замість помилкової дати «9-10 серпня» написати правильну дату: «2-3 вересня».

2. В статті Антона Кущинського «Українське Вільне Козацтво» в ч. 2(16) «У. К.» потрібно уточнення, що перший статут «Вільного Козацтва на Україні» був ухвалений Генеральним Секретарем Української Народної Республіки» 13 листопада 1917 року за підписом Генерального Писара Лотоцького і був видрукований в Олександрівську 1918 року в друкарні Школи Глухоніміх.

3. До тієї ж статті подаємо доповнення, за яке щиро дякуємо Побратимові Інж. Юрієві Артишенкові, що в основу славного Запорозького корпусу Полк. Болбочана крім частин 1-го Українського Корпусу Ген. Павла Скоропадського увійшли частини, що постали з ініціативи Українського Військового Клубу ім. Павла Полуботька, а то: Богданівці, Дороженківці, Наливайківці, Богунівці й Полуботьківці.

Редакція «У. К.»

В праці Платона Білецького «Український портретний живопис XVII-XVIII ст.» (В-во «Мистецтво», Київ 1970 р., стор. II) читаємо: «І завжди, коли мова йтиме про українську своєрідність — в галузі історії, фольклору, літератури, музики, театру, — ОБРАЗ КОЗАКА ПОСІДАТИМЕ ПОЧЕСНЕ МІСЦЕ ЯКНЕПОВТОРНИЙ І ТИПОВИЙ».

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

В жовтні м .р. відійшов од нас на вічний спочинок заслужений Український, чинний на протязі нашої Визвольної війни Полковник Українського Вільного Козацтва, Полковник Війська УНР, Тиміш Шкарупа.

Біографічний спогад про нього подав на сторінках «УК» його близький друг Генерал П. Федоренко.

Я пізнав Полковника Т. Шкарупу в таборі інтернованих в Каліші — так випало, що ми через стіну мешкали в одному баракі. В р. 1926. я відіхав з табору і від того часу мені не довелося більше бачити Його.

Але в моїй памяті залишилася Його струнка міцна постать правдивого воїка-старшини, завжди достойно-ввічливого, коректного і в тих тогоджасних тяжких таборових обставинах повногомоєрідної елеганції.

В таборі ми всеж знаходили можливості займатися певною, воякам властивою працею в надії, що доля може

ще нам усміхнутися і покликати до виконання нашого вояцького обов'язку. Відбувалися теоретичні показові тактичні вправи для старших начальників, в них брав участь Полковник Шкарупа і тоді власне всі учасники вправ могли бачити Його великі військові знання і досвід бойового старшини, набутий ним під час 1. св. війни — його знання і досвід, його хоробрість були винагороджені в тій війні найвищими відзначеннями.

Дожив Покійний глибокого віку, не дочекався Світла Української Правди. Нехай чужа земля на Українському цвинтарі буде їому легкою.

Синові Покійного Юркові бажають прекрасно пройденими слідами Батька і в здоровлі дочекатися здійснення своїх і Батька патріотичних мрій — побачити Рідну Батьківщину вільною і в потребі її служити.

П. Шандрук, Генерал

КНИГИ, ЖУРНали, ЧАСОПИСИ

1. И. У. Качалинський і генерал И. Н. Кононов, редактор Г. Л. Еременко **КАЗАЧЬЯ СТАРИНА В КАРТАХ**. Містить в собі 21 копії старовинних карт і 68 сторінок історичних пояснень про походження козаків.
2. Іван Овечко — **ВИБРАНЕ 1970 ПОЕЗІЇ**, нариси, оповідання, статті. Накладом групи прихильників автора з нагоди його 50-ліття. Ллєс Анджелес.
3. Михаїло Брик-Дев'янтицький — **ПЕРСТЕНЬ**, Буенос Айрес 1970. Надзвичайно цікаві оповідання правнука Йогана фон Брика і його еспанської дружини Доротеї Мастай де Феретті. Ст. 48.
4. Проф. Володимир Шаян — **«НАЙВІЩА СВЯТІСТЬ»** Студія про Свантевита. Лондон-Торонто 1971, ст. 143.
5. «ХРОНІКА» Парапії Українського Православного Катедрального Собору Св. Князя Володимира Великого, Чікаго, ЗСА, ч. 15, Квітень 1971 р. ст. 36.
6. «РІДНА ЦЕРКВА» Український Православний Церковно-Релігійний журнал. Рік XX, 1971 чис. 86 ст. 20. Видає Вище Церковне Управління Української Автокефальної Православної Церкви на чужині. Ной Ульм.
7. «УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК» Квітень-Червень 1971. Джамейка. Орган Української Православної Церкви в Америці.
8. «ЦЕРКВА Й ЖИТТЯ» Рік XV. Січень-Квітень 1971 р. ч. 2/83 по 28 стор. Орган Православного Братства ім. Митрополита Василя Липківського в Чікаго.
9. «МИРЯНИН» — місячник на правах рукопису. Рік V. Чікаго, Березень-Квітень 1971 р. ч. 3-4 (51-52), 5-6 (53-54).
10. «ЕВАНГЕЛЬСЬКА ПРАВДА», редакція комітет. Видає Михаїло Фесенко. Ч. 3 1971 р. Торонто.
11. «МОЛОДА УКРАЇНА» — журнал Української Демократичної Моладі. Рік XXI, 1971 р. чч. 186-190. Торонто, по 24 стор і обкладинка.
12. «ЖІНОЧИЙ СВІТ» — видає Організація Українок Канади ім. Ольги Басараївської. 1971

- р. ч. 2-5 по 24 стор. і обкладинка. Вінніпег.
13. «ТРИЗУБ» Орган Української Національно-Державної Думки. Рік XII. Січень-Лютий 1971 ч. 62-63). Нью Йорк.
14. «БІБЛОС» — журнал української бібліографії. Січень-Березень 1971 ч. 1(132) рік 17. Ст. 16. Нью Йорк.
15. «ЕКРАН», Редакція і Адміністрація — А. Літонський. Чікаго, 1971 ч. 55-56.
16. «ГУЦУЛЯ» ілюстр. квартальні Гуцульського Т-ва «Чорногора» в Чікаго, рік V ч. 2(18). Голова ред. колегії Др В. Стефурак, редактор М.р. М. Домашевський.
17. «ГОМІН УКРАЇНИ» суспільно-політичний тижневик, Торонто 1971 р. Дістаємо всі числа.
18. «ДЗВІН» видає Братство св. Покрови УАПЦеркви в Аргентині ч. 2, Березень 1971.
19. «ПАРАФІЯЛЬНИЙ ЛИСТОК» Укр. Православної Громади у Кліфтоні, Н. Дж. ч. 3, Квітень 1971.
20. «БАТЬКІВЩИНА» — орган української консервативної думки. Рік XXXV, 1971, ч. 4-10. Торонто.
21. «УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ СЛОВО» —

- орган Української Народної Помочі в Америці, 1971 р. чч. 4-10. Піттсбург.
22. «МЕТА» — орган Української Національно-Державницької Думки. Січень-Лютий 1971 р. чч. 1-4. Мюнхен.
23. «ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК» 7-ої Станції УВК і Союзу Українських Комбатантів в Перті, Зах. Австралія, ч. 10, Квітень 1971.
24. «АМЕРИКА» — Український католицький щоденник, рік IX, 1971, Філадельфія. Дістаємо всі числа.

ПРИМІТКА: Адміністрація «Українського Козацтва» до цього часу висилала свій журнал до всіх українських видавництв, журналів і часописів комбатантських, церковних, політичних, громадсько-культурних і молодацьких. Але зainteresовання або обмін на наш журнал або хоч короткі замітки про наш журнал діставали тільки від п'євище названих редакцій. Тому дальнє припиняємо дарову для них висилку, хіба, що хтось з осіб прихильних до неуважних до нас редакцій напиші нам пораду спробувати висилати ще й дальнє наше «Українське Козацтво».

Адміністрація «У. К.»

Д-р М. Диміцький

ДЕЩО ПРО ТЮТЮН І КУРЕННЯ

Подаємо найцікавіші уступи зі статті під цим заголовком, поміщеної в «Америці», Філадельфія 15-17 липня 1970 р.

**Редакція «У. К.»
Історія**

Тютюн відкрито в Україні серед дуже цікавих обставин. Згідно з болгарськими архівними записками, літом 1616 р. Сагайдачний окупував Кафу, Варну та майже ціле західне побережжя Чорного моря. У тому самому часі козаки розбили велику турецьку фльоту, яка прибула в Дністровий лиман, при чому на одному з турецьких кораблів було багато жінок, красунь-невільниць, призначених для гарему султана. Підібно як у Кафі, Сагайдачний наказав козакам, щоб усім жінкам помогти дістатися додому. Три найкращі красуні, одну Болгарку, та дві Українки, Сагайдачний узяв під свою опіку, щоб їх вивезти до Києва,

але турецькому султанові якраз на тих трьох жінках дуже залежало, бо вони були найгарніші з-поміж найвродливіших. Султан робив усе, щоб міг, щоб їх дістати, й у тій цілі вислав до Сагайдачного свого заступника, Іскандиру Пашу. Цей привіз Сагайдачному багато дарунків, між якими була золота люлька, та 10 кг. листяного тютюну. Іскандир Паша показав, як курити й це дуже подобалося Сагайдачному. Він радо проміняв болгарську красуню за тютюн та люльку, але українські дівчата таки завіз до Києва й тому там тепер стільки красунь.

По повороті на Україну, Сагайдачний покликав козацьку раду для дослідів, у склад якої ввійшли монах Плетенецький і Касіян Сакович, який у той час очолював Братську Академію. Сагайдачний припоручив їм, щоб вони порівнювали листки турецького тютюну з рослинами, які ростуть в У-

країні. Таку рослину дуже скоро знайдено й козацька рада ствердила, що ця рослина росте на шляху, яким колись проходили Монголи, у 1240 р. під проводом Бату, внука Джінгіс - хана, що йшов на підбій Европи.

Як вдома Монголи просувалися по-при Сзівське й Чорне море. У гирлі Дніпра вони розділилися і мала частина пішла на північ, правим берегом Дніпра, а головні орди Монголів дійшли до гирла Дунаю й відтак просувалися лівим берегом Дунаю і зайдши аж до Відня. На своєму шляху Монголи залишили багато рослин, плеканих у Китаї та Монголії, й між тими рослинами знаходиться також і тютюн та овочеві дерева. Це була певна форма військового постачання харчів і ліків.

Спостереження козацької ради зчадом остаточно потвердили ботанічні досліди. Виявилося, що в Україні росте дикий тютюн, виду «нікотіяна алята», який є дуже поширений у центральній Монголії, Манджурії та на півднево - східних схилах алтайських гір. Із тих фактів можна зробити висновки, що тютюн примадрував в Україну з Монголами в 1240 р.

Чому куріння є шкідливим?

Тютюн складається з-понад тисячі різних складників, при чому найбільший відсоток, понад 50%, становлять т. зв. плястиди, білки й хлорофіль. Нікотина становить 1 — 3%. При спаленні тютюну, тобто під час курення, твориться багато шкідливих газів і аерозолів, розпилених твердих частинок, які з парами нікотини творять дим. При втяганню диму ті всі складники осідають у людському організмі, головно на легенях. Звідтам, абсорбційними процесами, гази й нікотина продістаються до крові, а аерозолі, як тверді й нерозчинні частинки, лишаються на легенях у формі смоли. З постійним куренням кількість тої смоли постійно зростає, затикає пори легенів і віддихових органів і таким способом індукується рак на легенях та

в бронхіяльних проводах, що початково проявляється у формі астми.

Щодо газів, то найшкідливіший є вуглець моноксид, діоксид і гідроціянатна кислота. Ці гази нищать мукозу та цілу ензиматичну систему, вслід за тим приходить притуплення зору, слуху й смаку та занепад віддиху й травлення. Окрім того, коли ті гази продістаються до крові, то вони там в'язнуть заливо, в наслідок чого розпадається гемоглобін й творяться в крові тверді частинки, які приводять до склерозу та тромбозі.

Щодо нікотини, то вона є мало шкідлива, якщо людина не курить більше 10 цигарок на добу. Нікотина є у воді легко розчинна й 50 міліграмів нікотини організм легко усугубує на протязі 24 годин. Якщо взяти до уваги, що одна цигарка містить у собі 2-4 міліграми нікотини, то, очевидно, що 10 цигарок на добу не може спричинити нікотинних затруєнь, які звичайно викликають конвульсії. Треба пам'ятати, що нікотина є сильною отрутою і людський організм не може толерувати більше, як 50 міліграмів (1/20 грама) нікотини. Треба тут ще раз згадати, що людський організм не має змоги усунути смоли, чи твердих частинок з крові, які творяться під впливом згаданих газів.

Щодо токсичної дії нікотини, то вона також нищить віддиховий ензим, холінестеразу, блокує гаглони та деформує дію каротиду, аортних тілець і адренарних медуллюсів. У наслідок тих недомагань приходить висока частота биття серця, аритмія і занепад контролі у центральній нервовій системі. Коли курець має зародки міокарда, то такі ефекти зумовлють фатальні наслідки.

Щодо занепаду нормальної дії шлунка, то вона приходить тоді, коли забракне шлункових ензимів. На їх місце підходять гнійні бактерії, т. зв. фісі, які тільки розкладають поживу, в наслідок того творяться гази, які ін-

дукують різні хронічні недуги, включно з нервицею шлунка, улькусом і раком.

Вплив куреня на жінок

У загальному жіночий організм є менш відпорний до ефектів диму й інших отрут, тому курення більше шкодить жінкам, як мужчинам. Справа в тому, що жіночий організм реагує драматичніше на всі вище згадані ефекти курення й окрім того, гази та никотина, які продістаються у кров, атаکують також жіночу гормонну систему, в наслідок чого приходить занепад у функціях ренільної системи та рильмонарної. Для пригадки хочу згадати, що тут мається справу з фолікулярними гормонами естрогеного походження, які є дуже активні та яких немає у мужчин. Як згадано, захигання у функціях гормонної системи приводить жінок до різних недуг генеративного порядку. Це має такі наслідки, що діти

жінки-курця не будуть мати нормальної, природної опори до різних недуг, як рівнож у них не буде нормального фактора контролі товщів і цукрів. Такі діти будуть мати нахилені надмірного товстіння. У них проявляються ще й такі ефекти: завелика чутливість до кліматичних перемін, скоре втомлення і завелика алергічність до різної поживи й різних предметів. Треба ще вказати, що генеративний занепад має спадкові тенденції й переноситься на декілька генерацій. Отже, жінка-курець робить своїм куренням страшну шкоду не тільки собі, але цілому народові, бо дає притоку до дегенеративних нашадків. Якщо б усі жінки багато курили, то могли б допровадити до того, що цілий народ міг би звиродніти, став би тільки живучими істотами. Ми, як нація з високою культурою, повинні докласти всіх старань, щоб наші жінки не курили, а головно в молодому віці.

НА «КОЗАЦЬКИЙ ДАР»

на потреби Генеральної Канцелярії УВК на заклик Почесного Отамана Ген. Штабу Генерал-Кошового Павла Шандрука, поміщеному в ч. 2(16) нашого журналу, за час від 1. лютого до 15 червня 1971 прислали добровільні пожертви слідуючі Побратьями, прізвища яких подаємо в хронологічному порядку поступлень, а після прізвища суму в долях: А. Ношицький 5, А. Кущинський 5, І. Розгін 10, Й. Вишневецький 10, К. Медвід 5, Я. Різник 5; Г. Липко 5, В. Феделеш 5, В. Коваль 5, Е. Дацькевич 5, В. Попівський 5, О. Желіховський 5, Крамарчук 5, Д-р Сакало 5, В. Тимчук 5, В. Будз 5, Іг. Шорш 5, В. Гоголь 5, Т. Дацько

5, Д. Тивін 5, П. Дорош 5, О. Колодницький 5, Д-р О. Менчинський 5, М-гр В. Мандичевський 5, Посестра Анна Вас 5, Йос. Теплій 5, В. Рудницький 5, Е. Томюк 5 і о. І. Шевців 10. РАЗОМ за цей час поступило 160. долярів, а за час до 31. січня дол. 108. Отже, всього на «Козацький Дар» зібрано 268 долярів.

Всім ВШановним Посестрам і Побратьям, згаданим у цьому і в попередньому списку висловлюю в імені Генеральної Управи ширу подяку!

Сотник Лев Струк, Скарбник Генеральної Управи УВК.

**ЗМАГАННЯ ЗА КОЛЬПОРТАЖ, ЗБИРАННЯ
ПЕРЕДПЛАТ ТА ДАРІВ НА ПРСОВИЙ
ФОНД «УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА»**

На початку видання друком нашого журналу першим переможцем по кількості проданих примірників «У. К.» був Побрратим Василь Іващук, що був тоді наказним заступником Отамана ст. УВК ч. 2 в Чікаго ім. Генерала Ізана Омеляновича-Павленка, і в роздріб продав 50 примірників ч. 2(10) журналу. Перегнав його редактор Антін Кущинський, що завзяєвся і продав в Чікаго 100 прим. хоч і дорожчого числа 3-4 (11-12) нашого журналу, але в дальшій праці кольпортера вже ослабів і його переганяли Побрратим В. Іващук зі своєю донечкою Чотовою УВК Марічкою або Побрратим Володимир Гайдук-Боберський, який однакож також дальше свої «марки» вже не витримав.

Шляхетний жест і неоцінимий дорогий дар на фонд «Українського Козацтва» внесла св. п. Отаманша ст. УВК ч. 2 в Чікаго ім. свого св. п. мужа Ген. Івана Омеляновича-Павленка, Адм. Сотник Фатима Омелянович - Павленко, подарувавши нам дорогу для Неї памятку військову відзнаку Покійного Генерала за Закінчення ним Старшинської Школи, за що адміністрація «У. К.» інкасувала 100 долярів. Це був перший княжий дар для нашого журналу.

Другий княжий дар на наш прес-фонд вініс Побрратим Володимир Гайдук-Боберський готівкою 145 долярів, виконавши своє слово заплатити по одному долярові за кожну хвилину його промови на одному козацькому чайному вечері.

Але перше на цей час місце в збиранню пожертв добровільних на прес-фонд і передплат на «У. К.» належить управі ст. УВК ч. 7 в Перті, Західна Австралія ім. Полк. Івана Богуна. Найперше з власної ініціативи та станиця зібрала й прислала на прес-фонд 42. дол. 14 центів. Тепер старанням кольпортера Побрата О. Желіховського зібрано передплат від 30 осіб не лише членів УВК, але й сторонніх прихильників нашого Руху, разом 120 долярів, з яких передплатників дехто додавав ще й добровільний дар на прес-фонд разом на суму 25 дол. 40 ц. На прохання кольпортера подаємо тут список його передплатників, бо така є звичка в Австралії. В тому списку, що кожний заплатив 4 доляри передплати на 1971 р., після деяких прізвищ подаємо в дужках суму пожертви на прес-фонд. А саме: В. Будз, В. Вознюк (1), Е. Дашкевич, Т. Дацько, П. Дорош (5.20), Др В. Коваль (1), О. Желіховський (3), М. Жуковський, інж. О. Колодницький, Г. Липко (2), Мгр. В. Мандичевський, Др О. Менцінський, Мгр. Ю. Мики-

юк, Др П. Криштафович, К. Медвідь (1), В. Поповський, о. В. Подригуля, М. Яковина, Я. Різник, М. Сірко, Др В. Сакало (1.20), В. Рудницький, В. Тимчук (1), Й. Телпій, Д. Тивін (1), Ю. Баран, І. Шорш, о. І. Шевців для пархії, о. І. Шевців (2) і В. Феделеш. Крім того, управа станиці при розчисленню з Адміністрацією «У. К.» різницю у залотах австралійській і ЗСА в сумі 7 долярів також подаєвала на прес-фонд журналу. До всього того Отаман станиці Побрратим Я. Різник прислав виказ добровільних датків своїх членів на «Козацький Дар» для потреб Генеральної Канцелярії, який виказ подаємо в іншому місці цьо. з числа журналу. Отже, добровільна жертвенність ст. УВК ч. 7 для підтримки чинності нашої централі виносить загальну суму 324 дол. 54 центи.

Першим, хто з власної ініціативи подав приклад щедрого дару на підтримку козацько-державницького органу «Українське Козацтво» був Почесний Козак УВК маestro бандурник Василь Ємець зі своєю Високодостойною Дружиною, а нашю Посестрою Марією, надіславши з Голлівуду пожертву на наш прес-фонд спершу двома ратами 25 і 50 долярів, а тепер доповнив ще 25 долярів, зокругливши свій княжий дар до 100 долярів.

Також з власної ініціативи запровадила збірку дрібних добровільних дарів на прес-фонд «У. К.» Посестра Адм. Значкова Аполінарія Барвінок-Карабиневич артистка театру М. Садовського, нині перебуваючи в Рочестері, зібрали разом 53 доляри, а тепер прислала зі своїх збережень ще 100 долярів, округливши свій княжий дар до 153 доляри.

І здалекої Англії з Дерби Пполк. Семен Левченко з Високодостойною Дружиною нашою Посестрою Чотовою Ольгою задекларував дар на потреби УВК свій будинок, що його забажали передати у власність нашій козацькій організації. Однак англійські закони не дали можливості оформити той задум. Тоді вони приобіцяли щедро підтримувати видавництво нашого журналу і спершу задекларували на наш прес-фонд 100 англійських фунтів штерлінгів, але змінили таї проект і повідомили, що надсилають більшу суму дійсно їхній княжий дар на сьогодні виносить вже 173 доляри і 96 центів.

Звітуючи нашим читачам про повиці факти щедрої підтримки нашого видавництва, згадаємо і ще про один факт, що заслуговує сособливого відзначення помимо меншої суми, що прийшла до нашої каси, але сильний і доброгий тим, що він мав місце в обставинах

несприятливих а то й навіть ворожого відношення до Ідеї Українського Козацтва і його виконавець — кольпортер станиці УВК ч. 5 ім. Гетьмана Пилипа, яка станиця конкурює з першуном активної чинності станицею ч. 7 в Нерти Побрятим Адм. Хорунжий В. Ткачук в Норт Суррей, Канада В. Ткачук був навіть наражений на небезпеку за власне життя. Тим він не перенявся і не маючи в своїй окружниці великого числа членів УВК і прихильни-

ків спромігся зібрати передплати і дарів на прес-фонд «У. К.» 48 дол. 50 центів і наперекір оставинам впливає на своїх знайомих і заявив, що даліше він збиратиме передплатників на ще більшу кількість примірників, а у всяком разі, не менше, як на 30 примірників. Ось мameмо приклад козацької невгнутості і праці длом, а не лише словом.

Редакція й Адміністрація «У. К.».

ХТО ПОМАГАЄ ВИДАВАТИ НАШ КВАРТАЛЬНИК
(Крім точних кольпортерів, перед платників і післяплатників)
ВІКАЗ ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД «У. К.» ЗА ЧАС
від 1. лютого до 15 червня 1971 р.

Замість квітів на нев'янучий вінець на свіжу могилу св. п. Військового Отамана УВК Генерал-Значкового Інженера Дяченка зложили:

1 ен. Штабу Ген. Кошовий П. Шандрук 20 дол., 1 ен. Хор. Антін Кущинський 15, Полк. Ілля Бабяк 20, Курінний Осип Семотюк 10, Полк. Микола Янов 15, Полк. Михайло Петруняк 15, Пполк. Йоахим Вишневецький 10, Станиця УВК ч. 6 ім. 22. січня — Отаман Богдан Дацківський 10, Курінний Андрій Залізко 10, Ген. Хор. Петро Федоренко 10, Курінний Інженер Микола Фещенко-Чопівський 10, Курінний Яків Різник 10 і о. Курінний капелян Іван Шевців 10. Разом по цьому списку 165 долярів. (Продовження в слідувочому числі).

На знак подяки за відвідування й писемні співчуття з приводу його хвороби Полк. Михайло Петруняк зложив 15 долярів.

Замість квітів на свіжу могилу св. п. Сотника Бориса Монкевича Побрятим Роман Федорович зложив 5 долярів.
Нові княжі дари:

Пполк. Семен Левченко з Дружиною Чотовою Ольгою додатково прислали на прес-фонд «УК» 72 доляри, збільшивши свій княжий дар до 173 дол. 96 центів. Посестра Адм. Значкова Аполінарія Барвінок-Карабиневич прислала 100 долярів, збільшивши

свій княжий дар на прес-фонд до 153 доляри. Почесний Козак Маestro Василь Ємець з Дружиною Марією прислав чергову рату 25 долярів, збільшивши свій княжий дар до суми 100 долярів. По цьому списку княжих дарів поступило нової готівки 197 долярів.

ІНШІ ДАРИ, список яких подаємо в хронологічному порядку поступлень, зазначаючи після кожного прізвища даровану суму в долярах: Ген. Штабу Ген. Кошовий П. Шандрук 15, К. Червеченко 5, М. Антоненко 4.50, Л. Заєць 1, В. Шостак 6, Ст. Дущенко 1, М. Боярський 7, Гр. Силус 1, Б. Дацківський 5, А. Харченко 0.75, Ів. Дзядів 6, Ст. Хомяк 6, Б. Савчинський 1, О. Семотюк 10, К. Яворівський 0.75, С. Барановська 1, М. Клепачівська 3, В. Сімянцев 2, С. Гнатківський 3, О. Жиглевич 1, Ст. Хомяк 2, П. Федоренко 4.75 (5 канад.), Г. Коленська 5, Ол. Дунічевська 4, А. Роман Олекса 1., М. Шкварченко 1, С. Лобойко 1, М. Котис 1, Ю. Шкарупа 1.р0, Яр. Славутич 4, Гр. Дронь 2, о. П. Ковалъчик 1, Др К. Бризгун 1, М. Висотський 10.09, (11 австралійських), С. Костик 1, Др Р. Дражньовський 10, Я. Струк 1, Ів. Любусько 10, Др Н. Гнатчук 6, Ген. В. Герасеменко 8, В. Вознюк 1, П. Дорош 5.20, Др. В. Коваль 1, О. Жеміховський 3, Г. Липко 2, К. Медвідь

1, Др В. Сакало 1.20, В. Тимчук 1, Д. Тивін 7, В. Шкварок 2, о. І. Шевців 2, ст. УВК ч. 7 ім. Полк. Ів. Богуна, Перт в Зах. Австралії — 7, Ю. Тамарський 7. По цьому списку поступило разом 189 дол. 54 центи.

А всього за відчитний період від 1. лютого до 15. червня 1971 р. поступило 571 дол. 54 центи.

Загальний висновок про наших ВШановних Читачів:

Від початку видання нашого журналу друкованим способом ми одержали передплату і післяплату та оплату з кольортажу на загальну суму дол. 2.270.94, а добровільних дарів на пресовий фонд — загальну суму дол. 2.787.15.

Перша сума є фактом, що показує внутрішню дисципліну і шляхотну свідомість передплатників і читачів, що наш журнал заслуговує підтримки і є обов'язком кожного читача оплатити за його друк і поштові видатки. Друга ж сума, що перевищує на 500 долярів першу, є фактом, що стверджує ідейне заінтересовання змістом нашого журналу, бо його підтримують ідейні прихильники Козацької Ідеї не лише члени УВК, а й сторонні особи, що розуміють, шанують і належно оцінюють історичне славне значення минуле Козаччини, яке чекає нашу козацьку націю і в недалекому майбутньому.

Ви, Дорогі Передплатники й Читачі, даете нам своїм поступованням велику моральну підтримку і кличите нас і в найскрутніших обставинах вірити в успішний кінець нашої Визвольної Боротьби і завзято працювати для Козацької Ідеї до останніх сил та вірити, що «Козацькому Роду не буде передводу!».

Щиро-сердечне Вам за це побратимське спасибі!

Редакція й Адміністрація «У. К.»

**. СТАВАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКАМИ
«УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА»
НА ДРУГУ ПОЛОВИНУ 1971 РОКУ
(Чис. 3-17 і 4-18) ЗА ДВА ДОЛЯРИ.
Ціна окремого числа за післяплату
ОДИН долар 25 центів.**

Це ч. 3(17) висилаємо всім новим членам УВК, які ще не діставали нашого журналу а також на адреси рекомендованих нам прихильників Козацької Ідеї, сподіваючись, що вони без затримки пришлють нам згадану передплату за другу півріччя 1971 року в сумі лише ДВА долари.

Тих Вельмишановних Читачів, що не бажають одержувати наш журнал, ввічливо просимо повернути нам це число і ми їх більше не будемо турбувати а цей раз просимо щиро вибачити.

Закликаємо всіх організованих і непорядкованих прихильників Козацької Ідеї за порогами Батьківщини не лишати і далі наш журнал своїми і найменшими фінансовими дарами. Завдяки тому видання «У. К.» як і до цього часу не буде мати дефіциту і жадних боргів, хоч кошти друку й поштові оплати ще далі зростають.

**Заклик до ВШановних Панів Читачів
нашого журналу**

Коли Ви ще з гіпакових причин не заплатили передплати чи післяплати за одержані від нас попередні числа журналу, то ввічливо просимо не відкладайте на дальнє ласкати виконати цей обов'язок і тим оправдати наше шире до Вас довіря.

Заінтересовання числом 1(15) нашого журналу так зросло, що весь його запас (крім залізного фонду для України) на нашому складі вичерпано. Гому просимо тих ВШПанів, що не комплектують «У. К.» прислати нам це число. Ціну його зачислимо на пре-нумерату слідуючих чисел.

Адміністрація «У. К.»

«ПЕРЕМОГА ВІД БОГА, ЛИЦАРСТВО НАШЕ»
(Історичні слова Гетьмана Богдана Хмельницького)

«УСЕ НА КОРИСТЬ НАРОДУ — І САМЕ ЖИТТЯ СВОЄ»
(Слова Гетьмана Петра Дорошенка)

«НЕХАЙ ВІЧНА БУДЕ СЛАВА, ЖЕ ПРЕЗ ШАБЛІ МАЄМ ПРАВА»
(Слова Гетьмана Івана Мазепи)

«ГЕЙ ГУКНЕМО З САМОПАЛІВ, ВДАРЕМО З ГАРМАТИ»
(Слова Запорозького гимну)

МИНАЮТЬ РОКИ... АЛЕ НІ ЧАС, НІ СТИХІЯ НЕ ВСИЛІ СТЕРТИ В
ПАМ'ЯТІ НАРОДНИЙ БЕЗПРИКЛАДНІ ПОДВИГИ КОЗАЦТВА У
У БОРОТЬБІ ЗА РІДНИЙ КРАЙ, ЙОГО ВОЛЮ І ПРАВА...

**«ЯКОЮ ВЕЛИЧНОЮ БУЛА КОЛІСЬ КОЗАЦЬКА УКРАЇНА!
ШКОДА, ЩО ТАК МІЗЕРНІЮТЬ НАЩАДКИ ВЕЛИКИХ ПРЕДКІВ!»**
(Харитон Довгалюк — «Буревій» 1971 р.)

